

БАНК 3/4

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Правління
АТ «БАНК 3/4»

Вадим ІЩЕНКО

02 квітня 2024 р.

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПРОВАДЖЕННЯ АТ «БАНК 3/4» ДІЯЛЬНОСТІ З
ТОРГІВЛІ ФІНАНСОВИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ
(нова редакція)

Київ 2024

ЗМІСТ

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
Розділ II. ВИМОГИ ДО ПРОЦЕДУР ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ВІДПОВІДНИМИ ОСОБАМИ	10
Розділ III. ПРОЦЕДУРИ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ НАДАННЯ ПОСЛУГ	12
Розділ IV. ПОРЯДОК ВЧИНЕННЯ ПРАВочИНІВ ЩОДО ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ (УКЛАДАННЯ ДОГОВОРІВ)	13
Розділ V. ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ОСОБИСТИХ УГОД	18
Розділ VI. ПОРЯДОК РОБОТИ З КЛІЄНТАМИ	19
Глава 1. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ НАЛЕЖНОЇ ПЕРЕВІРКИ КЛІЄНТА ТА НАДАННЯ ІНФОРМАЦІЇ КЛІЄНТАМ	19
Глава 2. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ КЛІЄНТА	22
Глава 3. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ЗАМОВЛЕНЬ КЛІЄНТІВ З МЕТОЮ ОТРИМАННЯ ЯКОМОГО КРАЩОГО РЕЗУЛЬТАТУ ДЛЯ КЛІЄНТІВ	26
Глава 4. ПРОЦЕДУРИ ФІКСАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ З КЛІЄНТАМИ (ПРЕДСТАВНИКАМИ КЛІЄНТІВ) ТА ІНШИМИ УЧАСНИКАМИ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ	30
Глава 5. ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ ТА ДОРЕЧНОСТІ НАДАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПОСЛУГ КЛІЄНТУ ТА ЗВІТУВАННЯ ПЕРЕД КЛІЄНТОМ	31
Глава 6. ПРОЦЕДУРИ, СПРЯМОВАНІ НА ВРЕГУЛЮВАННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ ПРИ ПРОВАДЖЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ	36
Глава 7. ПОРЯДОК І СТРОКИ РОЗГЛЯДУ ЗВЕРНЕНЬ КЛІЄНТІВ АБО ПОТЕНЦІЙНИХ КЛІЄНТІВ ТА ПРОФЕСІЙНИХ УЧАСНИКІВ ФОНДОВОГО РИНКУ	38
Розділ VII. ПОРЯДОК ПРОВАДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ З ТОРГІВЛІ ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ, НА ЯКІ ТОРГОВЕЦЬ МАЄ ВІДПОВІДНІ ЛЦЕНЗІЇ	39
Глава 1. ПРОВАДЖЕННЯ БРОКЕРСЬКОЇ ТА СУББРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	39
Глава 2. ПОРЯДОК ПРОВАДЖЕННЯ ДИЛЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	54
Глава 3. ПРАВА, ОБОВ'ЯЗКИ ТА ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ТОРГОВЦЯ ПРИ ПРОВАДЖЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	54
Глава 4. ПРОЦЕДУРИ МОНІТОРИНГУ ТА ВИЯВЛЕННЯ "ПІДОЗРІЛИХ" ОПЕРАЦІЙ ТА ВИМОГИ, СПРЯМОВАНІ НА ЗАПОБІГАННЯ МАНІПУЛЮВАННЮ ЦІНАМИ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ, УСТАНОВЛЕНІ ТОРГОВЦЕМ	59
Розділ VIII. ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА ПОДАННЯ ЗВІТНОСТІ ЩОДО ОПЕРАЦІЙ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ	63

Глава 1. ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО ОБЛІКУ ТОРГОВЦЯ	63
Глава 2. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЗВІРКИ НАЯВНОСТІ КОШТІВ ТА ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ	68
Глава 3. ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ТА НАПРАВЛЕННЯ ЗВІТНОСТІ ТОРГОВЦЯ ЩОДО ОПЕРАЦІЙ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ	69
Розділ ІХ. ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА ПОДАННЯ ЗВІТНОСТІ ЩОДО КОШТІВ КЛІЄНТІВ	70
Розділ Х. ПРОЦЕДУРИ ЗАПОБІГАННЯ НЕСАНКЦІОНОВАНОМУ ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ І ЇЇ НЕПРАВОМІРНОМУ ВИКОРИСТАННЮ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПРИ СУМІЩЕННІ РІЗНИХ ВИДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	70
Глава 1. ПРАВИЛА РОБОТИ З ІНФОРМАЦІЄЮ. ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЗАПОБІГАННЯ НЕСАНКЦІОНОВАНОМУ ДОСТУПУ ТА ВИКОРИСТАННЮ ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ	70
Глава 2. ВИМОГИ ДО ПРОГРАМНО-ТЕХНІЧНОГО КОМПЛЕКСУ	75
Розділ ХІ. ПОРЯДОК НАВЧАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ТОРГОВЦЯ	76
Розділ ХІІ. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ	77
Додаток 1	78
Додаток 2	83
Додаток 3	84
Додаток 4	87
Додаток 5	91

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «БАНК 3/4» (далі – Банк, Торговець) є професійним учасником ринків капіталу, який здійснює діяльність з торгівлі фінансовими інструментами на підставі ліцензій Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

2. Професійна діяльність з торгівлі фінансовими інструментами включає:

- брокерську діяльність, а саме:
 - ✓ брокерську діяльність;
 - ✓ субброкерську діяльність;
- дилерську діяльність.

3. Торговець здійснює свою професійну діяльність у відповідності до

- Цивільного кодексу України;
- Господарського кодексу України;
- Податкового кодексу України;
- Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» ;
- Закону України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків»;

- Закону України «Про Національний банк України»;
- Закону України «Про банки і банківську діяльність»;
- Закону України «Про акціонерні товариства»;
- Закону України «Про господарські товариства»;
- Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії»;
- Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг»;
- Закону України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги»;
- Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»;

- Положення про порядок складання та подання адміністративних даних щодо діяльності торговців цінними паперами до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, затвердженого рішенням НКЦПФР від 25.09.2012р. №1283;

- Положення щодо організації діяльності банків та їх відокремлених підрозділів при здійсненні ними професійної діяльності на фондовому ринку, затвердженого рішенням НКЦПФР від 16.12.2014р. №1708;

- Вимог (правил) щодо здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами, затверджені рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 03.11.2020р. №640 (надалі – Правила ТЦП);

- Вимог до договорів, які укладаються під час провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) - діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами, затверджені рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 03.11.2020р. №641 (надалі – Вимоги до договорів);

- інших законодавчих актів України, нормативно-правових актів Національного банку України, нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (у тому числі ліцензійних умов провадження професійної діяльності на ринках капіталу – діяльності з торгівлі фінансовими інструментами) – надалі при загальному згадуванні або посиланні – «чинне законодавство», правил (стандартів) провадження професійної діяльності на фондовому ринку, затверджених саморегулювальною організацією професійних учасників ринку цінних паперів, членом якої є Торговець, а також - Статуту Торговця, рішень та наказів Голови Правління Торговця.

4. Положення про провадження діяльності АТ «БАНК 3/4» з торгівлі фінансовими інструментами (надалі – Положення) є внутрішнім документом Банку, що регулює порядок здійснення діяльності Банку як торговця та організації надання послуг з торгівлі цінними паперами.

5. Банк організовує професійну діяльність з торгівлі фінансовими інструментами у складі структурного внутрішнього підрозділу – відділу торгівлі цінними паперами (надалі – *Відділ*), що входить до складу Управління інвестиційного бізнесу (далі – *Управління*). У своїй діяльності *Відділ* керується «Положенням про Управління інвестиційного бізнесу АТ «БАНК 3/4» та «Положенням про Відділ торгівлі цінними паперами».

6. Посадові особи Банку, працівники *Управління*, які безпосередньо залучені до здійснення торгівлі фінансовими інструментами (усього не менше чотирьох осіб), мають відповідну кваліфікацію спеціалістів та пройшли сертифікацію у Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку.

7. Належна перевірка клієнта/контрагента та виявлення операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, відповідно до законодавства України, інших нормативно-правових актів, які регулюють питання запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, здійснюється відповідно до внутрішніх положень АТ «БАНК 3/4» та чинного законодавства України.

8. У цьому Положенні терміни та скорочення вживаються у наступних значеннях:

Верифікація – заходи, що вживаються Торговцем як суб'єктом первинного фінансового моніторингу з метою перевірки (підтвердження) належності відповідній особі отриманих Торговцем як суб'єктом первинного фінансового моніторингу ідентифікаційних даних та/або з метою підтвердження даних, що дають змогу встановити кінцевих бенефіціарних власників чи їх відсутність.

Винагорода - означає всі форми платежів або фінансових та/або не фінансових вигод, наданих прямо або опосередковано Торговцем відповідним особам при наданні інвестиційних послуг Клієнтам.

Відповідні особи (надалі - відповідні особи) - будь-яка з перелічених осіб відносно Торговця:

- особи, що входять до складу керівництва - Голова Правління, Заступник Голови Правління, члени Правління (надалі - Правління), або
- особи, що є керівниками структурних підрозділів;
- особи, які є акціонерами Банку (далі - Акціонери);
- працівник, а також будь-яка інша фізична особа, послугами якої розпоряджається та послуги якої контролює Торговець та яка задіяна в наданні Торговцем інвестиційних послуг та провадженні професійної діяльності.

Генеральний договір про надання інвестиційних послуг (надалі – Генеральний договір) - договір, укладений між Торговцем та фізичною або юридичною особою (юридичною особою - нерезидентом), з метою надання інвестиційних послуг та/або здійснення дій чи надання послуг, пов'язаних з такими послугами. *Генеральний договір* складається з публічної та індивідуальної частини, підписанням якої клієнт приєднується до договору в цілому.

Діячі, які виконують публічні функції в міжнародних організаціях - посадові особи міжнародних організацій, які обіймають або обіймали посаду керівника (директора, голови правління або іншу) чи заступника керівника в таких організаціях або виконують чи виконували будь-які інші керівні (визначні публічні) функції на найвищому рівні, в тому числі в міжнародних міждержавних організаціях, члени міжнародних парламентських асамблей, судді та керівні посадові особи міжнародних судів.

Договір про надання інвестиційних послуг Комісіонера - договір, за яким Торговець (Комісіонер) зобов'язується за дорученням Клієнта (Комітента) за плату вчинити певні юридичні дії щодо фінансових інструментів від свого імені за рахунок та в інтересах Клієнта (Комітента) за плату, на підставі замовлень Клієнта щодо купівлі, продажу,

здійснення операції РЕПО, позики, міни фінансових інструментів на визначених у замовленнях умовах.

Договір про надання інвестиційних послуг Повіреного - договір, за яким Торговець (Повірений) зобов'язується вчинити певні юридичні дії щодо фінансових інструментів від імені та за рахунок Клієнта (Довірителя) за плату, на підставі замовлень Клієнта щодо купівлі, продажу, здійснення операції РЕПО, позики, міни фінансових інструментів на визначених у замовленнях умовах, включаючи внесення змін до договору або розірвання такого договору.

Електронний підпис – кваліфікований електронний підпис або удосконалений електронний підпис з кваліфікованим сертифікатом.

Законодавство – сукупність законів та підзаконних нормативно-правових актів України, в тому числі нормативні та нормативно-правові акти Національного банку України, Міністерства фінансів, та інших органів державної влади та управління, чинних на момент виникнення існування відповідних правовідносин.

Замовлення клієнта - доручення (розпорядження, наказ) Клієнта Торговцю на встановлених Клієнтом умовах надати певного виду інвестиційну послугу з визначеними фінансовими інструментами на підставі Генерального договору.

Ідентифікація - заходи, що вживаються Торговцем для встановлення особи шляхом отримання її ідентифікаційних даних, передбачених ст. 11 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06.12.2019 № 361-ІХ (зі змінами та доповненнями).

Інвестиційна порада - надання Торговцем персональних рекомендацій клієнту на його запит або за власною ініціативою щодо одного або декількох правочинів, в тому числі корпоративних операцій, щодо фінансових інструментів.

Інвестиційні послуги - послуги з укладення Торговцем цивільно-правових договорів щодо фінансових інструментів від свого імені або від імені Клієнта, за свій рахунок або за рахунок Клієнта, за власною ініціативою або за відповідним договором з Клієнтом чи за його замовленням, які укладаються під час провадження професійної діяльності, та/або здійснення дій чи надання послуг, пов'язаних з такими послугами, які, зокрема, включають надання консультаційних послуг, інвестиційних порад щодо фінансових інструментів, надання позики фінансових інструментів, передання виконання замовлень клієнта, відповідно до яких торговець виступає стосовно нього комісіонером, іншому торговцю.

Іноземні публічні діячі - фізичні особи, які виконують або виконували визначні публічні функції в іноземних державах, а саме:

глава держави, уряду, міністри (заступники);

члени парламенту або інших органів, що виконують функції законодавчого органу держави;

голови та члени правлінь центральних банків або рахункових палат;

члени верховного суду, конституційного суду або інших судових органів, рішення яких не підлягають оскарженню, крім оскарження у зв'язку з винятковими обставинами;

надзвичайні та повноважні послы, повірені у справах та керівники центральних органів військового управління;

керівники адміністративних, управлінських чи наглядових органів державних підприємств;

члени керівних органів політичних партій.

Кінцевий бенефіціарний власник – будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив (контроль) на діяльність клієнта та/або фізичну особу, від імені якої проводиться фінансова операція.

Кінцевим бенефіціарним власником є:

для юридичних осіб - будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив на діяльність юридичної особи (в тому числі через ланцюг контролю/володіння);

для трастів, утворених відповідно до законодавства країни їх утворення, - засновник, довірчий власник, захисник (за наявності), вигодоодержувач (вигодонабувач) або група вигодоодержувачів (вигодонабувачів), а також будь-яка інша фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив на діяльність трасту (в тому числі через ланцюг контролю/володіння);

для інших подібних правових утворень - особа, яка має статус, еквівалентний або аналогічний особам, зазначеним для трастів.

Ознакою здійснення прямого вирішального впливу на діяльність є безпосереднє володіння фізичною особою часткою у розмірі не менше 25 відсотків статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи.

Ознаками здійснення непрямого вирішального впливу на діяльність є принаймні володіння фізичною особою часткою у розмірі не менше 25 відсотків статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи через пов'язаних фізичних чи юридичних осіб, трасти або інші подібні правові утворення, чи здійснення вирішального впливу шляхом реалізації права контролю, володіння, користування або розпорядження всіма активами чи їх часткою, права отримання доходів від діяльності юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування органів управління, а також вчинення правочинів, які дають можливість визначати основні умови господарської діяльності юридичної особи, або діяльності трасту або іншого подібного правового утворення, приймати обов'язкові до виконання рішення, що мають вирішальний вплив на діяльність юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, незалежно від формального володіння.

При цьому кінцевим бенефіціарним власником не може бути особа, яка має формальне право на 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі, але є комерційним агентом, номінальним власником або номінальним утримувачем, або лише посередником щодо такого права.

Клієнт - фізична або юридична особа (юридична особа - нерезидент), якій торговець надає інвестиційні послуги.

Критерії визнання Клієнта-юридичної особи професійним клієнтом:

- підсумок балансу становить не менше 20 мільйонів гривень з урахуванням коефіцієнту, зазначеному в розділі XIII Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» на відповідний період, в якому проводиться оцінювання Клієнта;

- річний чистий дохід від реалізації товарів, робіт і послуг за останній фінансовий рік становить не менше 40 мільйонів гривень з урахуванням коефіцієнту, зазначеному в розділі XIII Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» на відповідний період, в якому проводиться оцінювання Клієнта;

- власні кошти становлять не менше 2 мільйонів гривень з урахуванням коефіцієнту, зазначеному в розділі XIII Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» на відповідний період, в якому проводиться оцінювання Клієнта. Методика розрахунку власних коштів затверджується Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Критерії визнання Клієнта-юридичної особи професійним клієнтом стосуються також юридичних осіб, створених за законодавством іншої держави.

Клієнт може бути визнаним *професійним клієнтом* у разі його відповідності хоча б двом із зазначених критеріїв.

Критерії визнання Клієнта-фізичної особи професійним клієнтом:

- протягом останніх чотирьох кварталів Клієнт укладав та виконував щокварталу не менше 10 правочинів щодо фінансових інструментів, розмір яких є значним відповідно до критеріїв, визначених Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку;

- Клієнт володіє коштами, розміщеними на банківських рахунках, та цінними паперами на суму не менше 0,5 мільйона гривень з урахуванням коефіцієнту, зазначеному в розділі XIII Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» на відповідний період, в якому проводиться оцінювання Клієнта.

- досвід проведення операцій на ринку цінних паперів не менше одного року або стаж роботи у фінансовій установі (або іноземній юридичній особі, яка має аналогічний статус відповідно до законодавства іншої держави) за відповідним фахом не менше одного року.

Клієнт може бути визнаним *професійним клієнтом* у разі його відповідності хоча б двом із зазначених критеріїв.

Надійний носій - будь-який носій інформації, який дозволяє Клієнту зберігати інформацію, адресовану особисто цьому Клієнту, з можливістю доступу до неї для подальшого користування впродовж періоду часу, достатнього для цілей цієї інформації, а також дозволяє без змін відтворювати збережену інформацію. Сторони узгоджують «надійний носій» у відповідному договорі.

Належна перевірка Клієнта - заходи, що включають:

ідентифікацію та верифікацію Клієнта (його представника);

встановлення кінцевого бенефіціарного власника Клієнта або його відсутності, у тому числі отримання структури власності з метою її розуміння, та даних, що дають змогу встановити кінцевого бенефіціарного власника, та вжиття заходів з верифікації його особи (за наявності);

встановлення (розуміння) мети та характеру майбутніх ділових відносин або проведення фінансової операції;

проведення на постійній основі моніторингу ділових відносин та фінансових операцій Клієнта, що здійснюються у процесі таких відносин, щодо відповідності таких фінансових операцій наявній у Торговця інформації про Клієнта, його діяльність та ризик (у тому числі, в разі необхідності, про джерело коштів, пов'язаних з фінансовими операціями);

забезпечення актуальності отриманих та існуючих документів, даних та інформації про Клієнта.

Національні публічні діячі – фізичні особи, які виконують або виконували в Україні визначні публічні функції, а саме:

Президент України, Прем'єр-міністр України, члени Кабінету Міністрів України та їх заступники;

керівник постійно діючого допоміжного органу, утвореного Президентом України, його заступники;

керівник та заступники керівника Державного управління справами;

керівники апаратів (секретаріатів) державних органів, що не є державними службовцями, посади яких належать до категорії "А";

Секретар та заступники Секретаря Ради національної безпеки і оборони України;

народні депутати України;

Голова та члени Правління Національного банку України, члени Ради Національного банку України;

голови та судді Конституційного Суду України, Верховного Суду, вищих спеціалізованих судів;

члени Вищої ради правосуддя, члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, члени Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів;

Генеральний прокурор та його заступники;

Голова Служби безпеки України та його заступники;

Директор Національного антикорупційного бюро України та його заступники;

Директор Державного бюро розслідувань та його заступники;

Директор Бюро економічної безпеки України та його заступники;

Голова та члени Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Голова та члени Антимонопольного комітету України, Голова Національного агентства з питань запобігання корупції та його заступники, Голова та члени Рахункової палати, Голова та члени Центральної виборчої комісії, голови та члени інших державних колегіальних органів;

надзвичайні і повноважні послы;

начальник Генерального штабу - Головнокомандувач Збройних Сил України, командувачі Сухопутних військ Збройних Сил України, Повітряних Сил Збройних Сил України, Військово-Морських Сил Збройних Сил України;

державні службовці, посади яких належать до категорії "А";

керівники органів прокуратури, керівники обласних територіальних органів Служби безпеки України, голови та судді апеляційних судів;

керівники адміністративних, управлінських чи наглядових органів державних та казенних підприємств, господарських товариств, державна частка у статутному капіталі яких прямо чи опосередковано перевищує 50 відсотків;

члени керівних органів політичних партій.

Негайно - найкоротший термін протягом робочого дня, в який мають здійснюватися (відбуватися) відповідні дії, з моменту настання підстав для їх здійснення, визначений внутрішніми документами Торговця.

Непрофесійний клієнт - Клієнт, який не є професійним клієнтом або не був визнаний Торговцем професійним клієнтом.

Операція РЕПО - операція купівлі (продажу) фінансових інструментів із зобов'язанням зворотного їх продажу (купівлі) через визначений строк за заздалегідь обумовленою ціною, що здійснюється на основі єдиного договору РЕПО.

Особи, пов'язані з політично значущими особами - фізичні особи, які відповідають хоча б одному з таких критеріїв:

відомо, що такі особи мають спільне з політично значущою особою бенефіціарне володіння юридичною особою, трастом або іншим подібним правовим утворенням або мають будь-які інші тісні ділові зв'язки з політично значущими особами;

є кінцевими бенефіціарними власниками юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, про які відомо, що вони де-факто були утворені для вигоди політично значущих осіб.

Особиста угода - вчинення правочину щодо фінансових інструментів, що проводиться *Відповідною особою*, або в її інтересах, у будь-якому з таких випадків:

- вчинення правочину щодо фінансових інструментів провадиться не в рамках виконання такими особами своїх професійних обов'язків;

- операції здійснюється за рахунок будь-якої з наступних осіб:

✓ *Відповідна особа*;

✓ будь-яка особа, з якою *Відповідна особа* має сімейні стосунки, а саме:

• особа, яка перебуває у шлюбі із *Відповідною особою*, або особа, яка спільно проживає, пов'язана спільним побутом, має взаємні права та обов'язки із *Відповідною особою*, але не перебуває з нею у шлюбі;

• рідна дитина або пасинок або падчерка *Відповідної особи*, які знаходяться на утриманні відповідної особи;

• будь-яка інша близька особа щодо *Відповідної особи*, яка спільно проживає, пов'язана спільним побутом, має взаємні права та обов'язки із *Відповідною особою*, протягом одного і більше року на дату *Особистої угоди*;

✓ особа, стосовно якої *Відповідна особа* має безпосередню чи опосередковану матеріальну зацікавленість у результаті вчинення правочину, крім отримання плати за його вчинення.

Оцінювання клієнта - передбачені внутрішніми документами Торговця порядок та процедури отримання та опрацювання інформації від Клієнта з метою проведення оцінки його компетентності, досвіду та знань, необхідних для вчинення правочинів або надання певних послуг, для отримання висновку щодо здатності Клієнта приймати власні інвестиційні рішення та оцінювати особисті ризики, пов'язані з такими правочинами або послугами.

Плата – плата Клієнта Торговцю за укладений договір щодо фінансових інструментів на виконання Генерального договору відповідно до замовлення Клієнта.

Політично значущі особи - фізичні особи, які є національними, іноземними публічними діячами та діячами, які виконують публічні функції в міжнародних організаціях.

Посадові особи Торговця - голова та члени Наглядової ради, голова та члени Правління, головний бухгалтер.

Потенційний клієнт - фізична або юридична особа (юридична особа - нерезидент), яка звернулася до торговця з наміром отримати інвестиційну послугу, проте ще не встановила з ним ділових відносин шляхом укладання відповідного договору.

Прийнятний контрагент - юридичні особи (юридичні особи - нерезиденти), яким Торговець надає інвестиційні послуги, до яких відносяться міжнародні фінансові організації, іноземні держави та їх центральні банки, держава Україна в особі відповідних суб'єктів управління об'єктами державної власності, професійні учасники ринку цінних паперів, банки та страхові компанії, іноземні інвестиційні фірми, а також інші юридичні особи, які визнаються внутрішніми документами Торговця, як прийнятні контрагенти відповідно до вимог законодавства.

До категорії прийнятних контрагентів можуть бути віднесені Торговцем клієнти, які підпадають під категорію клієнтів, які можуть вважатися *професійними клієнтами*.

Професійний клієнт - Клієнт, який володіє вмінням, досвідом та знаннями в галузі фондового ринку (ринків цінних паперів), достатніми для прийняття ним інвестиційних рішень з метою вчинення правочинів щодо фінансових інструментів.

"Підозріла" операція - правочин щодо фінансових інструментів, за наслідком вчинення якого настане або може настати порушення законодавства України, до якого, зокрема, відноситься маніпулювання цінами на ринку цінних паперів або укладання договорів з використанням інсайдерської інформації.

Рахунок для платежів – рахунок, що відкривається Банком *Клієнту* для обліку сум за операціями з цінними паперами. На *Рахунок для платежів Клієнт* перераховує кошти для оплати правочинів та плати за послуги Торговця або надходять кошти від виконання правочинів.

Фінансовий аналітик - *Відповідна особа*, яка розробляє (створює) зміст інвестиційного дослідження.

9. Термін фінансові інструменти у цьому Положенні вживається у значенні: цінні папери, у тому числі цінні папери інститутів спільного інвестування.

10. Інші терміни у цьому Положенні вживаються відповідно їх визначень, що встановлені законодавством України.

Розділ II. ВИМОГИ ДО ПРОЦЕДУР ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ВІДПОВІДНИМИ ОСОБАМИ

1. В процесі провадження професійної діяльності на ринках капіталу, особи, визначені цим Положенням та іншими внутрішніми документами Торговця (*відповідні особи*), приймають рішення в межах наданих повноважень (компетенцій) та з дотриманням встановлених процедур. Всі рішення приймаються в рамках затвердженої в Банку Стратегії розвитку, Бізнес-плану, Декларації схильності до ризиків та відповідно до встановлених лімітів та обмежень.

2. Права та обов'язки *Правління* визначаються чинним законодавством України, Статутом Банку, Положенням про Правління, внутрішньобанківськими документами з питань розподілу повноважень, посадовими інструкціями, а також трудовим договором (контрактом).

3. Права та обов'язки *Акціонерів* визначаються Статутом Банку та Кодексом корпоративного управління.

4. Функціональні обов'язки керівників структурних підрозділів визначаються у внутрішніх документах Банку та посадових інструкціях.

5. Порядок прийняття рішень щодо проведення операцій з фінансовими інструментами інвестиційного портфелю Банку визначений в Інвестиційній політиці (додаток 2 до Політики з управління кредитним ризиком АТ "БАНК 3/4").

Рішення щодо проведення операцій з фінансовими інструментами інвестиційного портфелю приймається повноважною посадовою особою за статутом чи довіреністю згідно з розподілом функціональних обов'язків в межах встановлених лімітів ризиків та з урахуванням вимог Положення про вчинення значних правочинів та правочинів, щодо яких є заінтересованість АТ «БАНК 3/4» або Кредитним комітетом (з питань розміщення коштів у фінансові інструменти, емітовані підприємствами (крім банків)).

Порядок прийняття рішень про вчинення правочинів, стороною яких є Торговець, що відповідають ознакам значних правочинів та правочинів, щодо яких є заінтересованість, визначається у Положенні про вчинення значних правочинів та правочинів, щодо вчинення яких є заінтересованість.

Рішення щодо проведення операцій з фінансовими інструментами узгоджуються з Управлінням ризиків на предмет дотримання Банком:

- економічних нормативів, встановлених Національним банком України;
- внутрішніх лімітів ризиків (у разі їх встановлення), затверджених Наглядовою радою Банку,

та оформлюються розпорядженнями на укладання правочинів.

6. Рішення, що приймають відповідні особи, мають бути:

- законними (відповідати вимогам ведення бізнесу та здійснення професійної діяльності та банківської діяльності).
- поінформованими (тобто ґрунтуватись на об'єктивних та повних даних).
- професійними (тобто особа при прийнятті рішення керується власним досвідом, знаннями, навичками).
- незалежним (тобто не вчиняється під впливом конфлікту інтересів чи іншого виду тиском).

7. Процедури і порядок прийняття рішень мають бути чіткими, прозорими та спрямованими на підтримку ефективної діяльності Торговця. Це передбачає чітке визначення функцій, повноважень, обов'язків та відповідальності осіб, які обіймають різні посади та приймають різні рішення в процесі провадження професійної діяльності.

8. Такі процедури мають включати:

- оцінку рівня достатності у відповідної особи необхідних засобів і досвіду, що необхідні для прийняття відповідних рішень, в тому числі для оцінки та урегулювання ризиків пов'язаних з прийняттям таких рішень;
- повну і достовірну оцінку ризиків та механізмів внутрішнього контролю на момент прийняття рішення;
- забезпечення подальшого контролю виконання рішень відповідних осіб;
- звітування щодо прийнятих рішень.

9. Процедури прийняття рішень відповідними особами включають опис:

- інформації, яку одержує та оцінює відповідна особа під час прийняття рішень та за необхідності, деталізацію щодо джерел такої інформації та відповідальних за її підготовку;

- делегування повноважень на прийняття відповідних рішень. Рішення можуть прийматись колегіально в такому випадку процедура прийняття такого рішення описується в положенні про відповідний колегіальний орган;
- процесу документування прийняття рішення (результату прийняття рішення);
- процедур оцінки ризиків та механізмів внутрішнього контролю;
- процедури повідомлення та управління конфліктами інтересів;
- процедуру обмеження прийняття рішень відповідними особами щодо особистих угод;
- оцінки та звітування щодо застосованих процедур.

Розділ III. ПРОЦЕДУРИ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ НАДАННЯ ПОСЛУГ

1. В Банку встановлено, впроваджено та підтримується комплекс заходів щодо забезпечення безперервності діяльності Банку, в тому числі безперервності надання послуг Торговцем.

Вимоги та процедури забезпечення безперервності діяльності Банку визначені у внутрішніх документах:

- Політика управління безперервною діяльністю (BCM) АТ «БАНК 3/4»;
- План забезпечення безперервної діяльності (BCP) АТ «БАНК 3/4»;
- План фінансування в кризових ситуаціях АТ «БАНК 3/4»;
- Положення про резервне копіювання інформаційних систем в АТ «БАНК 3/4»;
- План відновлення ІТ систем після аварійних ситуацій (DRP) АТ «БАНК 3/4».

2. Основні заходи для забезпечення безперервності діяльності Банку визначені у Політиці управління безперервною діяльністю (BCM) АТ «БАНК 3/4».

Процедури забезпечення безперервності ведення бізнесу, відновлення діяльності після нештатних ситуацій, визначені в Плані забезпечення безперервної діяльності (BCP) АТ «БАНК 3/4».

План забезпечення безперервної діяльності (BCP) АТ «БАНК 3/4» встановлює порядок дій працівників Банку в надзвичайному режимі, рівень можливого ризику від кожної кризової ситуації, сценарії дій у відповідних кризових ситуаціях, а також базові принципи і необхідні стандарти для забезпечення безперервності роботи, в тому числі опис процедур та обладнання, обов'язків працівників Банку, методи резервування інформації для відновлення роботи в разі виникнення надзвичайних ситуацій.

3. План фінансування в кризових ситуаціях АТ «БАНК 3/4» регулює процедури виявлення кризи ліквідності та порядок діяльності Банку у випадку виникнення кризи ліквідності. План визначає: процедури та перелік індикаторів раннього виявлення кризи ліквідності та інформування про це керівництва Банку; порядок дій керівників Банку, відповідальних колегіальних органів та працівників Банку в умовах різних видів стресового середовища; перелік заходів, що має здійснюватися кожним з підрозділів, які є відповідальними за управління ризиком ліквідністю, залежно від типу та рівня складності виявленої кризи ліквідності; порядок комунікації між працівниками Банку та учасниками ринку, що має забезпечити вчасне, чітке та послідовне інформування стосовно причин виникнення кризи ліквідності та заходів Банку, що здійснюються з метою її подолання.

4. З метою недопущення втрати інформації, створення передумов відновлення діяльності Торговець застосовує процедури створення резервних копій інформаційних систем Банку відповідно до процедури, встановлених у Положенні про резервне копіювання інформаційних систем в АТ «БАНК 3/4».

Заходи відновлення інформаційних систем після збоїв, правила та порядок дій персоналу Банку з відновлення прикладних систем, баз даних, операційних систем та IP-мережі Банку в надзвичайних ситуаціях встановлені у Плані відновлення ІТ систем після аварійних ситуацій (DRP) АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «БАНК 3/4»

5. Для безперервності надання послуг Торговець забезпечує:

- наявність достатнього персоналу, в тому числі сертифікованих фахівців, що мають правову та технічну можливість виконувати функції Торговця (укладати угоди на організованих ринках, надавати консультації, приймати рішення про вчинення правочинів, здійснювати оцінку клієнтів, забезпечувати своєчасне інформування клієнтів у випадках, визначених договором та нормативно-правовими документами тощо). Навчання персоналу та перевірка знань здійснюється на постійній основі;

- безперервність процедур внутрішнього контролю та контроль дотримання ліцензійних умов;

- належне та своєчасне документування взаємовідносин та зберігання документів.

6. Торговець має програмно-технічний комплекс, який забезпечує проведення операцій з фінансовими інструментами та відповідає вимогам визначеним у главі 2 розділу [X](#) Положення.

Розділ IV. ПОРЯДОК ВЧИНЕННЯ ПРАВОЧИНІВ ЩОДО ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ (УКЛАДАННЯ ДОГОВОРІВ)

1. При провадженні дилерської, брокерської, субброкерської діяльності Торговець укладає цивільно-правові договори (зокрема на підставі договорів комісії, доручення) щодо фінансових інструментів у власних інтересах, від свого імені (від імені *Клієнта*), за дорученням і за рахунок *Клієнта*.

2. Торговець може укладати наступні договори:

- **Генеральний договір** - договір, укладений між Торговцем та фізичною або юридичною особою (юридичною особою - нерезидентом), з метою надання інвестиційних послуг та/або здійснення дій чи надання послуг, пов'язаних з такими послугами;

- **договір комісії** - договір, за яким одна сторона (комісіонер) зобов'язується за дорученням другої сторони (комітента) за плату вчинити певні юридичні дії щодо фінансових інструментів від свого імені за рахунок комітента;

- **договір доручення** - договір, за яким одна сторона (повірений) зобов'язується вчинити певні юридичні дії щодо фінансових інструментів від імені та за рахунок другої сторони (довірителя), включаючи внесення змін до договору або розірвання такого договору;

- **договір купівлі-продажу (міни)** - договір, предметом якого є здійснення Торговцем купівлі, продажу, міни фінансових інструментів у власних інтересах, в інтересах *Клієнта* та за його рахунок, в інтересах та за рахунок клієнта номінального утримувача/ клієнта клієнта номінального утримувача відповідно до умов укладеного з *Клієнтом* договору комісії, договору доручення, або наданого *Клієнтом* замовлення до Генерального договору;

- **договір РЕПО** - договір, предметом якого є здійснення Торговцем у власних інтересах або в інтересах та за рахунок *Клієнта* або в інтересах та за рахунок клієнта номінального утримувача/ клієнта клієнта номінального утримувача купівлі (продажу) фінансових інструментів (на підставі укладених з *Клієнтом* договорів комісії, доручення, або замовлень *Клієнта* до *Генерального договору*) із зобов'язанням зворотного продажу (купівлі) через визначений строк або на вимогу однієї із сторін за задалегідь обумовленою ціною;

- **договір позики фінансових інструментів** - договір, предметом якого є здійснення Торговцем у власних інтересах або в інтересах та за рахунок *Клієнта* або в інтересах та за рахунок клієнта номінального утримувача / клієнта клієнта номінального утримувача операцій з передання у власність іншій стороні (позичальнику) або отримання у власність від іншої сторони певної кількості фінансових інструментів з відповідними реквізитами ідентифікації з обов'язком їх повернення через визначений строк або на вимогу однієї із сторін.

3. Договори на брокерське обслуговування про надання послуг Комісіонера, укладені між Торговцем та *Клієнтом* до дати набрання чинності Вимог до договорів діють завершення строку їх дії. Такі договори не можуть бути продовжені на наступний строк.

4. Правочини щодо фінансових інструментів укладаються Торговцем відповідно до Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Закону України "Про фінансові послуги та фінансові компанії" та *Вимог до договорів*.

5. *Генеральний договір* або інший договір, який укладається між Торговцем та *Клієнтом* та містить результати проведеного Торговцем оцінювання *Клієнта*, повинні укладатися виключно в письмовій формі, викладатися у формі єдиного документа, підписаного сторонами, у паперовому вигляді або у вигляді електронного документа з дотриманням вимог законодавства.

Генеральний договір укладається шляхом приєднання *Клієнта* до запропонованого Торговцем *Генерального договору* з урахуванням вимог, встановлених статтею 9 Закону України "Про фінансові послуги та фінансові компанії".

Генеральний договір складається з публічної частини, яка постійно розміщена для ознайомлення у вигляді електронного документа на вебсайті Торговця, та індивідуальної частини, яка містить результати проведеного Торговцем оцінювання *Клієнта* та підписанням якої *Клієнт* приєднується до договору в цілому.

6. *Генеральний договір* (індивідуальна частина), договори купівлі-продажу, міни, позики фінансових інструментів, строкові контракти, можуть укладатися у письмовій формі у вигляді паперового документа, електронного документа або шляхом обміну зустрічними повідомленнями за допомогою засобів комунікацій, визначених генеральним договором або іншим договором, який містить результати проведеного Торговцем оцінювання клієнта. Такі договори, строкові контракти разом з Генеральним договором або іншим договором, що містить результати проведеного Торговцем оцінювання клієнта, сукупно мають містити всі умови, відомості та реквізити, визначені *Вимогами до договорів*.

7. Договори, зміни до них або розірвання договорів, що укладаються (вчиняються) у вигляді паперового документа, засвідчуються підписами уповноважених осіб сторін, печаткою Торговця та печаткою клієнта/контрагента відповідно до регламенту використання печатки клієнта/контрагента.

Договори, зміни до них або розірвання договорів, що укладаються (вчиняються) у формі електронного документа, підписуються електронними підписами уповноважених представників сторін, та засвідчуються електронною печаткою клієнта/контрагента (у разі її наявності) відповідно до регламенту використання печатки клієнта/контрагента.

8. Укладання договорів між торговцями, у тому числі на організованому ринку за допомогою електронної торговельної системи, та між Торговцем і клієнтом/контрагентом у вигляді електронних документів здійснюється відповідно до законодавства України про електронні документи та електронний документообіг.

9. Торговець має право укладати договори, зміни до них або розірвання договорів з клієнтами або прийнятими контрагентами із застосуванням програмного модуля, якщо це передбачено *Генеральним договором*.

Предметом таких правочинів можуть бути:

1) якщо сторонами правочину є Торговець та *професійні клієнти* або *прийнятні контрагенти* - будь-які об'єкти інвестування;

2) якщо сторонами правочину є Торговець та *непрофесійні клієнти*:

- державні цінні папери;
- облігації місцевих позик;
- цінні папери інститутів спільного інвестування, акції та облігації, допущені до торгів на організованому ринку в частині включення до біржового реєстру відповідним оператором організованого ринку;

- акції та облігації, за якими дотримуються вимоги щодо дійсності проспекту цінних паперів відповідно до частини першої статті 100 Закону України "Про ринки

капіталу та організовані товарні ринки" та забезпечується емітентом таких цінних паперів розкриття інформації на фондовому ринку відповідно до вимог, встановлених статтями 126 - 130 Закону України "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки".

Торговець здійснює перевірку об'єкта інвестування відповідно до додатку 2 до Положення щодо можливості укладання правочину з *непрофесійним клієнтом*. Така перевірка здійснюється до укладання правочину.

Торговець перед проведенням зазначених операцій із застосуванням програмного модуля зобов'язаний надати клієнту засобами, визначеними відповідним договором, інформацію, передбачену *Правилами ТЦП*, в тому числі інформацію щодо біржового курсу фінансових інструментів або їх ринкової вартості, та встановити період часу, протягом якого клієнт має погодитись на проведення такої операції чи відмовитись від її проведення. Підтвердження такої операції або відмовлення від її проведення надається клієнтом Торговцю із застосуванням програмного модуля.

10. Номер договору, що укладається Торговцем, повинен містити присвоєну ним літерну ознаку виду договору, а саме:

- 1) договори при здійсненні брокерської та субброкерської діяльності:
 - договір доручення – «БД» (присвоюється Торговцем, який за договором виступає повіреним);
 - договір комісії – «БК» (присвоюється Торговцем, який за договором виступає комісіонером);
 - *Генеральний договір*:
 - «БО» (присвоюється Торговцем при укладанні договору з *Клієнтом*, який не є торговцем),
 - «БОТ» (присвоюється Торговцем, який за договором з іншим торговцем виступає комісіонером, субкомісіонером або повіреним),
 - «БОК» (присвоюється Торговцем, який за договором з іншим торговцем виступає комітентом в інтересах свого *Клієнта*);
 - договір субкомісії:
 - «БСС» (присвоюється Торговцем, який за договором субкомісії з іншим торговцем виступає субкомісіонером),
 - «БСК» (присвоюється Торговцем, який за договором субкомісії з іншим торговцем виступає комітентом);
 - договір, що укладений на виконання договору комісії, договору доручення, наданого замовлення до *Генерального договору*, укладених з *Клієнтом*, який не є торговцем – «БВ»;
 - договір на виконання договору комісії, договору доручення, договору субкомісії, наданого замовлення до *Генерального договору*, укладених між торговцями:
 - «БВТ» (присвоюється Торговцем, який за договором з іншим торговцем виступає комісіонером, субкомісіонером або повіреним),
 - «БВК» (присвоюється Торговцем, який в інтересах свого *Клієнта* виступає комітентом за договором з іншим торговцем);
- 2) договори при здійсненні дилерської діяльності:
 - дилерські договори – «ДД»;
 - договір комісії - «ДКК» (присвоюється Торговцем, який за договором виступає комітентом);
 - договір доручення - «ДДД» (присвоюється Торговцем, який за договором виступає довірительом);
 - *Генеральний договір* - «БВД» (присвоюється Торговцем, який за договором з іншим торговцем виступає комітентом або довірительом);
 - договір, що укладений на виконання договору комісії, договору доручення, наданого замовлення до *Генерального договору*, укладених між торговцями – «ДВК»

(присвоюється Торговцем, який за договором з іншим торговцем виступає комітентом або довірительом);

3) до літерної ознаки номера договору відповідно до цього пункту при виконанні операцій РЕПО додається літерна ознака - "Р".

4) до літерної ознаки номера договору відповідно до цього пункту при виконанні операцій позики додається літерна ознака - "П".

11. Порядок нумерації договорів, крім договорів, що укладаються на організованих ринках, визначається цим Положенням відповідно до вимог, встановлених Правилами ТЦП.

12. Всі **номери договорів** Торговця повинні мати наскрізну нумерацію (в рамках календарного року), літерну ознаку та через знак «/» номер календарного року, в якому такий договір укладається.

13. Для відображення договорів у внутрішньому обліку Торговця до **номеру договору** Торговця додається номер договору контрагента (за наявності) та у дужках номер біржового контракту - для договорів укладених на організованому ринку (літерна ознака зазначається в номері договору Торговця).

14. Істотними умовами договору є умови про предмет договору, умови, що визначені законом як істотні або є необхідними для договорів даного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди.

Крім істотних умов договору, у договорі (за винятком договорів, що укладаються на організованому ринку) зазначаються, зокрема:

- реквізити ідентифікації договору;
- реквізити сторін:

для юридичної особи: повне або скорочене найменування (у разі наявності); ідентифікаційний код за ЄДРПОУ – для юридичної особи-резидента; номер реєстрації відповідно до торговельного, банківського або судового реєстру або реєстру місцевого органу влади іноземної держави про реєстрацію юридичної особи (далі - номер реєстрації) – для юридичної особи-нерезидента;

для фізичної особи: прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності); реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта/номер паспорта у формі картки (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера платника податків, повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті);

• місцезнаходження (для юридичних осіб)/ місце проживання або місце перебування (для фізичних осіб);

• серія, номер, дата видачі ліцензії (у разі наявності) Торговця на провадження відповідного виду професійної діяльності на ринках капіталу - діяльності з торгівлі фінансовими інструментами та/або дата і номер рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР або Комісія) про видачу ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу - діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, відомості про внесення інформації про надавача фінансових послуг до реєстру професійних учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків;

• у разі якщо клієнтом/іншою стороною за договором є професійний учасник ринків капіталу - торговець, вказуються серія, номер, дата видачі ліцензії (у разі наявності) та/або дата і номер рішення Комісії про видачу ліцензії на провадження відповідного виду професійної діяльності - діяльності з торгівлі фінансовими інструментами на ринках капіталу, відомості про внесення інформації про надавача фінансових послуг до реєстру професійних учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків;

- строк (термін) дії договору;
- права і обов'язки сторін, відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання умов договору і порядок розгляду спорів;

- необхідність отримання додаткових чи супутніх послуг Торговця та/або третіх осіб, пов'язаних з отриманням послуг Торговця (за наявності);
- порядок нарахування та оплати за надання послуг Торговця відповідно до договору (крім договорів, укладених під час здійснення дилерської діяльності, договору позики, договору РЕПО);
- порядок, термін (терміни) та спосіб (способи) надання Торговцем звіту (звітів) клієнту (крім договорів, укладених під час здійснення дилерської діяльності, договору позики, договору РЕПО);
- порядок надання клієнту договору та додатків до нього, якщо договір укладено у формі електронного документа, а також порядок обміну повідомленнями між сторонами;
- підтвердження, що інформація про умови та порядок діяльності Торговця надана клієнту, з урахуванням вимог, встановлених статтею 7 Закону України "Про фінансові послуги та фінансові компанії" (крім договорів, укладених при здійсненні дилерської діяльності);
- підтвердження, що інформація, зазначена в частині п'ятій статті 7 Закону України "Про фінансові послуги та фінансові компанії", надана клієнту-фізичній особі перед укладенням договору (крім договорів, укладених при здійсненні дилерської діяльності);
- відомості про засоби зв'язку між сторонами договору (контактні дані), а також відомості про уповноважених осіб сторін, через яких сторони підтримуватимуть зв'язок у разі, якщо такими особами не є особи, що підписали договір.

Крім зазначених умов, договір повинен містити:

- порядок зміни умов договору а також порядок та умови відмови від договору, порядок його розірвання та припинення дії;
- умови щодо збереження та захисту інформації, що відповідно до законодавства належить до конфіденційної, у тому числі інформації, доступ до якої обмежений клієнтом;
- право Торговця відмовити клієнту в укладенні/виконанні договору комісії, договору доручення, виконанні замовлень, інших розпоряджень (доручень клієнта), зокрема у випадку, якщо Торговець вбачає що такі дії можуть призвести до порушення вимог законодавства України (зокрема, маніпулювання цінами на фондовому ринку або укладання договорів з використанням інсайдерської інформації).

Договір також може містити:

- порядок виконання Торговцем функцій податкового агента у випадках, визначених Податковим кодексом України;
- інші умови договору, що є спеціальними для окремих видів договорів (*Генеральний договір* з подальшим врегулюванням зобов'язань клієнта, договір РЕПО, договір позики тощо).

15. При зміні істотних умов або розірванні договору, що має наслідком виникнення, зміну або припинення зобов'язань Торговця та/або його клієнта, Торговець оформлює таку зміну або розірвання додатковим договором та відображає факт укладання додаткового договору у внутрішньому обліку.

Додатковий договір, крім умов договору, що змінюються, обов'язково повинен містити посилання на основний договір. Під основним договором у цьому Положенні розуміється договір, до якого додатковим договором вносяться зміни або який відповідно до додаткового договору буде розірваний.

Додаткові договори повинні мати нумерацію, яка б однозначно дозволяла їх ідентифікувати. Номер додаткового договору складається з порядкового номеру додаткового договору та через «/» зазначається номер основного договору.

Додаткові договори укладаються та оформляються в тому ж порядку та вигляді, що і основні договори, крім договорів, укладених на організованому ринку.

З моменту виконання першої частини операції РЕПО, розірвання договору РЕПО в односторонньому порядку внаслідок невиконання або неналежного виконання однією із сторін умов договору не потребує укладання додаткового договору.

16. На організованому ринку укладання (вчинення) договорів, змін до них або їх розірвання, виконання договорів здійснюється з дотриманням правил оператора організованого ринку.

17. *Вимоги до договорів* не поширюються на правочини щодо фінансових інструментів, що вчиняються за межами України. Такі правочини вчиняються Торговцем відповідно до вимог законодавства країни їх вчинення.

У випадку коли *Генеральний договір* (інший договір, який містить результати проведеного оцінювання клієнта) укладається між Торговцем та іноземною інвестиційною фірмою він повинен відповідати вимогам законодавства країни де він укладається. Правочини щодо фінансових інструментів, що вчинятимуться на виконання такого договору, повинні вчинятися відповідно до вимог законодавства країни де вчиняються такі правочини.

18. Правочини, що вчиняються між торговцями фінансовими інструментами, для кожного з них є провадженням професійної діяльності з торгівлі фінансовими інструментами.

19. Крім договорів, визначених пунктом 10 цього розділу, Торговець при здійсненні професійної діяльності може укладати інші види договорів відповідно до чинного законодавства України.

Розділ V. ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ОСОБИСТИХ УГОД

1. Торговець у своїх внутрішніх документах встановлює належні заходи, спрямовані на запобігання діяльності, що може викликати конфлікт інтересів, Відповідною особою або особою, яка має доступ до внутрішньої інформації або до іншої конфіденційної інформації, що стосується клієнтів або договорів з ними чи на їх користь, в силу діяльності, що здійснюється нею від імені Торговця.

Функції суб'єктів управління конфліктами інтересів, процедура реагування на виявлений конфлікт інтересів із застосуванням заходів для врегулювання та мінімізації негативного впливу такого конфлікту визначені у Політиці запобігання конфліктам інтересів в АТ «БАНК 3/4».

У Правилах зберігання, захисту, використання і розкриття банківської таємниці та інформації з обмеженим доступом АТ «БАНК 3/4» визначений порядок зберігання документів, які містять банківську та професійну таємницю та інформацію з обмеженим доступом, захисту та використання цієї інформації.

Заходи запобігання конфліктам інтересів направлені на те, щоб:

- кожна з *Відповідних осіб*, на яку поширюються вимоги цього розділу, усвідомлювала обмеження щодо *Особистих угод* та заходів, запроваджених Торговцем у зв'язку з *Особистими угодами* та розкриттям інформації відповідно до цього розділу;
- підрозділ комплаєнс негайно отримував інформацію про будь-яку *Особисту угоду*, укладену *Відповідною особою*, з повідомлення про цю угоду, або з Бази внутрішніх подій операційного і комплаєнс ризиків, в яку внесена інформація про зазначену угоду, або за допомогою інших дій, які дозволяють підрозділу комплаєнс ідентифікувати такі угоди;
- було забезпечено збереження записів про *Особисті угоди*, щодо яких було повідомлено підрозділ комплаєнс або які були виявлені ним, включаючи інформацію про будь-які дозволи або заборони щодо таких угод.

2. Торговець забезпечує, щоб *Відповідні особи* не уклали *Особисті угоди*, які відповідають хоча б одному з таких критеріїв:

- такий особі заборонено укладати угоди, оскільки вона має доступ до внутрішньої або іншої конфіденційної інформації, що стосується клієнтів або угод з ними чи на їх користь;
- укладання угод пов'язано із зловживанням або неправомірним розкриттям конфіденційної інформації;
- укладання угод суперечить або може суперечити обов'язкам Торговця відповідно до *Правил ТЦП*.

3. Торговець забезпечує, щоб *Відповідні особи* не надавали порад чи рекомендацій (крім випадків, коли це відбувається під час виконання функціональних обов'язків в межах провадження діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, зокрема, наданні послуг відповідно до договору з клієнтом) будь-якій іншій особі щодо укладання правочину щодо фінансових інструментів, який підпадатиме під дію пункту 2 цього розділу або наступних вимог:

- *Фінансові аналітики* та інші *Відповідні особи* не можуть укладати *Особисті угоди* чи вчиняти інші правочини (крім як при виконанні функцій маркет-мейкерів згідно законодавства або при виконанні розпорядження клієнта, наданого за самостійною ініціативою такого клієнта, в інтересах будь-якої іншої особи, включаючи іншого торговця) щодо фінансових інструментів, яких стосується інвестиційне дослідження, або будь-яких пов'язаних фінансових інструментів (фінансових інструментів, на ціну яких значною мірою впливає зміна цін на фінансові інструменти, які є предметом інвестиційного дослідження, до яких відносяться деривативи на такі фінансові інструменти), виходячи з розуміння про імовірний строк підготовки та/або зміст інвестиційного дослідження, яке не є публічно доступним або доступним клієнтам і зміст якого не є очевидним з інформації, яка є доступною, поки особи, серед яких розповсюджуватиметься це інвестиційне дослідження, не матимуть достатньої можливості діяти відповідно до такого дослідження;

- в обставинах, не зазначених у попередньому абзаці, *Фінансові аналітики* та будь-які інші *Відповідні особи*, що беруть участь у підготовці інвестиційного дослідження, не повинні укладати *Особисті угоди* щодо фінансових інструментів, яких стосується інвестиційне дослідження або будь-яких пов'язаних фінансових інструментів, всупереч цим рекомендаціям, окрім виняткових обставин за умови попереднього погодження підрозділом комплаєнс та затвердження керівником Банку або уповноваженою ним особою;

- Торговець не повинен зловживати інформацією, що стосується договорів та замовлень клієнта, та вживати всіх необхідних заходів, щоб запобігти такому зловживанню з боку його *Відповідних осіб*.

З метою уникнення неправомірного розкриття внутрішньої інформації Торговець забезпечує, щоб *Відповідні особи* (крім випадків, коли це відбувається під час виконання функціональних обов'язків в межах провадження діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, зокрема, наданні послуг відповідно до договору з клієнтом) не розкривали будь-якій іншій особі будь-яку інформацію чи висновок, якщо *Відповідна особа* знає або обґрунтовано має знати, що таке розкриття призведе або може призвести до однієї з таких подій:

- інша особа укладе договір щодо фінансових інструментів, який підпадатиме під дію пунктів 2 та 3, як *Особиста угода Відповідної особи*.

- інша особа порадить будь-якій іншій особі укласти таку угоду або відшукає іншу особу, яка може укласти таку угоду в її інтересах.

Розділ VI. ПОРЯДОК РОБОТИ З КЛІЄНТАМИ

Глава 1. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ НАЛЕЖНОЇ ПЕРЕВІРКИ КЛІЄНТА ТА НАДАННЯ ІНФОРМАЦІЇ КЛІЄНТАМ

1. Торговець здійснює *належну перевірку Клієнта* (представника *Клієнта*) відповідно до вимог законодавства України, яке регулює відносини у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Належна перевірка Клієнта/ контрагента проводиться відповідно до «Програми здійснення заходів належної перевірки клієнтів АТ «БАНК 3/4» та чинного законодавства України.

Належна перевірка Клієнта працівниками Відділу не є обов'язковою, якщо *належна перевірка* вже раніше проводилась іншими уповноваженими особами Банку, який

є Торговцем, відповідно до вимог законодавства України, яке регулює відносини у сфері запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та ділові відносини з таким *Клієнтом* підтримуються Банком, який є Торговцем.

В разі, якщо *належна перевірка Клієнта* вже проведена Банком, у зв'язку з наданням йому інших послуг (зокрема, послуг з депозитарної діяльності, послуг з розрахунково-касового обслуговування), уповноважений працівник *Відділу* проводить процедуру верифікації клієнта (його представника).

При встановленні ділових відносин з клієнтом з метою отримання послуг Торговця **одночасно з відкриттям поточного рахунку або рахунку в цінних паперах у Банку** *Клієнт* надає один пакет документів для здійснення його *належної перевірки* в підрозділі Банку, що встановлює ділові відносини щодо відкриття поточного рахунку або рахунку в цінних паперах, а працівник *Відділу* оформлює документи для надання послуг Торговця на підставі копій таких документів.

При встановленні ділових відносин з *Клієнтом*, який вже має відкритий поточний рахунок **або рахунок в цінних паперах** у Банку:

- у разі актуальності документів щодо *належної перевірки Клієнта* (його представника), що зберігаються в юридичній справі з відкриття поточного рахунку **або рахунку в цінних паперах**:

Клієнт надає оновлену опитувальну анкету клієнта «Знай свого клієнта» до підрозділу, де зберігається юридична справа з відкриття поточного рахунку **або рахунку в цінних паперах**, копія опитувальної анкети клієнта «Знай свого клієнта» завантажується з програмного комплексу «Архів клієнтських справ «ДокБС» працівником *Відділу* та додається до справи Клієнта;

- у разі змін у документах:

Клієнт надає пакет документів щодо оновлення/уточнення ідентифікації підрозділу, де зберігається юридична справа з відкриття поточного рахунку **або рахунку в цінних паперах**, а копії таких документів завантажуються з програмного комплексу «Архів клієнтських справ «ДокБС» працівником *Відділу* та додаються до справи Клієнта.

В подальшому при оновленні документів/уточненні інформації щодо належної перевірки *Клієнта* (його представника) оригінали оновлених документів щодо належної перевірки клієнта (його представника) зберігаються в юридичній справі з відкриття поточного рахунку **або рахунку в цінних паперах**, а копії таких документів завантажуються з програмного комплексу «Архів клієнтських справ «ДокБС» працівником *Відділу* для внесення відповідних змін та додаються до справи Клієнта.

У разі закриття поточного рахунку **та/або рахунку в цінних паперах** у Банку клієнтом, який одночасно є *Клієнтом* Торговця, *Клієнт* повинен розірвати *Генеральний договір* або надати Торговцю документи щодо іншого поточного рахунку та/або рахунку в цінних паперах для укладання додаткового договору до *Генерального договору* з відповідними змінами.

У разі продовження ділових відносин *належну перевірку Клієнта* (його представника) здійснює працівник *Відділу*.

2. Перед наданням послуги *Клієнту* Торговець зобов'язаний відповідно до ст. 7 Закону України "Про фінансові послуги та фінансові компанії" надати *Клієнту* інформацію про Торговця, визначену в п. 2 ст. 7 цього Закону, та інформацію щодо відповідної інвестиційної послуги в обсязі, достатньому для прийняття *Клієнтом* рішення про отримання такої послуги або про відмову від її отримання. Зазначена інформація розміщується у місці надання послуг клієнтам та/або на власному вебсайті Торговця.

Крім того, на вимогу *Клієнта* Торговець зобов'язаний надати йому інформацію, визначену п. 4 ст. 7 Закону України "Про фінансові послуги та фінансові компанії".

Перед укладенням відповідного договору про надання інвестиційних послуг з *Клієнтом-фізичною особою* Торговець надає *Клієнту-фізичній особі* інформацію,

зазначену в частині п'ятій статті 7 Закону України "Про фінансові послуги та фінансові компанії".

Інформація, заначена в частинах 2 та 3 цього пункту Положення, надається *Клієнту* у письмовій формі (у формі паперового або електронного документа), у тому числі засобами електронної пошти та/або шляхом надання посилання на інформацію, що розміщується на вебсайті Торговця, та/або надання доступу до такої інформації через особистий кабінет клієнта або в інший спосіб за домовленістю з *Клієнтом*.

3. Також до укладання відповідного договору про надання інвестиційних послуг та/або до надання інвестиційних послуг, залежно від того, яка подія настає раніше, Торговець надає *Клієнту* або *потенційному клієнту* відповідно до вимог Правил ТЦП таку інформацію:

- 1) Умови договору або послуги;
- 2) Інформацію про Торговця та його інвестиційні послуги;
- 3) Інформацію про фінансові інструменти відповідно до п. 5 цього розділу.

4. Інформація про Торговця та його інвестиційні послуги розміщена на вебсайті Торговця.

Дана інформація та умови договору зазначені у *Генеральному договорі*, публічна частина якого розміщена на вебсайті Торговця, а індивідуальна частина надається *Клієнту* або *потенційному клієнту* для ознайомлення до укладання *Генерального договору* на *надійному носії*.

Доступ до інформації, що розміщена на вебсайті Торговця, є відкритим.

5. Інформація про фінансові інструменти, що надається Торговцем *Клієнту*:

Торговець повинен завчасно, до надання інвестиційних послуг, надавати *Клієнту* або *потенційному клієнту* загальний опис характеру та ризиків фінансових інструментів, враховуючи статус *Клієнта* як *професійного* або *непрофесійного клієнта*, або як *прийнятного контрагента*.

Цей опис повинен пояснювати характер конкретного типу відповідного інструменту, поведінку та динаміку фінансового інструменту в різних ринкових умовах, включаючи як позитивні, так і негативні умови, а також ризики, що стосуються такого конкретного типу інструменту з достатньою деталізацією, щоб дозволити *Клієнту* або *потенційному клієнту* приймати інвестиційні рішення будучи достатньо проінформованим.

Опис ризиків повинен включати, з огляду на конкретний тип відповідного інструменту, статус і рівень знань *Клієнта* таку інформацію:

- ризики, пов'язані з певним типом фінансового інструменту, включаючи пояснення левериджу та його наслідків, а також ризик втрати всієї інвестиції, включаючи ризики, пов'язані з неплатоспроможністю постачальника фінансових інструментів або пов'язаними подіями;

- волатильність ціни таких інструментів та будь-які обмеження щодо доступу до ринку цінних паперів таких інструментів;

- інформацію про перешкоди або обмеження для ліквідації інвестиції, наприклад, як це може бути у випадку неліквідних фінансових інструментів або фінансових інструментів з фіксованим інвестиційним строком, включаючи зазначення можливих методів ліквідації та її наслідків, можливих обмежень та орієнтовні строки продажу фінансового інструменту перед відшкодуванням початкових витрат по операції з таким видом фінансових інструментів;

- той факт, що інвестор в результаті здійснення операцій з такими інструментами, може взяти на себе фінансові зобов'язання та інші додаткові зобов'язання, включаючи непередбачені зобов'язання, додатково до витрат на придбання інструментів;

- будь-які вимоги до маржі або подібні зобов'язання, що застосовуються до інструментів такого типу.

Якщо інформація про фінансовий інструмент надається *непрофесійному* або *потенційному непрофесійному клієнтові*, а фінансовий інструмент є предметом триваючої

публічної пропозиції, і проспект цінних паперів у зв'язку з цією пропозицією опубліковано, Торговець повинен завчасно перед наданням інвестиційних послуг *Клієнтам* або *потенційним клієнтам* інформувати їх про адресу розміщення проспекту для публічного доступу.

Якщо фінансовий інструмент складається з двох або більше різних компонентів (активів або послуг), Торговець повинен надати адекватний опис правової природи фінансового інструмента, компонентів цього інструменту та способу, в який взаємодія між компонентами впливає на ризики інвестицій.

Якщо структура фінансових інструментів включає гарантію або захист інвестиції, Торговець надає *Клієнту* або *потенційному клієнту* інформацію про обсяг та характер такої гарантії або захисту. Коли гарантія надається третьою стороною, інформація про гарантію повинна містити достатньо деталей про гаранта та гарантії, щоб *Клієнт* або *потенційний клієнт* могли достовірно оцінити таку гарантію або захист.

Інформація про фінансові інструменти надається Торговцем *Клієнту* або *потенційному клієнту* на надійному носії до укладання відповідного договору.

6. Торговець завчасно повідомляє *Клієнта* про будь-які суттєві зміни інформації, наданої відповідно до вимог пункту 3 цього розділу, що стосується послуги, яку Торговець надає цьому *Клієнту*. Таке повідомлення надається на *надійному носії*, якщо інформація, якої таке повідомлення стосується, надається на *надійному носії*.

7. Торговець надає послуги *Клієнтам* з урахуванням обмежень, визначених рішенням НКЦПФР від 13.10.2015 № 1707 «Щодо порядку виконання учасниками ринків капіталу рішень Ради національної безпеки і оборони України про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)».

Глава 2. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ КЛІЄНТА

1. Торговець здійснює оцінювання *Клієнта*, повідомивши його про це.

Для проведення оцінювання *Клієнта* Торговець має право запитувати у нього документи, а *Клієнт* зобов'язаний їх надати на вимогу Торговця. Документи та інформація, отримані та створені Торговцем під час проведення ідентифікації та верифікації, інших заходів належної перевірки *Клієнта* (його представника), можуть бути використані Торговцем з метою проведення оцінювання *Клієнта*.

Документи, використані Торговцем для проведення оцінювання, зберігаються Торговцем разом з висновком щодо оцінювання *Клієнта*.

2. Порядок проведення оцінювання *Клієнтів* – фізичних осіб:

2.1. Торговець відносить *Клієнта* до однієї з категорій:

- *непрофесійний клієнт* (некваліфікований інвестор);
- *професійний клієнт* (кваліфікований інвестор).

Результати оцінювання клієнта фіксуються у *Генеральному договорі*. Підпис *Клієнта* в індивідуальній частині *Генерального договору* свідчить про те, що він погоджується з результатами проведеного оцінювання та рівнем захисту, який надає йому Торговець.

2.2. Торговець на *надійному носії* інформує *Клієнта* про право вимагати віднесення його до іншої категорії, а також про всі обмеження у рівні захисту *Клієнта*, до яких може призвести віднесення його до іншої категорії.

2.3. Торговець за власною ініціативою або на вимогу *Клієнта* може розглядати такого *Клієнта* як *непрофесійного клієнта*, якщо цей *Клієнт* віднесений до категорії *професійних клієнтів*.

2.4. Порядок визнання *Клієнта* *професійним клієнтом*:

2.4.1. Торговець визнає *Клієнта* *професійним клієнтом* в цілому або щодо конкретної фінансової послуги та/або щодо окремого правочину чи типів правочинів щодо фінансових інструментів у разі:

- відповідності *Клієнта* хоча б двом з *Критеріїв визнання Клієнта професійним клієнтом* та наявності заяви від *Клієнта*, що він бажає, щоб його визнали професійним клієнтом.

- якщо *Клієнт* має вміння, досвід та знання для самостійного прийняття рішення щодо інвестування та взяття на себе пов'язаних з цим ризиків. Таке оцінювання здійснюється на підставі відповідних письмових процедур.

2.4.2. Торговець також оцінює вміння, досвід та знання *Клієнта*, які надають достатні підстави вважати, що у зв'язку із передбачуваними правочинами та/або інвестиційними послугами *Клієнт* може самостійно прийняти рішення щодо інвестування та взяти на себе пов'язані з цим ризики.

2.4.3. Торговець може визнати *Клієнта професійним клієнтом*, у разі якщо *Клієнт* письмово зазначає Торговцю, що він бажає, щоб його визнали професійним клієнтом щодо конкретної інвестиційної послуги (інвестиційних послуг) та/або стосовно певного правочину (певних правочинів) щодо фінансових інструментів.

2.4.4. Торговець повідомляє *Клієнта* у письмовій формі про положення законодавства щодо професійних клієнтів, зокрема про зменшення рівня захисту.

2.4.5. *Клієнт* повідомляє Торговця у письмовій формі, що він усвідомлює наслідки застосування до нього положень законодавства щодо професійних клієнтів.

2.5. За результатом оцінювання *Клієнта* Торговець складає висновок щодо результатів проведеного оцінювання *Клієнта* (додаток 3), який зберігається Торговцем разом з індивідуальною частиною *Генерального договору*.

2.6. До проведення необхідних процедур щодо визнання *Клієнта професійним клієнтом* Торговець не застосовує до такого *Клієнта* положення законодавства щодо професійних клієнтів при наданні фінансової послуги та/або стосовно певного правочину (певних правочинів) щодо фінансових інструментів.

2.7. *Клієнт*, визнаний професійним клієнтом, зобов'язаний інформувати Торговця про будь-яку зміну, що може вплинути на його невідповідність *Критеріям визнання Клієнта-фізичної особи професійним клієнтом*. У разі якщо Торговцю стане відомо, що *Клієнт* перестав відповідати *Критеріям визнання Клієнта-фізичної особи професійним клієнтом*, Торговець проводить перевірку відповідності *Клієнта* цим критеріям.

2.8. Незалежно від визнання *Клієнта професійним клієнтом* *Клієнт* має право у будь-який час подати Торговцю письмову заяву про те, що він бажає, щоб до нього застосовувалися положення законодавства щодо непрофесійних клієнтів у майбутньому стосовно однієї чи більше інвестиційних послуг або певного правочину (певних правочинів) щодо фінансових інструментів, а Торговець може погодитись забезпечити більш високий рівень захисту.

2.9. Торговець до надання інвестиційних послуг професійному клієнту інформує його, що:

- на підставі інформації, наявної у Торговця, *Клієнт* вважається професійним та буде розглядатися як такий, якщо Торговець та *Клієнт* не домовляться про інше.

- *Клієнт* може письмово вимагати віднесення себе до іншої категорії клієнтів, або взагалі, або стосовно однієї чи більше інвестиційних послуг та/або операції(й) та/або стосовно фінансового(их) інструменту(ів) та проведення Торговцем повторного оцінювання з метою забезпечення більш високого рівня захисту. Торговець зобов'язаний провести повторне оцінювання, але не приймає на себе зобов'язання щодо зміни результату оцінювання.

2.10. *Клієнт*, який вважається професійним клієнтом, особисто відповідає за використання можливості попросити Торговця про більш високий рівень захисту, коли він вважає, що він не в змозі правильно оцінити або управляти існуючими ризиками.

2.11. Торговець може провести повторне оцінювання *Клієнта* на його письмову вимогу

Повторне оцінювання *професійного клієнта* проводиться Торговцем, якщо за результатами перевірки Торговцем виявлена невідповідність *Клієнта Критеріям визнання Клієнта-фізичної особи професійним клієнтом*, в тому числі у разі отримання від *Клієнта* документів та відомостей про будь-яку зміну, що може вплинути на його невідповідність *Критеріям визнання Клієнта-фізичної особи професійним клієнтом*.

За результатом повторного оцінювання *Клієнта* Торговець складає новий висновок (додаток 3) щодо результатів проведеного оцінювання *Клієнта*. Якщо після повторного оцінювання *Клієнта* змінюється результат оцінювання, сторони укладають додатковий договір до *Генерального договору*, в якому фіксується такий новий результат. Висновок щодо результатів проведення оцінювання *Клієнта* зберігається Торговцем разом із додатковим договором до *Генерального договору*.

2.12. Перевірка відповідності *професійного клієнта Критеріям визнання Клієнта-фізичної особи професійним клієнтом*, що дають підстави для застосування до нього законодавства щодо *професійних клієнтів*, проводиться Торговцем:

1) у разі отримання повідомлення *професійного клієнта* про зміну, що може вплинути на його відповідність *Критеріям визнання Клієнта-фізичної особи професійним клієнтом* - не пізніше завершення наступного робочого дня;

2) у разі якщо *Клієнта* визнано *професійним клієнтом*, зокрема на підставі критерію щодо кількості укладених та виконаних правочинів - не менше одного разу на квартал, протягом перших п'яти робочих днів кварталу.

У разі якщо Торговцю стане відомо, що *Клієнт* перестав відповідати *Критеріям визнання Клієнта-фізичної особи професійним клієнтом*, Торговець з власної ініціативи проводить перевірку відповідності *Клієнта* цим критеріям.

3. Порядок проведення оцінювання *Клієнтів* – юридичних осіб:

3.1. Торговець визначає чи є *Клієнт прийнятним контрагентом* та відносить *Клієнта* до однієї з категорій:

- *непрофесійний клієнт* (некваліфікований інвестор);
- *професійний клієнт* (кваліфікований інвестор).

3.2. Торговець на *надійному носії* інформує *Клієнта* про право вимагати віднесення його до іншої категорії, а також про всі обмеження у рівні захисту *Клієнта*, до яких може призвести віднесення його до іншої категорії.

3.3. Торговець за власною ініціативою або на вимогу *Клієнта* може розглядати такого *Клієнта*:

- як *непрофесійного* або *професійного клієнта*, якщо *Клієнт* віднесений або може бути віднесений до категорії *прийнятних контрагентів*;
- як *непрофесійного клієнта*, якщо *Клієнт* віднесений до категорії *професійних клієнтів*.

3.4. *Клієнт-прийнятний контрагент* може надати Торговцю письмову заяву з вимогою вважати себе *професійним* або *непрофесійним клієнтом* стосовно однієї чи більше інвестиційних послуг або правочинів, або одного чи більше типів правочинів або фінансових інструментів.

У випадку, якщо *Клієнт-прийнятний контрагент* не зазначає, яким саме клієнтом він вимагає себе вважати, Торговець вважає його *професійним клієнтом*.

3.5. До *прийнятних контрагентів* (взагалі або стосовно однієї чи більше інвестиційних послуг або операції, або фінансового інструменту) Торговець може віднести *Клієнта*, що може вважатись *професійним клієнтом* відповідно до п. 3.6.1. цієї глави, за письмовою заявою *Клієнта*. В заяві *Клієнт* зазначає, що він знає про наслідки подання заяви, включаючи можливу втрату захисту в результаті подання такої заяви.

3.6. Порядок визнання *Клієнта професійним клієнтом*:

3.6.1. *Професійними клієнтами* є:

- міжнародні фінансові організації;
- іноземні держави та їх центральні банки;

- держава Україна в особі центрального органу виконавчої влади, уповноваженого на реалізацію державної бюджетної політики у сфері управління державним боргом та гарантованим державою боргом;

- Національний банк України;
- професійні учасники фондового ринку;
- банки та страхові компанії, у тому числі іноземні;
- іноземні інвестиційні фірми та іноземні компанії з управління активами;
- юридичні особи, у тому числі створені за законодавством іншої держави, якщо вони відповідають хоча б двом з *Критеріїв визнання Клієнта-юридичної особи професійним клієнтом*.

3.6.2. Торговець також оцінює вміння, досвід та знання повноважного представника/персоналу *Клієнта*, які надають достатні підстави вважати, що у зв'язку із передбачуваними правочинами та/або інвестиційними послугами *Клієнт* може самостійно прийняти рішення щодо інвестування та взяти на себе пов'язані з цим ризики.

3.6.3. Торговець може визнати *Клієнта професійним клієнтом*, у разі якщо *Клієнт* письмово зазначає Торговцю, що він бажає, щоб його визнали *професійним клієнтом* щодо конкретної інвестиційної послуги (інвестиційних послуг) та/або стосовно певного правочину (певних правочинів) щодо фінансових інструментів.

3.6.4. Торговець повідомляє *Клієнта* у письмовій формі про положення законодавства щодо *професійних клієнтів*, зокрема про зменшення рівня захисту.

3.6.5. *Клієнт* повідомляє Торговця у письмовій формі, що він усвідомлює наслідки застосування до нього положень законодавства щодо *професійних клієнтів*.

3.7. Торговець складає висновок щодо результатів проведеного оцінювання *Клієнта* (додаток 4), який зберігається Торговцем разом з індивідуальною частиною *Генерального договору*.

Результати оцінювання *Клієнта* фіксуються в *Генеральному договорі*. Підпис *Клієнта* в індивідуальній частині *Генерального договору* свідчить про те, що він погоджується з результатами проведеного оцінювання та рівнем захисту, який надає йому Торговець.

3.8. До проведення необхідних процедур щодо визнання *Клієнта професійним клієнтом* Торговець не застосовує до такого *Клієнта* положення законодавства щодо *професійних клієнтів* при наданні фінансової послуги та/або стосовно певного правочину (певних правочинів) щодо фінансових інструментів.

3.9. *Клієнт*, визнаний *професійним клієнтом*, зобов'язаний інформувати Торговця про будь-яку зміну, що може вплинути на його невідповідність категорії *професійного клієнта*.

3.10 Незалежно від визнання *Клієнта професійним клієнтом* *Клієнт* має право у будь-який час подати Торговцю письмову заяву про те, що він бажає, щоб до нього застосовувалися положення законодавства щодо *непрофесійних клієнтів* у майбутньому стосовно однієї чи більше інвестиційних послуг або певного правочину (певних правочинів) щодо фінансових інструментів, а Торговець може погодитись забезпечити більш високий рівень захисту.

3.11. Торговець до надання інвестиційних послуг *професійному клієнту* інформує його, що:

- на підставі інформації, наявної у Торговця, *Клієнт* вважається професійним та буде розглядатися як такий, якщо Торговець та *Клієнт* не домовляться про інше.

- *Клієнт* може письмово вимагати віднесення себе до іншої категорії клієнтів, або взагалі, або стосовно однієї чи більше інвестиційних послуг та/або операції(й) та/або стосовно фінансового(их) інструменту(ів) та проведення Торговцем повторного оцінювання з метою забезпечення більш високого рівня захисту. Торговець зобов'язаний провести повторне оцінювання, але не приймає на себе зобов'язання щодо зміни результату оцінювання.

3.12. *Клієнт*, який вважається *професійним клієнтом*, особисто відповідає за використання можливості попросити Торговця про більш високий рівень захисту, коли він вважає, що він не в змозі правильно оцінити або управляти існуючими ризиками.

3.13. Торговець може провести повторне оцінювання *Клієнта* на його письмову вимогу або за власною ініціативою.

Повторне оцінювання *професійного клієнта* проводиться Торговцем, якщо за результатами перевірки Торговцем виявлена невідповідність *Клієнта* категорії *професійного клієнта*, в тому числі у разі отримання від *Клієнта* документів та відомостей про будь-яку зміну, що може вплинути на його невідповідність категорії *професійного клієнта*.

В такому разі повторне оцінювання *професійного клієнта* проводиться Торговцем не пізніше завершення наступного робочого дня після виявлення невідповідності або отримання відповідних документів та відомостей від *Клієнта*.

Торговець складає новий висновок щодо результатів проведеного повторного оцінювання *Клієнта*. Якщо після повторного оцінювання *Клієнта* змінюється результат оцінювання, сторони укладають додатковий договір до *Генерального договору*, в якому фіксується такий новий результат. Висновок щодо результатів проведення оцінювання *Клієнта* зберігається Торговцем разом із додатковим договором до *Генерального договору*.

Глава 3. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ЗАМОВЛЕНЬ КЛІЄНТІВ З МЕТОЮ ОТРИМАННЯ ЯКОМОГА КРАЩОГО РЕЗУЛЬТАТУ ДЛЯ КЛІЄНТІВ

1. Торговець взаємодіє з *Клієнтом* щодо проведення операцій з фінансовими інструментами на підставі замовлень до *Генерального договору*, укладеного згідно вимог розділу IV, глави 1 розділу VII цього Положення.

Види, форма та порядок надання замовлень *Клієнтом* визначено в п. 4 глави 1 розділу VII цього Положення.

2. При виконанні замовлень *Клієнта*, Торговець зобов'язаний вжити всіх відповідних заходів з метою отримання якомога кращого результату для свого *Клієнта*, враховуючи ціну, витрати, швидкість, ймовірність виконання та розрахунку, розмір, характер або інші міркування, суттєві для виконання замовлення.

3. Для визначення відносної важливості факторів, зазначених в п. 2 цієї глави, Торговець повинен враховувати наступні критерії:

- результат оцінювання *Клієнта*, включаючи категорію, до якої його віднесено (професійний або непрофесійний);
- характеристики замовлення *Клієнта*;
- характеристики фінансових інструментів, що є предметом цього замовлення;
- характеристики торговельних майданчиків для виконання, на які може бути направлено це замовлення.

4. Деталізовані процедури виконання замовлень *Клієнта*:

4.1. Торговець виконує своє зобов'язання вжити всіх необхідних заходів для отримання якнайкращого результату для *Клієнта* в тій мірі, в якій він виконує замовлення або певний аспект замовлення, слідуючи конкретним інструкціям від *Клієнта*.

Якщо Торговець виконує замовлення від імені *непрофесійного клієнта*, то найкращий можливий результат визначається з урахуванням всіх витрат, що включають ціну фінансового інструмента та розмір витрат у зв'язку з виконанням, які включають всі видатки, понесені *Клієнтом*, що прямо пов'язані з виконанням замовлення, включаючи оплату місця виконання, комісію за клірингово-розрахункове обслуговування та всі інші комісійні, виплачені третім особам, задіяним у виконанні замовлення.

4.2. При виконанні замовлення або прийнятті рішення про виконання замовлення *Клієнта поза організованим ринком*, Торговець виконує наступну процедуру:

- 1) визначає ринкову ціну фінансового інструменту:

- збирає ринкові дані, що використовуються при оцінці ціни такого фінансового інструменту (котирування фінансового інструменту, краща ціна купівлі (BestBid) на момент закриття торгової сесії на операторах організованого ринку, справедлива вартість, зазначена на вебсайті Національного банку України, ціна в загальнодоступній системі розкриття інформації НКЦПФР за умови актуальності ціни тощо);

- у разі відсутності ринкових даних такого фінансового інструменту Торговець збирає ринкові дані подібного або порівнюваного фінансового інструменту (у разі їх наявності).

2) пропонує *Клієнту* справедливу ціну.

4.3. З метою отримання якомога кращого результату для *Клієнта* при виконанні замовлень Торговець зобов'язаний:

- при отриманні від *Клієнта* замовлення із зазначенням конкретних умов щодо вчинення правочину повідомити *Клієнта* про те, що:

✓ таке замовлення може перешкодити Торговцю виконати замовлення на якомога кращих умовах для *Клієнта*;

✓ виконання такого замовлення може призвести до порушення вимог законодавства України, у тому числі до маніпулювання цінами на фондовому ринку та отримати від *Клієнта* підтвердження виконання такого замовлення чи відмову від його виконання. Після отримання підтвердження від *Клієнта* про виконання такого замовлення забезпечити його виконання;

- перед встановленням ділових відносин з *Клієнтом* повідомити його про те, що телефонні розмови та електронні повідомлення, які призводять чи можуть призводити до отримання замовлення будуть записуватись Торговцем за допомогою програмно-технічного комплексу та їх копії будуть надані *Клієнту* на його вимогу протягом п'яти років з дати створення запису;

- у разі отримання замовлення від *Клієнта* під час особистої розмови працівника Торговця з *Клієнтом*, замовлення виготовляється друкарським способом та підписується сторонами. Підписи на замовленні свідчать про узгодження умов замовлення сторонами;

- у разі якщо процедура виконання замовлення не зазначена в замовленні (перерахування коштів на *Рахунок для платежів*, в клірингову установу, блокування/розблокування цінних паперів тощо), виготовленого у паперовій формі, до моменту укладання договору з *Клієнтом* деталізовано та у зрозумілій для *Клієнта* спосіб надати відповідну інформацію, як саме Торговець виконуватиме замовлення *Клієнта* та отримати попередню згоду *Клієнта* з процедурами виконання замовлення;

- у разі внесення змін до процедур виконання замовлення *Клієнта* невідкладно повідомити про це *Клієнта*, засобами телефонного зв'язку;

- у випадках коли порядок виконання замовлення передбачає можливість виконання замовлення *Клієнта* поза організованим ринком, до моменту укладання договору(ів) на виконання замовлення повідомити *Клієнта* про таку можливість та отримати від нього дозвіл на проведення правочину(ів) поза організованим ринком, у спосіб визначений *Генеральним договором*;

- дотримуватися встановлених в цій главі процедур виконання замовлень *Клієнта*;

- здійснювати регулярний контроль ефективності процедур виконання замовлень клієнтів та порядку їх застосування (не рідше одного разу на рік), та у разі необхідності, вносити зміни до них, з метою усунення недоліків та підвищення їх ефективності;

- проводити навчання працівників щодо застосування процедур, розроблених для забезпечення отримання якомога кращого результату для своїх клієнтів при виконанні замовлень.

4.4. Торговець при отриманні від *Клієнта* замовлення із зазначенням конкретних умов щодо вчинення відповідного правочину, у разі якщо Торговець вбачає, що його виконання призведе або може призвести до порушення вимог законодавства, у тому числі до маніпулювання цінами на фондовому ринку, повинен:

- повідомити *Клієнта* про це;
- отримати від нього підтвердження виконання такого замовлення чи відмову від його виконання. Після отримання підтвердження від *Клієнта* про виконання такого замовлення забезпечити його виконання.

4.5. Торговець, у разі отримання від *Клієнта* замовлення до *Генерального договору* щодо проведення операції з фінансовими інструментами за межами України, має право здійснити таку операцію за участю іноземної інвестиційної фірми із дотриманням вимог законодавства країни, в якій здійснюється операція, за умови наявності ліцензії на провадження депозитарної діяльності депозитарної установи, дію якої не було зупинено.

4.6. При отриманні Торговцем від *Клієнта* замовлення на купівлю чи продаж певних фінансових інструментів, а ці фінансові інструменти знаходяться у власності Торговця, або з урахуванням вимог законодавства, чи технічних регламентів/ділової практики здійснення операцій з відповідними фінансовими інструментами можуть бути придбані чи продані *Клієнту* від імені Торговця, та у разі зацікавленості Торговця продати *Клієнту* чи купити у *Клієнта* зазначені фінансові інструменти Торговець зобов'язаний повідомити про це *Клієнта* по телефону або засобами електронної пошти.

У разі згоди *Клієнта* придбати ці фінансові інструменти безпосередньо у Торговця чи продати їх Торговцю, Торговець укладає з *Клієнтом* договір купівлі-продажу щодо певних фінансових інструментів.

Зазначений порядок передбачає укладення договору поза організованим ринком.

Зазначений порядок не поширюється на випадки, коли замовлення до *Генерального договору* передбачають купівлю-продаж фінансових інструментів на організованому ринку.

5. Критерії, які враховуються з метою отримання при виконанні замовлень якомога кращого результату:

5.1. Для всіх видів фінансових інструментів (цінних паперів та деривативних контрактів):

- відповідність ціни та інших характеристик правочину (кількість фінансових інструментів, сума правочину, термін виконання тощо) умовам, визначеним у замовленні *Клієнта*;

- відповідність ціни фінансових інструментів поточній ринковій кон'юктурі (справедлива вартість облігацій внутрішніх державних позик України, визначена Національним банком України, біржові курси/поточні ціни/інші цінові показники, оприлюднені оператором(ами) організованого ринку та/або в загальнодоступній системі розкриття інформації НКЦПФР, за умови достатньої актуальності таких цінових показників);

- відповідність вимогам та обмеженням, в т.ч. щодо систем управління ризиками та контролю ціноутворення, встановленим оператором(ами) організованого ринку.

5.2. Для боргових цінних паперів – додатково:

- відповідність дохідності цінних паперів (за умови її визначення у замовленні *Клієнта*) поточній ринковій кон'юктурі (дохідності, що відповідає справедливій вартості облігацій внутрішніх державних позик України, визначеній Національним банком України, дохідності первинного розміщення облігацій з подібними умовами випуску та обігу, показникам дохідності, оприлюдненим оператором(ами) організованого ринку та/або Національним банком України та/або в загальнодоступній системі розкриття інформації НКЦПФР, за умови достатньої актуальності таких показників);

- при цьому дохідність фінансових інструментів розраховується відповідно до публічних умов випуску та/або вимог нормативно-правових актів відповідних регуляторів фінансових ринків (зокрема, НКЦПФР, Національного банку України, Міністерства фінансів України) та/або правил та документів організованих ринків, Розрахункового центру чи інших суб'єктів інфраструктури клірингу та розрахунків.

5.3. Для облігацій зовнішньої державної позики, державних деривативів та цінних паперів іноземних емітентів, допущених до торгів на території України, які мають одночасний обіг в Україні та поза її межами, – додатково:

- відповідність ціни та/або дохідності цінних паперів (за умови визначення дохідності у замовленні *Клієнта*) поточній ринковій кон'юктурі на іноземних організованих ринках, з врахуванням значень відповідних курсів валют та за умови достатньої актуальності таких показників.

5.4. Для деривативних контрактів – додатково:

- ризику цінових втрат щодо відкриття/утримання/закриття (в т.ч. примусового) позицій, доцільність хеджування тощо.

6. Перелік місць вчинення правочину щодо фінансових інструментів для кожного виду фінансового інструменту:

Місце вчинення правочинів щодо фінансових інструментів (на організованому ринку, поза організованим ринком, за межами України) визначається *Клієнтом* в замовленні.

Для кожного виду фінансового інструменту, що є предметом замовлення *Клієнта* (зокрема, державні облігації, корпоративні облігації, облігації місцевих позик, акції, цінні папери інститутів спільного інвестування, облігації іноземних емітентів, деривативні контракти тощо), місце вчинення правочину (організований ринок, поза організованим ринком, за межами України) обирається відповідно до:

- умов, визначених у замовленні *Клієнта* (організований ринок, поза організованим ринком, за межами України);
- нормативних обмежень щодо місця обігу фінансового інструменту;
- доступу Торговця до торгів, клірингу та розрахунків за правочинами на конкретному організованому ринку;
- допуску фінансового інструменту до торгів на конкретному організованому ринку;
- допуску *Клієнта* до клірингу та розрахунків за правочинами на конкретному організованому ринку.

У разі вчинення правочину на організованому ринку реквізити оператора організованого ринку зазначаються Торговцем у звіті Торговця.

У разі якщо фінансові інструменти внесені до біржового списку оператора організованого ринку, Торговець вчиняє правочини щодо таких фінансових інструментів як правило на організованому ринку.

7. При отриманні від *Клієнта* замовлення щодо продажу фінансових інструментів Торговець встановлює права *Клієнта* стосовно фінансових інструментів, які є об'єктом цивільних прав за замовленням.

8. Торговець, який уклав зі своїм *Клієнтом* договір комісії або який отримав від *Клієнта* замовлення до *Генерального договору*, відповідно до якого Торговець виступає комісіонером, має право за згодою *Клієнта* (комітента) укласти з іншим торговцем договір субкомісії, за яким набуває права та обов'язки комітента щодо субкомісіонера, залишаючись відповідальним за дії субкомісіонера перед своїм *Клієнтом*.

9. Порядок ознайомлення *Клієнта* з відповідною інформацією про процедури виконання замовлень та отримання його попередньої письмової згоди з такими процедурами:

Порядок опрацювання та виконання замовлень та інших розпоряджень, доручень клієнта, політика найкращого виконання торговцем замовлення клієнта та загальний характер та/або джерела потенційного конфлікту інтересів зазначені в публічній частині *Генерального договору*.

Публічна частина *Генерального договору* оприлюднена на вебсайті Торговця, де *Клієнт* може з нею ознайомитись до укладання *Генерального договору* з Торговцем.

Підписом індивідуальної частини *Генерального договору Клієнт* підтверджує, що він ознайомився з відповідною інформацією про процедури виконання замовлень та згоден з такими процедурами.

10. Порядок здійснення регулярного оцінювання ефективності процедур виконання замовлень *Клієнтів* та цього Положення, внесення змін до порядку виконання замовлень *Клієнтів* та повідомлення *Клієнтів* про такі зміни:

Торговець на постійній основі оцінює ефективність процедур виконання замовлень *Клієнтів* за такими критеріями:

- своєчасне виконання замовлення;
- своєчасне підписання *Клієнтом* звітів Торговця про виконання замовлення;
- відсутність скарг/звернень *Клієнтів*;
- відсутність звернень (запитів) від НКЦПФР.

У разі виявлення неефективності процедур виконання замовлень *Клієнтів* Торговець зобов'язаний внести зміни до зазначених процедур з метою усунення недоліків та підвищення ефективності виконання замовлень.

Клієнти повідомляється про зміни до порядку виконання замовлень шляхом оприлюднення на вебсайті Торговця нової редакції публічної частини *Генерального договору* та Положення.

Глава 4. ПРОЦЕДУРИ ФІКСАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ З КЛІЄНТАМИ (ПРЕДСТАВНИКАМИ КЛІЄНТІВ) ТА ІНШИМИ УЧАСНИКАМИ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

1. Процедури фіксації взаємодії з *Клієнтами* (представниками *Клієнтів*) та іншими учасниками ринку цінних паперів містяться у внутрішньому документі Банку Порядку фіксації взаємодії з клієнтами АТ «БАНК 3/4» (далі – Порядок фіксації взаємодії).

У Порядку фіксації взаємодії зазначені:

- деталізовані процедури здійснення записів всіх телефонних розмов та електронних повідомлень з *Клієнтом* (представником *Клієнта*) та іншими учасниками ринку цінних паперів, включаючи внутрішні телефонні розмови та електронні повідомлення між працівниками, які пов'язані чи можуть бути пов'язані з отриманням, опрацюванням та виконанням замовлень *Клієнтів*, які призводять чи можуть призводити до укладання договору, та/або доручень (розпоряджень) *Клієнтів*, які призводять чи можуть призводити до отримання або зміни реквізитів замовлення;

- перелік засобів, які надані працівникам або використання яких працівниками погоджено Торговцем, за допомогою яких здійснюється запис телефонних розмов та електронних повідомлень з *Клієнтом* (представником *Клієнта*) та іншими учасниками ринку цінних паперів, які призводять чи можуть призводити до укладання договору, та/або доручень (розпоряджень) *Клієнтів*, які призводять чи можуть призводити до отримання або зміни реквізитів замовлення, із зазначенням їх реквізитів;

- порядок здійснення періодичного оцінювання ефективності процедур фіксації взаємодії з *Клієнтами* (представниками *Клієнтів*) та іншими учасниками ринку цінних паперів;

- порядок внесення змін до процедур фіксації взаємодії з *Клієнтами* (представниками *Клієнтів*) та іншими учасниками ринку цінних паперів, які вносяться за результатом проведеного оцінювання їх ефективності, з метою усунення недоліків та підвищення їх ефективності;

- порядок ведення переліку осіб, які отримали від Торговця відповідні засоби та/або мають засоби, використання яких погоджено Торговцем, за допомогою яких здійснюється запис телефонних розмов та електронних повідомлень з *Клієнтом* (представником *Клієнта*) та іншими учасниками ринку цінних паперів, які призводять чи можуть призводити до укладання договору, та/або доручень (розпоряджень) *Клієнтів*, які призводять чи можуть призводити до отримання або зміни реквізитів замовлення.

2. Під час особистої розмови працівника Торговця з *Клієнтом* (представником клієнта) у разі отримання доручень (розпоряджень) від *Клієнта*, які призводять чи можуть призводити до укладання договору та/або отримання замовлення, Торговець виготовляє замовлення друкарським способом, але воно набуває чинності лише після його підписання сторонами у порядку, встановленому для підписання договорів.

Глава 5. ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ ТА ДОРЕЧНОСТІ НАДАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПОСЛУГ КЛІЄНТУ ТА ЗВІТУВАННЯ ПЕРЕД КЛІЄНТОМ

1. Процедури проведення оцінки відповідності та доречності надання інвестиційних послуг:

1.1. Торговець перед наданням будь-яких інвестиційних послуг отримує від *Клієнта* чи *потенційного клієнта* необхідну інформацію щодо:

- знань і досвіду в сфері інвестицій, доречних для конкретного виду фінансового інструменту чи послуг;
- фінансового стану *Клієнта*, зокрема його здатності нести збитки;
- інвестиційних цілей *Клієнта*;
- його стійкості до ризиків.

Інформація необхідна Торговцю для оцінки, чи є запропонована/передбачена інвестиційна послуга або фінансовий інструмент доречними для *Клієнта*, такі які відповідають потребам *Клієнта*, в тому числі, відповідають його стійкості до ризиків і здатності нести збитки.

У випадку, коли Торговцем пропонується/передбачається надання пакету послуг та/або фінансових інструментів, проводиться оцінка відповідності та доречності всього пакету послуг та/або фінансових інструментів для *Клієнта* чи *потенційного клієнта*.

1.2. Торговець не повинен створювати будь-якої неоднозначності або плутанини щодо своїх обов'язків у процесі оцінки відповідності й доречності інвестиційних послуг або фінансових інструментів, які пропонуються, *Клієнту* або *потенційному клієнту*.

При проведенні такої оцінки, Торговець повідомляє *Клієнта*, що оцінка відповідності й доречності проводиться, щоб дати можливість Торговцю діяти в найкращих інтересах *Клієнта*.

1.3. Торговець визначає обсяг інформації, що повинен збиратися від *Клієнта* або *потенційного клієнта*.

Торговець отримує від *Клієнта* або *потенційного клієнта* інформацію, яка необхідна йому для встановлення суттєвих фактів про *Клієнта*, і яка повинна давати достатню підставу для визначення, з належним урахуванням характеру та обсягу наданої послуги, що конкретна операція, яку слід рекомендувати або вчиняти при наданні інвестиційних послуг, враховує наступні вимоги:

- відповідає інвестиційним цілям даного *Клієнта*, включаючи здатність *Клієнта* витримувати певний рівень ризику;
- *Клієнт* фінансово здатний нести пов'язані інвестиційні ризики, що відповідають його інвестиційним цілям;
- *Клієнт* має необхідний досвід і знання для того, щоб зрозуміти ризики, пов'язані з операцією або з управлінням своїм портфелем.

1.4. При наданні інвестиційної послуги *професійному клієнту*, Торговець має право припустити, що:

- щодо фінансових інструментів, операцій та послуг, відносно яких він віднесений до категорії професійних, *Клієнт* має необхідний рівень досвіду та знань для того, щоб зрозуміти ризики, пов'язані з операцією або з управлінням своїм портфелем;
- *Клієнт* фінансово здатний нести будь-які пов'язані інвестиційні ризики, що відповідають інвестиційним цілям цього *Клієнта*, якщо така послуга полягає у наданні інвестиційних порад.

1.5. Інформація про фінансовий стан *Клієнта* або *потенційного клієнта* повинна включати інформацію про джерело та розмір його регулярного доходу, його активи, включаючи ліквідні активи, інвестиції та нерухоме майно, а також його регулярні фінансові зобов'язання.

1.6. Інформація щодо інвестиційних цілей *Клієнта* або *потенційного клієнта* повинна включати інформацію про тривалість часу, протягом якого *Клієнт* бажає залишатися в інвестиції, його схильність витримувати певний ризик та цілі інвестування.

1.7. Процедура оцінки відповідності та доречності інвестиційних послуг для *Клієнтів-юридичних осіб* або групи з двох або більше фізичних осіб або якщо одна або більше фізичних осіб представлені іншою фізичною особою полягає в наступному:

1.7.1. Торговець:

- визначає особу, яка є об'єктом оцінки відповідності й доречності (заява *Клієнта*, лист тощо), що є повноважним представником юридичної або фізичної(их) особи(осіб);
- оцінює вміння, досвід та знання повноважного представника *Клієнта*.

1.7.2. Повноважний представник надає Торговцю інформацію про фінансову ситуацію та інвестиційні цілі *Клієнта*.

1.7.3. У випадку коли фізична особа представлена іншою фізичною особою або коли юридична особа подала вимогу до Торговця, щоб її віднесли до категорії *професійних клієнтів*, при проведенні оцінки відповідності й доречності, повинні враховуватись:

- фінансовий стан та інвестиційні цілі *Клієнта* - юридичної або фізичної особи;
- знання та досвід представника фізичної особи або особи, уповноваженої здійснювати операції від імені самого *Клієнта*.

1.8. Торговець вживає всіх необхідних заходів для забезпечення надійності зібраної інформації про *Клієнта* або *потенційного клієнта*, зокрема:

- забезпечує обізнаність *Клієнта* про важливість надання правдивої та актуальної інформації;

- забезпечує, щоб всі інструменти, такі як методи оцінки схильності до ризиків або методи оцінки знань і досвіду *Клієнта*, які використовуються в процесі оцінки відповідності й доречності, є придатними для цілей *Клієнта* і належним чином розроблені для них, враховуючи виявлені обмеження, які Торговець визначає та враховує в процесі такої оцінки;

- забезпечує, щоб питання, які використовуються в процесі оцінки, були зрозумілими *Клієнтам*, забезпечували відображення їх цілей і потреб у повному обсязі, а також інформацію, необхідну для проведення оцінки;

- забезпечує узгодженість інформації про *Клієнта*, шляхом її аналізу з метою виявлення неточностей у інформації, яка надається *Клієнтом*.

Торговці, які мають триваючі ділові відносини з *Клієнтом*, надаючи інвестиційні поради, повинні мати та на вимогу *Клієнта* надати йому відповідні процедури для підтримки адекватної та актуальної інформації в тій мірі, в якій це необхідно для виконання вимог пункту 1.3 цієї глави.

1.9. Якщо, при наданні інвестиційних послуг, інвестиційних порад, Торговець не отримує інформацію, визначену пунктом 1.3 цієї глави, Торговець не повинен рекомендувати інвестиційні послуги або фінансові інструменти для *Клієнта* або *потенційного клієнта*.

1.10. Торговець повинен на вимогу *Клієнта* продемонструвати політику та процедури для забезпечення повного уявлення того, що він розуміє сутність, особливості, включаючи витрати та ризики інвестиційних послуг та фінансових інструментів, обраних для *Клієнта*, і що він оцінює, коли бере до уваги вартість і складність, чи можуть еквівалентні інвестиційні послуги або фінансові інструменти відповідати особливостям *Клієнта*.

1.11. При наданні інвестиційних порад Торговець не має права рекомендувати або приймати рішення про вчинення операцій, якщо жодна з послуг або інструментів не підходить для *Клієнта*.

1.12. При наданні інвестиційних порад, які включають заміну інвестицій, або шляхом продажу одного фінансового інструменту і придбання іншого, або шляхом використання права на заміну одного фінансового інструменту іншим, Торговець збирає необхідну інформацію про існуючі інвестиції *Клієнта* і рекомендовані нові інвестиції та проводить аналіз витрат і переваг такої заміни, щоб продемонструвати, що переваги такої заміни більші, ніж витрати на неї.

1.13. У разі періодичного надання оцінки відповідності і доречності, Торговець повинен переглядати таку оцінку не рідше ніж один раз на рік, з метою покращення послуг для *Клієнта*. Частота проведення такої оцінки повинна бути збільшена залежно від схильності до сприйняття певного ризику *Клієнтом* та типу рекомендованих фінансових інструментів.

1.14. Якщо на основі інформації, отриманої від *Клієнта*, Торговець вважає, що фінансові інструменти або послуга не доречні для *Клієнта* або *потенційного клієнта*, то торговець попереджає про це цього *Клієнта* чи *потенційного клієнта*. На вимогу *Клієнта* це попередження може бути надано письмово у довільній формі.

Якщо *Клієнти* чи *потенційні клієнти* не надають відповідну інформацію, або якщо вони надають недостатню інформацію стосовно їхніх знань і досвіду, то Торговець попереджає їх, що він не в змозі визначити, чи є передбачена послуга чи передбачені фінансові інструменти доречними для них. Це попередження на вимогу *Клієнта* може бути надано письмово у довільній формі.

2. Загальні вимоги щодо отримання інформації для оцінки відповідності та доречності:

2.1. Торговець повинен забезпечити, щоб інформація щодо знань та досвіду *Клієнта* або *потенційного клієнта* в інвестиційній сфері отримувалась, в обсязі, що відповідає особливості *Клієнта*, характеру та обсягу послуги, що надається та типу фінансового інструменту чи операції, включаючи їх складність і пов'язані з ними ризики, та містила:

- види послуг, операцій та фінансові інструменти, з якими *Клієнт* знайомий;
- характер, обсяг і частоту операцій *Клієнта* з фінансовими інструментами та період, протягом якого вони були здійснені;
- рівень освіти, поточну професію або колишні професії *Клієнта* або *потенційного клієнта*.

2.2. Торговець не повинен перешкоджати *Клієнту* або *потенційному клієнту* надавати інформацію, необхідну для цілей цієї глави.

2.3. Торговець має право покладатися на інформацію, надану *Клієнтом* або *потенційним клієнтом*, якщо тільки він не знає, або не повинен знати, що інформація є застарілою, неточною або неповною.

3. Вимоги до ведення торговцем внутрішнього обліку щодо оцінки відповідності та доречності:

3.1. Торговець веде внутрішній облік проведених оцінок відповідності й доречності, у разі необхідності їх здійснення, інформація щодо яких повинна містити наступне:

- результат оцінки відповідності й доречності;
- будь-яке попередження, надане *Клієнту*, де інвестиційна послуга оцінювалися як потенційно неприйнятна для *Клієнта*, чи попросив *Клієнт* продовжити операцію, незважаючи на попередження та чи прийняв Торговець на прохання *Клієнта* рішення щодо продовження операції;
- будь-яке попередження, надане *Клієнту*, якщо *Клієнт* не надав достатньої інформації, щоб дати Торговцю можливість провести оцінку відповідності й доречності, чи надав прохання *Клієнт* продовжити операцію, незважаючи на це попередження та чи прийняв Торговець, на прохання *Клієнта*, рішення щодо продовження операції.

Внутрішній облік проведених оцінок відповідності й доречності не здійснюється, якщо Торговець надає інвестиційні послуги без необхідності проведення їх оцінки відповідності й доречності відповідно до пункту 4 цієї глави.

Внутрішній облік проведених оцінок відповідності й доречності здійснюється в електронній формі.

4. Виключення щодо проведення оцінки відповідності й доречності:

4.1. Торговець при наданні інвестиційних послуг, які складаються лише з виконання або приймання та виставлення замовлень *Клієнта*, має право надавати такі послуги *Клієнту* без необхідності отримання відповідної інформації від нього та проведення оцінки відповідності й доречності, якщо при цьому одночасно виконуються наступні умови:

1) послуги стосуються таких фінансових інструментів:

- акцій, допущених до торгів на організованому ринку, за винятком акцій корпоративних інвестиційних фондів, які не є відкритого типу;

- облігацій, допущених до торгів на організованому ринку, за винятком облігацій, у які включений дериватив або які мають структуру, яка ускладнює розуміння *Клієнтом* пов'язаного з ними ризику;

- депозитних сертифікатів банків;

2) на емітентів фінансових інструментів поширюються вимоги щодо опублікування періодичної та регулярної інформації, а також подання відповідної звітності до органів нагляду;

3) послуга надається за ініціативою *Клієнта* або *потенційного клієнта*;

4) *Клієнт* або *потенційний клієнт* поінформований про те, що при наданні цієї послуги Торговець не зобов'язаний оцінювати відповідність і доречність фінансового інструмента чи послуги, що надається або пропонується. Таке попередження має бути надано письмово у довільній формі;

5) Торговець виконує свої обов'язки щодо дотримання процедур, спрямованих на врегулювання та запобігання конфлікту інтересів.

5. Звітування перед *Клієнтом*:

5.1. Торговець після здійснення відповідних дій щодо виконання замовлення (доручення, розпорядження) *Клієнта*, зокрема виставлення заявки на організованому ринку, виконує наступні дії:

- протягом робочого дня надає *Клієнту* на надійному носії, що визначений у відповідному договорі, важливу інформацію щодо виконання цього замовлення;

- надає *Клієнту* на надійному носії повідомлення (Звіт Торговця), що підтверджує виконання замовлення, не пізніше першого робочого дня після виконання або, якщо підтвердження отримано Торговцем від третьої сторони, не пізніше першого робочого дня після отримання підтвердження від третьої сторони. Таке повідомлення не відправляється Торговцем, якщо підтвердження буде містити ту ж інформацію, що й підтвердження, яке негайно надсилається *Клієнту* іншою особою.

5.2. Крім надання інформації, передбаченої пунктом 5.1 цієї глави, Торговець повинен надавати *Клієнту*, за його запитом, інформацію про стан виконання його замовлення.

5.3. У випадку отримання замовлень *Клієнта*, що стосуються цінних паперів ІСІ, які виконуються періодично, Торговець повинен або вжити дії, зазначені в п. 5.1. цієї глави, або надавати *Клієнту* не рідше ніж раз у шість місяців інформацію, зазначену в пункті 5.5 цієї глави, стосовно цих операцій.

5.4. Звіт Торговця складається Торговцем на підставі документів внутрішнього обліку Торговця. Форма Звіту Торговця, його реквізитний склад визначено в додатку 1 до Положення.

5.5. Звіт Торговця має містити, зокрема таку інформацію:

- номер Звіту Торговця відповідно до встановленого Торговцем порядку нумерації звітів;

- реквізити Торговця;
 - реквізити *Клієнта*;
 - реквізити замовлення (замовлень) (вид замовлення, дата набрання чинності, строк дії замовлення);
 - вид послуги за договором, замовленням (індикатор замовлення/заявки, а саме позначення - купити/продати, або характер заявки, якщо це не заявка купити/продати);
 - реквізити договору (договорів) на виконання (номер договору, дата укладання, дата виконання договору; для договорів РЕПО - дата виконання першої частини операції за договором РЕПО та дата виконання договору РЕПО);
 - реквізити ідентифікації фінансового інструменту;
 - реквізити місця вчинення правочину (на організованому ринку із зазначенням реквізитів оператора організованого ринку/поза організованим ринком/за межами України);
 - спосіб проведення розрахунків (з дотриманням/без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати") (крім випадків здійснення операцій поза межами України);
 - кількість фінансових інструментів (в штуках);
 - ціна одного фінансового інструмента, валюта (для договорів РЕПО ціна одного фінансового інструмента за першою та другою частинами операції);
 - сума (орієнтовну сума) договору, валюта (для договорів РЕПО сума за першою та другою частинами операції);
 - плата за послуги Торговця відповідно до тарифів (крім дилерського договору, договору РЕПО, договору на придбання та договору на виконання);
 - вхідний/вихідний залишок фінансових інструментів (для операцій, за якими зміни в системах обліку прав власності на фінансові інструменти вносяться на підставі розпоряджень Торговця) та грошових коштів (для операцій, за якими рух грошових коштів здійснюється через банківський рахунок Торговця);
 - дата виконання замовлення;
 - час виконання замовлення (за необхідності);
 - звіт Торговця може містити іншу інформацію, зокрема:
 - ✓ вартість наданих додаткових послуг;
 - ✓ обмінний курс, якщо операція включає конвертацію валюти;
 - ✓ загальну суму комісій і понесених витрат і, якщо *Клієнт* просить, деталізований опис, включаючи суму будь-якої націнки або зменшення ціни, застосованої у випадку, коли операція була здійснена Торговцем за власний рахунок, а Торговець взяв на себе зобов'язання перед *Клієнтом* виконати замовлення з метою отримання якомога кращого результату для *Клієнта*;
 - ✓ обов'язки *Клієнта* щодо розрахунку за правочином, включаючи термін оплати або поставки, а також відповідні реквізити рахунку, якщо ці відомості та обов'язки раніше не були повідомлені *Клієнту*;
 - ✓ якщо контрагентом клієнта був сам Торговець або будь-яка особа що входить до однієї фінансової групи з Торговцем або інший *Клієнт* Торговця - факт, що це відбулося, за винятком випадків, коли замовлення виконувалося через торговельну систему, що дозволяє торгівлю за анонімними заявками;
 - ✓ якщо замовлення виконується у декілька етапів, Торговець може надати *Клієнтові* інформацію, про ціну кожного етапу виконання або середню ціну. Якщо надається середня ціна, Торговець повинен надати *Клієнту* інформацію про ціну кожного етапу виконання за запитом.
- Звіти Торговця повинні мати нумерацію, яка б однозначно дозволяла їх ідентифікувати. Номер Звіту Торговця складається з порядкового номеру звіту в межах замовлення та через «-» зазначається номер замовлення.

5.6. Торговець може надавати *Клієнтам* інформацію, зазначену в пункті 5.5. цієї глави, використовуючи стандартизовані позначення, якщо така інформація містить пояснення використовуваних позначень.

5.7. У звітах Торговця перед *Клієнтом* зазначаються дані щодо виконання кожного укладеного договору з цим *Клієнтом*, проведення операцій, пов'язаних з виконанням цього договору.

5.8. Звіт Торговця може складатись у письмовій формі у вигляді паперового документа або у вигляді електронного документа:

- у вигляді паперового документа звіт Торговця повинен бути підписаний керівником або уповноваженою ним особою та засвідчений печаткою Торговця;

- у вигляді електронного документа звіт Торговця повинен бути підписаний електронним підписом керівника або уповноваженої ним особи Торговця, та містити обов'язкові реквізити електронного документа відповідно до законодавства України.

Порядок та способи надання Торговцем звітів Торговця *Клієнту* встановлюються договором з *Клієнтом*.

5.9. Звіт Торговця приймається *Клієнтом*, та його отримання підтверджується:

- у вигляді паперового документа - шляхом його підписання *Клієнтом*/його уповноваженою особою та засвідчення печаткою *Клієнта* (у разі, якщо *Клієнтом* є юридична особа, яка використовує печатку);

- у вигляді електронного документа - шляхом його підписання електронним підписом *Клієнта*/його уповноваженої особи та накладенням електронної печатки *Клієнта* (у разі якщо *Клієнтом* є юридична особа, яка використовує електронну печатку).

Глава 6. ПРОЦЕДУРИ, СПРЯМОВАНІ НА ВРЕГУЛЮВАННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ ПРИ ПРОВАДЖЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ

1. Потенційний конфлікт інтересів - наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень (Закон України «Про запобігання корупції» № 1700-VII від 14 жовтня 2014 року).

2. При здійсненні професійної діяльності на ринках капіталу - діяльності з торгівлі фінансовими інструментами в інтересах *Клієнта* потенційно може виникнути конфлікт інтересів з одного боку Торговця, а саме його фахівців, посадових осіб, власників та/або пов'язаних з ними осіб та з іншого боку інтересів *Клієнта* (*Клієнтів*) Торговця, якщо дії або бездіяльність Торговця можуть призвести до несприятливих наслідків для *Клієнта*.

У випадку, коли Торговець діє одночасно в інтересах двох або більше *Клієнтів* також потенційно може виникнути конфлікт інтересів таких *Клієнтів*, якщо виконання доручень одного *Клієнта* може нанести шкоду майновим або немайновим інтересам іншого (інших) *Клієнтів*.

3. Для визначення видів конфлікту інтересів, що виникають при наданні інвестиційних послуг, існування яких можуть зашкодити інтересам *Клієнта*, Торговець повинен враховувати, чи може Торговець, *Відповідна особа* або особа, яка має прямий чи опосередкований контроль над Торговцем, потрапити в будь-яку з таких ситуацій:

- Торговець або зазначена особа зможуть отримати фінансову вигоду або уникнути фінансових збитків за рахунок *Клієнта*;

- Торговець або зазначена особа має інтерес у результаті надання послуг *Клієнту* або у результаті операції, здійсненої від імені *Клієнта*, який відрізняється від інтересу *Клієнта* в результаті такої операції;

- Торговець або зазначена особа мають фінансовий чи інший стимул надати перевагу інтересам іншого *Клієнта* або групи клієнтів над інтересами *Клієнта*;

- Торговець або зазначена особа здійснюють такий самий вид діяльності, що й *Клієнт*;

- Торговець або зазначена особа отримує або отримає від особи, яка не є *Клієнтом*, стимул у зв'язку з послугою, наданою *Клієнту*, у вигляді грошової або негрошової вигоди або послуг.

4. До **джерел потенційного конфлікту інтересів** можна віднести наступні:

- здійснення Торговцем одночасно операцій в інтересах *Клієнта* та у власних інтересах або в інтересах різних *Клієнтів* з ідентичними фінансовими інструментами;

- надання фінансових послуг або здійснення дилерських операцій з пов'язаною особою Торговця, укладання *особистих угод Відповідними особами*;

- виконання Торговцем замовлень *Клієнта* з купівлі, продажу або міни таких самих фінансових інструментів, які знаходяться у власності Торговця або його пов'язаних осіб.

5. Для запобігання виникненню конфлікту інтересів Торговець відповідно до чинного законодавства України, глави 6 розділу VI Положення та внутрішніх документів вживає таких заходів:

- керівник або службовець Торговця не можуть брати участь у підготовці та прийнятті рішення щодо прийняття Торговцем будь-якого зобов'язання на їх користь;

- керівник, службовець або призначений експерт Торговця не можуть брати участь у підготовці та прийнятті рішення на користь установи або підприємства, в якому вони, їх близькі родичі або підприємство, яким вони володіють, мають діловий інтерес;

- особа, яка є членом органу управління Торговця, не може укласти договори щодо надання Торговцю професійних послуг (робіт), якщо загальні збори власників не нададуть попередньої згоди на укладення такого договору;

- у першу чергу виконує операції з фінансовими інструментами за договорами та замовленнями *Клієнтів* у порядку їх надходження, якщо інше не передбачено договором або дорученням/розпорядженням *Клієнтів*, а потім операції за власний рахунок з такими самими фінансовими інструментами;

- у разі наявності у Торговця зацікавленості, яка перешкоджає йому виконати договір та/або замовлення *Клієнта* на найвигідніших для нього умовах, Торговець негайно повідомляє про це *Клієнта* з подальшим письмовим підтвердженням *Клієнта* про отримання такого повідомлення засобами зв'язку, визначеними договором;

- посадова особа Торговця, що є пов'язаною особою стосовно *Клієнта* (*потенційного клієнта*), не приймає самостійно рішення про встановлення ділових відносин або проведення операцій за участю такого *Клієнта*; у разі прийняття Торговцем рішення про обслуговування пов'язаної особи, умови надання послуг не відрізняються від звичайних;

- повідомляє *Клієнта* про загальний характер та/або джерела конфліктів до того, як буде виконано дії за його замовленням;

- у разі наявності у Торговця конфлікту інтересів з його *Клієнтом* у зв'язку із зацікавленістю щодо купівлі-продажу фінансових інструментів пов'язаними особами Торговця, та/або його посадовими особами, *Відповідними особами* Торговця, Торговець зобов'язаний повідомити про це *Клієнта* до того, як будуть надані послуги *Клієнту*, та отримати письмову згоду *Клієнта* на проведення такої операції.

Порядок отримання Торговцем такої письмової згоди *Клієнта* встановлюється відповідним договором;

- Торговець з метою запобігання виникнення конфлікту інтересів з клієнтом або декількома клієнтами, провадить професійну діяльність з урахуванням обов'язків та обмежень, встановлених цим Положенням та чинним законодавством України.

- Торговець забезпечує захист інформації та вживає всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому доступу та використанню інформації з обмеженим доступом.

6. Належні заходи, спрямовані на запобігання діяльності, яка може викликати конфлікт інтересів при укладанні особистих угод, описані у розділі V цього Положення.

7. У разі наявності у Торговця конфлікту інтересів з *Клієнтом* Торговець зобов'язаний повідомити про це *Клієнта* та отримати його письмову згоду на проведення такої операції відповідно до пункту 5 цієї глави.

Процедури, спрямовані на врегулювання та запобігання конфлікту інтересів в Банку, у тому числі при провадженні професійної діяльності на ринках капіталу, та заходи, яких слід вживати для досягнення цієї мети описані в Політиці запобігання конфліктам інтересів в АТ «БАНК 3/4».

8. Торговець повинен зберігати та регулярно оновлювати інформацію про види інвестиційних послуг або діяльності, що здійснюється Торговцем чи від його імені, в яких мав місце конфлікт інтересів, що завдав шкоди інтересам одного або декількох клієнтів, або у випадку надання послуг чи провадження діяльності, що тривають, в яких може виникнути такий конфлікт інтересів.

9. Факти виявлення потенційного або реального конфлікту інтересів відображаються підрозділом, що вияв конфлікт або підрозділом комплаєнс в Базі внутрішніх подій операційного та комплаєнс ризиків з обов'язковим інформуванням Ради Банку у відповідності із вимогами внутрішньобанківських документів. Про кожен факт потенційного або реального конфлікту інтересів працівник Торговця має повідомити підрозділ комплаєнс.

Підрозділ комплаєнс в рамках процесу управління комплаєнс-ризиком розробляє формат такої звітності, для подання головним комплаєнс-менеджером на щоквартальній основі на розгляд Правлінню та затвердження Наглядовій раді.

Глава 7. ПОРЯДОК І СТРОКИ РОЗГЛЯДУ ЗВЕРНЕНЬ КЛІЄНТІВ АБО ПОТЕНЦІЙНИХ КЛІЄНТІВ ТА ПРОФЕСІЙНИХ УЧАСНИКІВ ФОНДОВОГО РИНКУ

1. Громадяни та юридичні особи мають право направити Торговцю скарги, пропозиції, заяви та зауваження (далі – звернення).

Послідовність дій посадових осіб Банку при отриманні, опрацюванні, реєстрації, розгляді та обробці звернень громадян, юридичних осіб та державних органів визначена у Порядку реєстрації, розгляду та опрацювання звернень до АТ «БАНК 3/4» громадян, юридичних осіб та державних органів.

Звернення розглядаються та вирішуються Торговцем відповідно до Закону України «Про звернення громадян» та Закону України «Про інформацію».

2. Керівник структурного підрозділу Торговця вивчає прийняті до розгляду звернення та не пізніше другого робочого дня з дати отримання ним звернення приймає рішення про:

- прийняття Торговцем звернення до власного провадження;
- передання копії звернення разом з поясненнями та/або відповідними документами (у випадку необхідності) до відповідальної особи структурного підрозділу Торговця, до компетенції якої відноситься порушене у зверненні питання.

3. За результатами вивчення порушеного у зверненні питання, перевірки викладених фактів та припущень, особа, що розглядала звернення, готує висновок з пропозиціями щодо вирішення питання, та передає його керівнику структурного підрозділу Торговця .

4. Керівник структурного підрозділу Торговця на підставі зібраних даних готує відповідь на звернення, в якій викладається ґрунтовний аналіз порушеного у зверненні питання, за необхідності описуються вжиті Торговцем заходи та рекомендації щодо вчинення заявником певних дій для вирішення питання. У разі якщо за результатами вивчення звернення керівником структурного підрозділу Торговця було виявлено порушення прав заявника, що спричинено діями (бездіяльністю) співробітників та/або посадових осіб Торговця, він надає керівнику Торговця або особі, що виконує його

обов'язки, або особі, якій надані повноваження на ведення листування від імені Торговця, необхідну інформацію з пропозиціями щодо уникнення подібних питань у подальшому.

5. Відповідь на звернення за підписом керівника Торговця або особи, що виконує обов'язки керівника, або особи, якій надані повноваження на ведення листування від імені Торговця, направляється заявнику поштою за адресою, вказаною заявником у зверненні, або передається особисто заявнику (уповноваженій особі заявника), що підтверджується розпискою заявника або його уповноваженою особою, або надається в інший спосіб визначений визначена у Порядку реєстрації, розгляду та опрацювання звернень до АТ «БАНК 3/4» громадян, юридичних осіб та державних органів.

6. Звернення розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, - невідкладно, але не пізніше п'ятнадцяти днів від дня їх отримання. Якщо в місячний термін вирішити порушені у зверненні питання неможливо, керівник Торговця або особа, що виконує його обов'язки, встановлюють необхідний термін для його розгляду, про що повідомляється особі, яка подала звернення. При цьому загальний термін вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати сорока п'яти днів.

Розділ VII. ПОРЯДОК ПРОВАДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ З ТОРГІВЛІ ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ, НА ЯКІ ТОРГОВЕЦЬ МАЄ ВІДПОВІДНІ ЛІЦЕНЗІЇ

Глава 1. ПРОВАДЖЕННЯ БРОКЕРСЬКОЇ ТА СУББРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Провадження Торговцем брокерської діяльності за *Генеральними договорами* з подальшим врегулюванням зобов'язань *Клієнта* здійснюється відповідно до нормативно-правового акту НКЦПФР, що регулює порядок та умови провадження торговцем цінними паперами брокерської діяльності за *Генеральними договорами* з подальшим врегулюванням зобов'язань *Клієнта*.

2. Торговець при провадженні брокерської та субброкерської діяльності може надавати Клієнтам наступні послуги:

1) надання *Клієнтам* кредитів та позик для укладення за участю або посередництвом Торговця деривативних контрактів та вчинення правочинів щодо фінансових інструментів;

2) надання *Клієнтам* консультацій з питань фінансування їхньої господарської діяльності, стратегії розвитку, інших пов'язаних питань, надання послуг та консультацій щодо реорганізації або купівлі корпоративних прав юридичних осіб;

3) послуги, які передбачають здійснення валютних операцій, у випадках, пов'язаних з наданням Торговцем послуг *Клієнту*. Надання таких послуг здійснюється з урахуванням вимог Закону України "Про валюту та валютні операції";

4) проведення інвестиційних досліджень та фінансового аналізу або надання будь-яких інших загальних рекомендацій, пов'язаних з проведенням операцій з фінансовими інструментами;

5) надання гарантій щодо виконання зобов'язань перед третіми особами за договорами, що укладаються від імені *Клієнта*;

6) отримання на власний рахунок та розпорядження коштами та фінансовими інструментами *Клієнтів*.

3. Здійснення брокерської діяльності на підставі Генерального договору:

3.1. Предметом *Генерального договору* є встановлення порядку надання Торговцем інвестиційних послуг *Клієнту* та/або здійснення дій чи надання послуг, пов'язаних з такими послугами, в залежності від результатів проведеного Торговцем *Оцінювання клієнта*.

3.2. Предметом генерального договору, який укладається між Торговцем та іншим торговцем або Торговцем та іноземною інвестиційною фірмою, є встановлення порядку надання взаємних інвестиційних послуг та/або здійснення дій чи надання послуг,

пов'язаних з такими послугами, між такими особами. При укладанні такого генерального договору обидві особи можуть виступати одна до одної у якості клієнта та надавача інвестиційних послуг.

3.3. *Генеральний договір*, який укладається між Торговцем та *Клієнтом*, крім вимог, визначених розділом IV цього Положення, повинен містити:

- результати проведеного *Оцінювання клієнта*;
- порядок проведення *Оцінювання клієнтів*;
- порядок взаємодії Торговця з різними категоріями *Клієнтів*;
- порядок проведення повторного *Оцінювання клієнта*;
- перелік інвестиційних послуг, які можуть надаватись *Клієнту*;
- порядок, спосіб та форму надання *Клієнтом* замовлень та інших розпоряджень, доручень;
- порядок опрацювання та виконання замовлень та інших розпоряджень, доручень *Клієнта*;
- права та обов'язки сторін договору;
- політику щодо конфлікту інтересів;
- строк дії договору;
- декларацію про фактори ризиків;
- підтвердження, що інформація про загальний характер та/або джерела потенційного конфлікту інтересів надана *Клієнту*;
- порядок обміну інформацією між сторонами договору;
- політику найкращого виконання замовлення;
- процедури захисту інформації.

Генеральний договір укладається шляхом приєднання *Клієнта* до нього. Такий договір складається з публічної частини та індивідуальної частини, підписанням якої *Клієнт* приєднується до договору в цілому.

Публічна частина *Генерального договору* оприлюднена на вебсайті Торговця у мережі Інтернет за адресою: <https://www.bank34.ua/>. Текст публічної частини *Генерального договору* доступний *Клієнту* в режимі 24/7.

Індивідуальна частина *Генерального договору* укладається з *Клієнтом* у письмовій формі (у паперовому вигляді або у вигляді електронного документа) з обов'язковим зазначенням у такому договорі умов, передбачених Вимогами до договорів.

Генеральний договір у разі, якщо Торговець діє стосовно *Клієнта* як комісіонер, має містити:

- обсяг повноважень та обов'язків Торговця як керуючого рахунком у цінних паперах *Клієнта* в депозитарній установі (крім договорів, у яких *Клієнтом* Торговця є компанія з управління активами, що діє в інтересах інституційних інвесторів);
- обов'язок *Клієнта* переказати кошти на поточний рахунок Торговця для розрахунків за фінансові інструменти та обов'язок Торговця за розпорядженням *Клієнта* переказати кошти, отримані в розрахунок за фінансові інструменти, на поточний рахунок *Клієнта* (крім випадків здійснення операцій поза межами України).

У випадку, якщо Торговець діє стосовно *Клієнта* як повірений, *Генеральний договір* містить строк та умови здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти.

Крім зазначених умов, *Генеральний договір* може передбачати надання *Клієнтом* Торговцю права передавати виконання його замовлень, відповідно до яких Торговець виступає стосовно нього комісіонером, іншому торговцю, надання Торговцем *Клієнту* супутніх послуг, зокрема, інформаційних та консультаційних послуг, інвестиційних порад, послуг, пов'язаних з виконанням функцій керуючого рахунком у цінних паперах *Клієнта* у депозитарній установі, тощо.

3.4. Для здійснення маржинальних операцій Торговець укладає з *Клієнтом* додатковий договір до *Генерального договору*, в якому визначаються:

- порядок надання послуги з купівлі-продажу фінансових інструментів при здійсненні маржинальних операцій;
- розмір та порядок одержання плати за послуги з купівлі-продажу фінансових інструментів, обумовлені особливостями маржинальних операцій;
- рівень маржі (граничний рівень, рівень для направлення вимоги та критичний рівень);
- розмір дисконтів;
- опис фінансових інструментів, які можуть бути предметом забезпечення при маржинальних операціях;
- застереження стосовно купівлі Торговцем фінансових інструментів за кошти *Клієнта*, що складають забезпечення;
- застереження про можливість продажу Торговцем фінансових інструментів, які можуть бути предметом забезпечення, на організованому ринку при врегулюванні зобов'язань *Клієнта* перед Торговцем;
- застереження щодо ризиків, які виникають при здійсненні маржинальних операцій, зокрема ціновий ризик за активами, набутими за власні кошти, та активами, переданими як забезпечення зобов'язань перед Торговцем, ризику втрати доходу, ризику втрати коштів або ризику втрат, розмір яких перебільшує розмір власних коштів *Клієнта* при примусовому закритті клієнтських позицій; ризику невиконання чи часткового виконання маржинальних операцій за рішенням Торговця тощо;
- право Торговця примусово реалізовувати фінансові інструменти, що належать *Клієнту*, або купувати фінансові інструменти за рахунок коштів *Клієнта* з метою виконання зобов'язань *Клієнта* перед Торговцем за маржинальними операціями, якщо рівень маржі менший за критичний рівень маржі.

При цьому, невід'ємною частиною такого додаткового договору є підписана Торговцем та *Клієнтом* згода (відмова) *Клієнта* окремо за кожною позицією щодо особливостей провадження брокерської діяльності з подальшим врегулюванням зобов'язань *Клієнта* про те, що *Клієнт* ознайомлений з умовами надання послуги з купівлі-продажу фінансових інструментів при здійсненні маржинальних операцій та ризиками, що виникають при їх провадженні, а також умовами надання *Клієнтом* належних йому фінансових інструментів та коштів Торговцю.

Крім того, додатковий договір до *Генерального договору*, що передбачає здійснення Торговцем маржинальних операцій може містити:

- право Торговця розпоряджатися коштами *Клієнта* з метою придбання фінансових інструментів у розмірі, достатньому для проведення розрахунків за зобов'язаннями *Клієнта* перед Торговцем;
- право Торговця продати (продавати) фінансові інструменти, дані щодо яких обліковуються на рахунку внутрішнього обліку *Клієнта*, в обсязі, достатньому для виконання *Клієнтом* його зобов'язань перед Торговцем;
- право Торговця здійснити реалізацію фінансових інструментів *Клієнта*, що становлять забезпечення, або купівлю фінансових інструментів за рахунок коштів *Клієнта*, що становлять забезпечення, у кількості, достатній для погашення зобов'язань *Клієнта*, які виникли в результаті здійснення Торговцем маржинальних операцій в інтересах *Клієнта*, якщо рівень маржі стає менше критичного рівня маржі в результаті здійснення Торговцем маржинальних операцій в інтересах *Клієнта*, а також в інших випадках, передбачених законодавством.

3.5. Для здійснення операцій РЕПО Торговець укладає з *Клієнтом* додатковий договір до *Генерального договору*, який визначає особливості надання послуг з проведення таких операцій та може містити інформацію передбачену пунктом 8 глави 1 розділу VII цього Положення.

3.6. Для здійснення операцій за межами України Торговець укладає з *Клієнтом* додатковий договір до *Генерального договору*, який визначає особливості проведення операцій за межами України.

3.7. Для надання Торговцем (субкомісіонером) іншому торговцю, який виступає *Клієнтом* (комітентом) стосовно субкомісіонера, певного виду послуги з купівлі, продажу, здійснення операції РЕПО, позики або міни фінансових інструментів від свого імені за рахунок та в інтересах клієнта (комітента) іншого торговця, а у випадку коли клієнтом такого торговця є номінальний утримувач - за рахунок та в інтересах клієнта номінального утримувача/ клієнта клієнта номінального утримувача, Торговець укладає з іншим торговцем додатковий договір до *Генерального договору* (договір субкомісії).

Такий додатковий договір, має містити, зокрема:

- реквізити ідентифікації фінансового інструменту;
- кількість фінансових інструментів (у разі придбання фінансових інструментів інституту спільного інвестування у емітента їх кількість визначається з урахуванням [статті 56 Закону України "Про інститути спільного інвестування"](#));
- суму (орієнтовну суму) договору та/або дохідність (для боргових фінансових інструментів) або порядок її визначення. У разі укладання договору субкомісії на купівлю облігацій внутрішніх державних позик під час їх розміщення шляхом проведення Міністерством фінансів України аукціонного продажу дохідність у договорі може не зазначатися;
- термін/строк та умови оплати фінансових інструментів, які є об'єктами цивільних прав за договором;
- строк та умови здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти;
- спосіб проведення розрахунків за договором купівлі/продажу (з дотриманням/без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати") (крім випадків здійснення операцій поза межами України);
- обсяг повноважень та обов'язків Торговця як керуючого рахунком у цінних паперах клієнта торговця, який за договором субкомісії виступає комітентом, в депозитарній установі (склад, зміст, час дії повноважень, порядок взаємодії керуючого рахунком та клієнта щодо управління рахунком у цінних паперах цього клієнта), обов'язково зазначається у разі, якщо договором, який вчинений в Україні, передбачається спосіб розрахунків без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати";
- обов'язок *Клієнта* переказати кошти на поточний рахунок Торговця для розрахунків за фінансові інструменти та обов'язок Торговця за розпорядженням *Клієнта* переказати кошти, отримані в розрахунок за фінансові інструменти, на поточний рахунок *Клієнта* (крім випадків здійснення операцій поза межами України);
- строк дії договору (за необхідності);
- місце укладення договору, що укладається на виконання договору субкомісії (на організованому ринку/поза організованим ринком) (крім випадків здійснення операцій поза межами України);
- підтвердження, що інформація про загальний характер та/або джерела потенційного конфлікту інтересів надана *Клієнту*.

При укладанні договору субкомісії на виконання певного виду послуг, предметом якого є державні облігації України, зазначення міжнародного ідентифікаційного номеру фінансових інструментів в реквізитах ідентифікації фінансового інструменту не є обов'язковим.

Договір субкомісії обов'язково повинен містити серію, номер, дату видачі ліцензій (у разі наявності) та/або дату і номер рішення НКЦПФР про видачу ліцензій на провадження відповідного виду професійної діяльності на ринках капіталу - діяльності з торгівлі фінансовими інструментами торговців, відомості про внесення інформації про надавачів фінансових послуг до реєстру професійних учасників ринків капіталу та

організованих товарних ринків, які за цим договором виступають як комітент та субкомісіонер.

3.8. Дострокове розірвання *Генерального договору* здійснюється у порядку, визначеному чинним законодавством України, а також *Генеральний договір* може бути достроково розірваним на підставі, визначеної в *Генеральному договорі*.

4. Операції з фінансовими інструментами відповідно до *Генерального договору* здійснюються на підставі замовлень.

Замовлення надається *Клієнтом* Торговцю та містить розпорядження (доручення, наказ) на визначених умовах вчинити правочин щодо конкретних фінансових інструментів в інтересах *Клієнта* відповідно до умов *Генерального договору*.

4.1. Клієнт може надавати Торговцю замовлення таких видів:

- ринкове замовлення - замовлення купити/продати фінансові інструменти за ринковою ціною (дохідністю), що негайно, виходячи з ринкових умов, виконується Торговцем;

- лімітне замовлення - замовлення купити/продати фінансові інструменти за обумовленою *Клієнтом* ціною (дохідністю) або кращою;

- стоп-замовлення - замовлення купити/продати фінансові інструменти, яке виконується Торговцем в той момент, коли ціна та/або дохідність (для боргових фінансових інструментів) досягне визначеного *Клієнтом* значення;

- замовлення ФОС - замовлення купити/продати визначену кількість фінансових інструментів, що негайно, виходячи з ринкових умов, виконується Торговцем у повному обсязі або автоматично скасовується у випадку неможливості його виконання на зазначених умовах;

- замовлення ІОС - замовлення купити/продати визначену кількість фінансових інструментів, що негайно, виходячи з ринкових умов, виконується Торговцем у повному обсязі або частково у випадку неможливості його виконання у повному обсязі з одночасним скасуванням невиконаної частини замовлення;

- замовлення АОН - замовлення купити/продати визначену кількість фінансових інструментів, що виконується Торговцем у повному обсязі або автоматично скасовується у випадку неможливості його виконання на зазначених умовах;

- замовлення GTC - замовлення купувати/продавати фінансові інструменти, яке діє та виконується Торговцем до його відміни (відкликання) *Клієнтом*.

- замовлення DAY - замовлення купити/продати фінансові інструменти, яке діє до кінця торгового дня, а потім автоматично скасовується;

- замовлення позики - замовлення передати у власність іншій стороні (позичальнику) або отримати у власність від іншої сторони певну кількість фінансових інструментів з відповідними реквізитами ідентифікації з обов'язком їх повернення через визначений строк або на вимогу однієї із сторін;

- РЕПО - замовлення на купівлю (продаж) - замовлення купити (продати) фінансові інструменти із зобов'язанням зворотного їх продажу (купівлі) через визначений строк або на вимогу однієї із сторін за заздалегідь обумовленою ціною (у разі укладання додаткового договору до *Генерального договору*);

- замовлення міни - замовлення передати у власність іншій стороні певну кількість фінансових інструментів та отримати у власність від іншої сторони певну кількість інших фінансових інструментів з відповідними реквізитами ідентифікації;

- інші види замовлень відповідно до законодавства.

4.2. Замовлення має містити, зокрема, такі дані:

- 1) номер замовлення відповідно до встановленого Торговцем порядку нумерації замовлень (зазначається Торговцем при прийманні);

- 2) дату надання замовлення;

- 3) номер та дату укладання *Генерального договору*;

- 4) вид замовлення відповідно п. 4.1. цієї глави;

- 5) індикатор замовлення (купити/продати), характер заявки, якщо це не заявка купити/продати (здійснення операцій РЕПО, позика, міна);
- б) реквізити ідентифікації фінансового інструменту:
- вид/тип/найменування фінансового інструменту;
 - серія фінансового інструменту - за наявності;
 - вид опціонних сертифікатів - для випуску опціонних сертифікатів, вид іншого фінансового інструменту;
 - найменування (позначення) деривативу, прийняте оператором організованого ринку, в тому числі за межами України;
 - найменування емітента фінансового інструменту (або особи, яка видала фінансовий інструмент), прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) особи, яка видала фінансовий інструмент;
 - код за ЄДРПОУ - для емітента (або особи, яка видала фінансовий інструмент) - резидента, номер реєстрації - для емітента (або особи, яка видала фінансовий інструмент) - нерезидента, для фізичної особи, яка видала фінансовий інструмент, - реєстраційний номер облікової картки платника податків (у разі відсутності відповідно до законодавства - не зазначається);
 - міжнародний ідентифікаційний номер фінансового інструменту (для емісійних фінансових інструментів, а також інших фінансових інструментів, якщо присвоєння цього коду для них передбачено законами України або законодавством країни їх розміщення) або номер первинного розміщення відповідно до оголошення Міністерства фінансів України про проведення аукціону (для державних облігацій України);
 - інші реквізити ідентифікації відповідно до виду фінансового інструменту, зокрема для облігацій внутрішніх державних позик України - номінальна вартість однієї облігації із зазначенням валюти номіналу;
- 7) кількість фінансових інструментів (у разі придбання цінних паперів інституту спільного інвестування у емітента їх кількість визначається з урахуванням статті 56 Закону України "Про інститути спільного інвестування");
- 8) ціну одного фінансового інструмента та/або суму (орієнтовну суму) договору та/або дохідність (для боргових цінних паперів), що розраховується відповідно до умов, визначених *Клієнтом*, з урахуванням видів замовлення. У разі надання замовлення на купівлю облігацій внутрішніх державних позик під час їх розміщення шляхом проведення Міністерством фінансів України аукціонного продажу дохідність у замовленні може не зазначатися;
- 9) дату, з якої набуває чинності замовлення;
- 10) строк дії замовлення (замовлення протягом строку/відкрите замовлення);
- 11) місце укладення договору на виконання (на організованому ринку/поза організованим ринком) (крім випадків здійснення операцій поза межами України);
- 12) спосіб проведення розрахунків за договором на виконання (з дотриманням/без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати") (крім випадків здійснення операцій поза межами України).

Замовлення може містити інші необхідні умови, зокрема терміни оплати або поставки фінансових інструментів.

У разі подання Клієнтом Торговцю замовлення на виконання певної операції з державними облігаціями України, зазначення міжнародного ідентифікаційного номера цінних паперів у реквізитах ідентифікації цінного папера не є обов'язковим.

4.3. Замовлення подається Клієнтом в порядку у спосіб та за формою, встановленими *Генеральним договором* та цим Положенням.

4.4. Замовлення повинні мати нумерацію, яка б однозначно дозволяла їх ідентифікувати. Номер замовлення складається з порядкового номеру замовлення в межах *Генерального договору* та через «/» зазначається номер *Генерального договору*.

4.5. Замовлення діє протягом встановленого *Клієнтом* строку (замовлення протягом строку) або до моменту його виконання чи відміни (відкликання) *Клієнтом* (відкрите замовлення).

4.6. Форма надання замовлень визначається у *Генеральному договорі*.

Генеральний договір може передбачати надання замовлень в письмовій або в усній формі, в тому числі з використанням телефонного зв'язку. При цьому при укладанні *Генерального договору* *Клієнт* повинен бути попереджений Торговцем про ризики надання замовлення в усній формі.

4.7. Замовлення, якщо воно надано *Клієнтом* у письмовій формі, оформлюється у вигляді паперового або електронного документа та відповідно:

- замовлення у вигляді паперового документа засвідчується підписом *Клієнта* або його уповноваженої особи та печаткою, якщо *Клієнтом* є юридична особа (за наявності печатки);

- замовлення у вигляді електронного документа підписується електронним підписом та скріплюється електронною печаткою, якщо *Клієнтом* є юридична особа, яка використовує електронну печатку, та надається Торговцю засобами електронної пошти.

4.8. Замовлення у паперовій формі приймається Торговцем шляхом підписання уповноваженою особою та засвідчення печаткою Торговця, що свідчить про досягнення згоди сторін щодо умов правочинів, на вчинення яких *Клієнт* уповноважує Торговця.

Замовлення у вигляді електронного документа приймається Торговцем шляхом його підписання електронним підписом уповноваженої особи Торговця.

Замовлення не може бути змінено *Клієнтом* в односторонньому порядку.

4.9. На підставі усної заяви *Клієнта* про умови замовлення Торговець виготовляє замовлення друкарським способом, яке набуває чинності лише після його підписання сторонами у порядку, встановленому для підписання договорів. Підпис *Клієнта* на замовленні підтверджує волевиявлення *Клієнта*.

4.10. Замовлення може надаватись *Клієнтом* Торговцю особисто, з використанням засобів комунікацій, визначених *Генеральним договором*, зокрема із застосуванням програмного модуля.

У разі складання замовлення у письмовій формі *Клієнт* може надати Торговцю скановану копію підписаного *Клієнтом* замовлення засобами електронного зв'язку, при цьому *Клієнт* зобов'язаний надати (надіслати) Торговцю оригінал відповідного замовлення у терміни, визначені у *Генеральному договорі*.

4.11. Для зниження ризиків, пов'язаних з наданням *Клієнтом* Торговцю замовлень в усній формі з використанням засобів телефонного, електронного зв'язку тощо (крім замовлень, засвідчених електронним підписом), *Генеральним договором* може бути передбачено, зокрема:

- надання *Клієнтом* Торговцю в установленій договором строк оригіналів замовлень у формі паперового або електронного документа або складання та підписання реєстру замовлень (далі - Реєстр), оформленого згідно з вимогами пункту 17 глави 1 розділу VIII цього Положення;

- інші узгоджені клієнтом і Торговцем дії.

4.12. У разі примусового виконання зобов'язань *Клієнта* з причин, обумовлених договірними відносинами між *Клієнтом* та Торговцем, якщо це передбачено *Генеральним договором*, дана операція оформлюється внутрішнім розпорядженням Торговця. Замовлення за такими операціями *Клієнтом* не надається.

4.13. Замовлення на купівлю/продаж може надаватись *Клієнтом* Торговцю із застосуванням *програмного модуля*, якщо це передбачено *Генеральним договором*.

5. Здійснення брокерської діяльності на підставі договору комісії

5.1. Предметом договору комісії є надання Торговцем (комісіонером) *Клієнту* (комітенту) певного виду послуги з укладання договору (договорів) купівлі, продажу, позики або міни фінансових інструментів, здійснення операції РЕПО від свого імені за

рахунок та в інтересах *Клієнта* чи за рахунок та в інтересах клієнта номінального утримувача / клієнта клієнта номінального утримувача.

5.2. Договір комісії, крім вимог, визначених розділом IV Положення, має містити, зокрема:

- 1) результати проведеного *Оцінювання клієнта*;
- 2) порядок проведення *Оцінювання клієнта*;
- 3) реквізити ідентифікації фінансового інструменту;
- 4) кількість фінансових інструментів (у разі придбання фінансових інструментів інституту спільного інвестування у емітента їх кількість визначається з урахуванням [статті 56 Закону України "Про інститути спільного інвестування"](#));

- 5) суму (орієнтовну суму) договору та/або дохідність (для боргових фінансових інструментів) або порядок її визначення. У разі укладання договору комісії на купівлю облігацій внутрішніх державних позик під час їх розміщення шляхом проведення Міністерством фінансів України аукціонного продажу дохідність у договорі може не зазначатися;

- 6) термін/строк та умови оплати фінансових інструментів, які є об'єктами цивільних прав за договором;

- 7) строк та умови здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти;

- 8) спосіб проведення розрахунків за договором купівлі/продажу (з дотриманням/без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати") (крім випадків здійснення операцій поза межами України);

- 9) обсяг повноважень та обов'язків Торговця як керуючого рахунком у цінних паперах *Клієнта* в депозитарній установі (склад, зміст, час дії повноважень, порядок взаємодії керуючого рахунком та *Клієнта* щодо управління рахунком у цінних паперах цього *Клієнта*), обов'язково зазначається у разі, якщо договором, який вчинений в Україні, передбачається спосіб розрахунків без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати";

- 10) обов'язок *Клієнта* переказати кошти на поточний рахунок Торговця для розрахунків за фінансові інструменти та обов'язок Торговця за розпорядженням *Клієнта* переказати кошти, отримані в розрахунок за фінансові інструменти, на поточний рахунок *Клієнта* (крім випадків здійснення операцій поза межами України);

- 11) строк дії договору (за необхідності);

- 12) місце укладення договору, що укладений на виконання договору комісії (на організованому ринку/поза організованим ринком) (крім випадків здійснення операцій поза межами України);

- 13) підтвердження, що інформація про загальний характер та/або джерела потенційного конфлікту інтересів надана *Клієнту*.

При укладанні договору комісії на виконання певного виду послуг, предметом якого є державні облігації України, зазначення міжнародного ідентифікаційного номеру фінансових інструментів в реквізитах ідентифікації фінансового інструменту не є обов'язковим.

5.3. Договір комісії може містити іншу необхідну інформацію, зокрема ціну одного фінансового інструмента.

6. Здійснення брокерської діяльності на підставі договору доручення.

6.1. Предметом договору доручення є надання Торговцем (повіреном) певного виду послуги з укладення договору (договорів) купівлі, продажу, позики або міни фінансових інструментів, здійснення операції РЕПО від імені *Клієнта* (довірителя) та за його рахунок, а у випадку коли *Клієнтом* торговця є номінальний утримувач - за рахунок клієнта номінального утримувача/ клієнта клієнта номінального утримувача.

6.2. Договір доручення, крім вимог, визначених розділом IV Положення, містить, зокрема:

- 1) результати проведеного *Оцінювання клієнта*;

- 2) порядок проведення *Оцінювання клієнтів*;
- 3) реквізити ідентифікації фінансового інструменту;
- 4) кількість фінансових інструментів (у разі придбання фінансових інструментів інституту спільного інвестування у емітента їх кількість визначається з урахуванням статті 56 Закону України "Про інститути спільного інвестування");
- 5) суму (орієнтовну суму) договору та/або дохідність (для боргових фінансових інструментів) або порядок її визначення;
- 6) термін/строк та умови оплати фінансових інструментів, які є об'єктами цивільних прав за договором;
- 7) строк та умови здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти;
- 8) спосіб проведення розрахунків за договором купівлі/продажу (з дотриманням/без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати") (крім випадків здійснення операцій поза межами України);
- 9) порядок проведення розрахунків за придбані або продані фінансові інструменти (розрахунки за договорами щодо фінансових інструментів здійснюються *Клієнтом* самостійно або через Торговця);
- 10) строк дії договору (за необхідності);
- 11) місце укладення договору, що укладається на виконання договору доручення (на організованому ринку/поза організованим ринком) (крім випадків здійснення операцій поза межами України);
- 12) підтвердження, що інформація про загальний характер та/або джерела потенційного конфлікту інтересів надана *Клієнту*.

При укладенні договору доручення на виконання певного виду послуг, предметом якого є державні облігації України, зазначення міжнародного ідентифікаційного номеру фінансових інструментів в реквізитах ідентифікації фінансового інструменту не є обов'язковим.

6.3. Договір доручення може містити іншу необхідну інформацію, зокрема ціну одного фінансового інструмента, призначення Торговця керуючим рахунком у цінних паперах *Клієнта* у депозитарній установі із визначенням обсягу його повноважень та обов'язків як керуючого рахунком (склад, зміст, час дії повноважень, порядок взаємодії керуючого рахунком та *Клієнта* щодо управління рахунком у цінних паперах цього *Клієнта*) тощо.

6.4. Дата виконання договору доручення визначається залежно від умов договору та порядку проведення розрахунків за договором, що укладається на виконання цього договору.

Якщо розрахунки за договором, що укладається на виконання договору доручення, здійснюються через Торговця, дата виконання договору доручення не може передувати даті виконання такого договору.

Якщо розрахунки за договором, що укладається на виконання договору доручення, здійснюються *Клієнтом* самостійно, датою виконання договору доручення є дата підписання документа, який підтверджує виконання сторонами зобов'язань, що передбачені цим договором, та/або дата настання останньої з наступних подій, які можуть відбуватися у будь-якій послідовності: перехід права власності на фінансові інструменти, що є об'єктами цивільних прав за договором, або здійснення оплати за договором, якщо сторони не домовилися про інше.

6.5. До договору доручення, за яким одна сторона (повірений) зобов'язується від імені та за рахунок другої сторони (довірителя) вчинити певні юридичні дії, а саме внести зміни до договору доручення та/або договору, що укладається на виконання договору доручення, або розірвати договір доручення, договір, що укладається на виконання договору доручення, не застосовуються вимоги, встановлені цим пунктом.

7. Здійснення операцій з фінансовими інструментами в інтересах клієнта на підставі договору купівлі-продажу (міни):

7.1. Предметом договору купівлі-продажу (міни) є здійснення Торговцем купівлі, продажу, міни фінансових інструментів у власних інтересах, в інтересах *Клієнта* та за його рахунок, в інтересах та за рахунок клієнта номінального утримувача/ клієнта клієнта номінального утримувача відповідно до умов укладеного з *Клієнтом* договору комісії, договору доручення або наданого клієнтом замовлення до *Генерального договору*.

7.2. Договір купівлі-продажу (міни) крім вимог, визначених розділом IV Положення, містить, зокрема:

- 1) реквізити ідентифікації договору, на виконання якого укладено договір купівлі-продажу (міни) (за винятком договорів, що укладаються на організованому ринку);
- 2) реквізити ідентифікації фінансового інструменту;
- 3) кількість фінансових інструментів (у разі придбання фінансових інструментів інституту спільного інвестування у емітента їх кількість визначається з урахуванням статті 56 Закону України "Про інститути спільного інвестування");
- 4) суму договору або порядок її визначення на дату проведення розрахунків;
- 5) термін/строк та умови оплати фінансових інструментів, які є об'єктом цивільних прав за договором;
- 6) строк та умови здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти;
- 7) спосіб проведення розрахунків (з дотриманням/без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати") (крім випадків здійснення операцій поза межами України);
- 8) порядок внесення змін до договору у випадку анулювання ліцензії Торговця.

7.3. Договір купівлі-продажу (міни) може містити іншу необхідну інформацію, зокрема, ціну одного фінансового інструмента тощо.

7.4. Банк (Торговець), оскільки є користувачем міжнародної міжбанківської системи передачі інформації та здійснення платежів (SWIFT), може (відповідно до внутрішніх документів Банку) укладати договори купівлі-продажу з іншим торговцем або іноземною фінансовою установою, що є користувачем міжнародної міжбанківської системи передачі інформації та здійснення платежів (SWIFT) шляхом обміну SWIFT-повідомленнями на підставі попередніх домовленостей, оформлених відповідним договором. У такому разі зустрічні SWIFT-повідомлення, відповідний договір та/або інформація іноземної фінансової установи щодо розрахунків, замовлення *Клієнта* сукупно мають містити всі умови, відомості та реквізити, визначені розділом IV та пунктом 7.2 цієї глави.

8. Здійснення операцій з цінними паперами на підставі договору РЕПО.

8.1. Предметом договору РЕПО є здійснення Торговцем у власних інтересах або в інтересах та за рахунок *Клієнта* або в інтересах та за рахунок клієнта номінального утримувача/ клієнта клієнта номінального утримувача купівлі (продажу) фінансових інструментів (на підставі укладених з *Клієнтом* договорів комісії, доручення або замовлень *Клієнта* до *Генерального договору*) із зобов'язанням зворотного продажу (купівлі) через визначений строк або на вимогу однієї із сторін за заздалегідь обумовленою ціною.

8.2. Договір РЕПО, укладений Торговцем в інтересах та за рахунок *Клієнта* або в інтересах та за рахунок клієнта номінального утримувача/ клієнта клієнта номінального утримувача відповідно до умов укладеного з *Клієнтом* договору комісії, договору доручення або наданого *Клієнтом* замовлення до *Генерального договору*, повинен відповідати вимогам, визначеним в розділі IV та підпунктів 1-3 пункту 7.2. цієї глави.

Укладення договорів РЕПО на організованому ринку здійснюється з урахуванням правил оператора організованого ринку.

8.3. Крім вимог, визначених у пункті 8.2 цієї глави, договір РЕПО (за винятком договорів РЕПО, що укладаються на організованому ринку) повинен містити:

- 1) реквізити ідентифікації договору, на виконання якого укладено договір РЕПО (за винятком договорів, що укладаються на організованому ринку);
- 2) ціну фінансових інструментів за першою та другою частинами операції РЕПО;

3) строк та умови оплати фінансових інструментів, які є об'єктом цивільних прав за договором, за першою та другою частинами операції РЕПО;

4) строк та умови здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти за першою та другою частинами операції РЕПО;

5) порядок розірвання договору внаслідок невиконання або неналежного виконання однією із сторін умов договору, у тому числі порядок інформування сторін про розірвання договору;

б) порядок зарахування зустрічних вимог при односторонній відмові від другої частини операції внаслідок невиконання або неналежного виконання іншою стороною умов договору РЕПО;

7) спосіб проведення розрахунків (з дотриманням/без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати") за першою та другою частинами операції РЕПО.

8.4. Договір РЕПО може містити:

1) порядок врегулювання взаємних вимог і зобов'язань сторін у разі зміни співвідношення між ринковою вартістю фінансових інструментів і розміром відповідного зобов'язання (сумою зобов'язання) протягом строку РЕПО;

2) порядок розрахунку ціни фінансових інструментів за другою частиною операції РЕПО у випадку її виконання в інший строк, ніж передбачено договором.

8.5. Зобов'язання щодо виконання другої частини операції РЕПО у сторін договору РЕПО виникає тільки за умови повного виконання ними зобов'язань за першою частиною РЕПО.

Датою виконання договору РЕПО є дата повного виконання сторонами зобов'язань за другою частиною операції РЕПО.

Датою розірвання договору РЕПО є дата прийняття однією із сторін рішення про розірвання договору РЕПО внаслідок не виконання або неналежного виконання іншою стороною зобов'язань за другою частиною операції РЕПО.

9. Здійснення операцій з цінними паперами на підставі договору позики фінансових інструментів.

9.1. Предметом договору позики фінансових інструментів є здійснення Торговцем у власних інтересах або в інтересах та за рахунок *Клієнта* або в інтересах та за рахунок клієнта номінального утримувача / клієнта клієнта номінального утримувача операцій з передання у власність іншій стороні (позичальнику) або отримання у власність від іншої сторони певної кількості фінансових інструментів з відповідними реквізитами ідентифікації з обов'язком їх повернення через визначений строк або на вимогу однієї із сторін.

Предметом договору позики фінансових інструментів не можуть бути:

1) облігації, строк погашення яких настає протягом строку виконання зобов'язань за договором позики;

2) облігації, за якими передбачається виплата відсоткових доходів протягом строку виконання зобов'язань за договором позики.

Договір позики укладається виключно на поза організованим ринком.

9.2. Договір позики, укладений Торговцем в інтересах та за рахунок *Клієнта* або в інтересах та за рахунок клієнта номінального утримувача / клієнта клієнта номінального утримувача відповідно до умов укладеного з *Клієнтом* договору комісії, договору доручення або наданого *Клієнтом* замовлення до *Генерального договору*, повинен відповідати вимогам, визначеним в розділі IV та підпунктів 1-3 пункту 7.2. цієї глави.

9.3. Крім вимог, визначених у пункті 9.2 цієї глави, договір позики фінансових інструментів повинен містити:

1) реквізити ідентифікації договору, на виконання якого укладено договір позики;

2) строк та умови здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти від позикодавця до позичальника;

3) строк та умови здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти від позичальника до позикодавця;

4) порядок розірвання договору внаслідок невиконання або неналежного виконання однією із сторін умов договору, у тому числі порядок інформування сторін про розірвання договору;

5) розмір та порядок сплати винагороди позикодавцю;

б) зобов'язання щодо сплати неустойки, яка нараховується від дати, коли фінансові інструменти мали бути повернуті, до дати їх фактичного повернення (переходу права власності від позичальника до позикодавця).

9.4. Датою виконання договору позики є остання з таких подій, що можуть відбуватись в будь-якій послідовності, - дата переходу прав власності на фінансові інструменти від позичальника до позикодавця та дата оплати винагороди позикодавцю.

10. Маржинальні операції:

10.1. Маржинальні операції здійснюються на організованому ринку.

При здійсненні таких операцій Торговець за умови, якщо це передбачено *Генеральним договором*:

- здійснює виконання (розрахунки) зобов'язань за договорами купівлі-продажу фінансових інструментів, укладеними на підставі замовлень *Клієнта*, за умови подальшого врегулювання (виконання) *Клієнтом* зобов'язань перед Торговцем згідно з умовами *Генерального договору*;

- має право розпоряджатися коштами *Клієнта* з метою придбання фінансових інструментів у розмірі, достатньому для проведення розрахунків за зобов'язаннями *Клієнта* перед Торговцем;

- має право продати (продавати) фінансові інструменти, обліковані у внутрішньому обліку Торговця на рахунку *Клієнта*, в обсязі, достатньому для виконання *Клієнтом* його зобов'язань перед Торговцем.

10.2. Торговець має право здійснювати маржинальні операції за умови:

- надання *Клієнтом* у забезпечення фінансових інструментів, що належать *Клієнту* та/або придбаються Торговцем для *Клієнта*;

- надання *Клієнтом* у забезпечення коштів, що належать *Клієнту* та/або отримані *Клієнтом*.

Як забезпечення виконання зобов'язань *Клієнта* перед Торговцем можуть використовуватись кошти та фінансові інструменти, що належать *Клієнту*, а також кошти та фінансові інструменти, що мають бути отримані (придбані) *Клієнтом* унаслідок здійснення Торговцем в інтересах *Клієнта* маржинальних операцій.

Способи забезпечення виконання зобов'язань, які виникають у *Клієнта* перед Торговцем, визначаються з урахуванням норм, установлених Цивільним кодексом України.

10.3. Торговець зобов'язаний забезпечити:

- облік розміру зобов'язань кожного *Клієнта*, що виникають унаслідок здійснення Торговцем маржинальних операцій;

- облік направлених *Клієнту* вимог про внесення коштів та/або фінансових інструментів, наданих Торговцем, у розмірі, достатньому для збільшення рівня маржі до граничного;

- з метою звернення Торговцем стягнення на кошти та/або фінансові інструменти *Клієнта*, що є забезпеченням виконання зобов'язань *Клієнта* перед Торговцем, облік договорів з продажу Торговцем фінансових інструментів, що були використані як забезпечення, а також договорів з купівлі Торговцем фінансових інструментів за рахунок коштів *Клієнта*, що використані як забезпечення виконання зобов'язань *Клієнта*.

10.4. Продаж Торговцем фінансових інструментів, що складають забезпечення виконання зобов'язань *Клієнта*, а також купівля Торговцем фінансових інструментів за рахунок коштів *Клієнтів*, що складають забезпечення виконання зобов'язань *Клієнта*, з метою звернення Торговцем стягнення на кошти та/або фінансові інструменти *Клієнта*, що

є забезпеченням виконання зобов'язань *Клієнта* перед Торговцем, здійснюються на організованому ринку.

10.5. Торговець має право виконувати розпорядження *Клієнтів* при здійсненні маржинальних операцій шляхом купівлі та/або продажу тільки тих фінансових інструментів, що допущені до торгів на організованому ринку.

10.6. Предметом таких операцій на організованому ринку можуть бути фінансові інструменти, які перебувають у біржовому списку. Вимоги до фінансових інструментів, які можуть бути предметом маржинальних операцій на організованому ринку, визначаються Торговцем.

Не можуть бути предметом маржинальних операцій облігації, строк погашення яких настає протягом строку виконання зобов'язань за такими операціями, та цінні папери, що перебувають у *Клієнта* на підставі договору РЕПО.

Як забезпечення при здійсненні маржинальних операцій можуть виступати лише фінансові інструменти, які допущені до торгів хоча б на одному операторі організованого ринку. Критерії ліквідності таких фінансових інструментів формуються оператором організованого ринку у встановленому ним порядку.

Торговець має право в договорі (*Генеральному договорі*) з *Клієнтом* визначити перелік фінансових інструментів, які він може приймати як забезпечення при здійсненні маржинальних операцій, з урахуванням вимог до фінансових інструментів, визначених у цьому пункті. Торговець зобов'язаний повідомити *Клієнта* про зміни у переліку фінансових інструментів, а також про наслідки таких змін у терміни та в порядку, передбаченими в договорі (*Генеральному договорі*) з *Клієнтом*.

10.7. У випадках, передбачених пунктом 10.9. цієї глави, Торговець розраховує рівень маржі.

Рівень маржі розраховується за формулою:

$$PM = \frac{СКК + ВЦП - ЗК}{СКК + ВЦП} \times 100\%$$

де СКК - сума коштів *Клієнта*, що обліковується на рахунку *Клієнта* в системі внутрішнього обліку Торговця, а також кошти, що повинні бути зараховані на рахунок *Клієнта*, мінус кошти, що повинні бути сплачені за договорами, раніше укладеними в інтересах *Клієнта*;

ВЦП - ринкова вартість цінних паперів *Клієнта* з урахуванням дисконту, який Торговець може встановити для кожного цінного папера, які обліковуються на рахунку *Клієнта* в системі внутрішнього обліку Торговця, а також ринкова вартість цінних паперів, що мають бути зараховані на рахунок *Клієнта*, за мінусом ринкової вартості цінних паперів, які повинні бути списані з рахунку *Клієнта* за укладеними раніше договорами в інтересах *Клієнта*;

ЗК - грошовий еквівалент зобов'язань, що виникли в результаті здійснення Торговцем маржинальних операцій в інтересах *Клієнта*, для виконання (розрахунків) за якими у *Клієнта* недостатньо коштів та/або цінних паперів.

10.8. Рівень маржі розраховується Торговцем з урахуванням усіх договорів відповідного *Клієнта*, що укладені для цього *Клієнта* та не виконані до моменту розрахунку рівня маржі.

Розмір маржі узгоджується Торговцем з *Клієнтом* та обов'язково має бути вписаний у застереженні про ризики, що підписується *Клієнтом* згідно з пунктом 4 глави 3 розділу VII Положення.

10.9. З метою управління ризиками за маржинальними операціями Торговець розраховує рівень маржі стосовно *Клієнта* з використанням програмно-технічного комплексу у режимі он-лайн, зокрема:

- при укладанні договору купівлі-продажу цінних паперів в інтересах *Клієнта*;

- при укладанні біржового контракту (договору) за цінними паперами, які входять до величин ВЦП або/та ЗК;
- у випадку відхилення ціни на цінні папери, які є забезпеченням зобов'язань *Клієнта* перед Торговцем за маржинальними операціями;
- на момент закінчення торгової сесії на операторі організованого ринку, на якому здійснюються маржинальні операції;
- при здійсненні операції з коштами та цінними паперами, що призводить до зміни залишку на рахунку *Клієнта* у внутрішньому обліку Торговця.

10.10. При розрахунках величини ВЦП, рівня маржі та заборгованості *Клієнта* перед Торговцем на момент розрахунку розрахункова вартість кожного виду фінансових інструментів *Клієнта* приймається за ціну, що дорівнює ціні останньої біржової угоди на такий самий фінансовий інструмент, зафіксованої в системі оператора організованого ринку.

При здійсненні маржинальних операцій на двох або більше операторах організованого ринку Торговець згідно з умовами договору (*Генерального договору*) з *Клієнтом* має право самостійно, але з урахуванням інтересів *Клієнта* визначити оператора організованого ринку та ціни за договорами купівлі-продажу цінних паперів, зафіксованими в системі оператора організованого ринку, які приймаються Торговцем для зазначених у цьому пункті розрахунків.

10.11. Граничний рівень маржі - рівень маржі, при якому Торговець не має права:

1) укладати договори, внаслідок яких рівень маржі зменшиться нижче граничного рівня маржі, а також договори, що призводять до зменшення рівня маржі, коли рівень маржі нижчий за граничний рівень маржі, крім операцій купівлі-продажу цінних паперів, що здійснюються Торговцем для врегулювання зобов'язань *Клієнта* перед Торговцем;

2) здійснювати операцію з коштами та/або цінними паперами *Клієнта*, наслідком якої є зміна залишку на рахунку внутрішнього обліку коштів та/або цінних паперів цього *Клієнта*, внаслідок якої рівень маржі зменшиться нижче граничного рівня маржі, за винятком розрахунків за раніше укладеними договорами або у разі, коли рівень маржі є нижчим за граничний, за винятком розрахунків за раніше укладеними договорами.

Вимоги підпунктів 1 та 2 цього пункту не розповсюджуються на утримання Торговцем з коштів *Клієнта* винагороди, що належить Торговцю згідно з договором (*Генеральним договором*) з *Клієнтом*.

Рівень маржі, при досягненні якого Торговець повинен направити *Клієнту* вимогу про внесення коштів або цінних паперів у розмірі, достатньому для збільшення рівня до граничного рівня маржі (далі - рівень маржі для направлення вимоги) або зменшення величини ЗК, шляхом укладання договорів, які до цього призводять, узгоджується Торговцем з *Клієнтом* та обов'язково має бути вписаний у застереженні про ризики, що підписується *Клієнтом*.

Рівень маржі для направлення вимоги не може бути нижче встановленого Торговцем критичного рівня маржі та вище граничного рівня маржі.

10.12. Критичний рівень маржі узгоджується Торговцем з *Клієнтом* та обов'язково має бути вписаний у застереженні про ризики, що підписується *Клієнтом*.

1) При зниженні рівня маржі протягом торговельної сесії нижче рівня маржі для направлення вимоги Торговець повинен надіслати *Клієнту* вимогу про внесення коштів або цінних паперів або зменшення величини заборгованості шляхом укладання договорів, які до цього призводять. При повторному зниженні рівня маржі протягом торгової сесії нижче рівня маржі для направлення вимоги Торговець може не направляти повторну вимогу *Клієнту* про внесення коштів або цінних паперів.

Торговець зобов'язаний направляти *Клієнту* вимогу про збільшення рівня маржі до граничного рівня шляхом внесення коштів та/або цінних паперів або шляхом укладання

договорів, які до цього призводять, у письмовій формі, якщо інший порядок направлення вимог не передбачено договором (*Генеральним договором*) з *Клієнтом*.

2) Якщо рівень маржі стає менше критичного рівня маржі в результаті здійснення Торговцем маржинальних операцій в інтересах *Клієнта*, а також в інших випадках, передбачених законодавством про ринки капіталу, та якщо це передбачено *Генеральним договором*, Торговець здійснює реалізацію цінних паперів *Клієнта*, що становлять забезпечення, або купівлю цінних паперів за рахунок коштів *Клієнта*, що становлять забезпечення, у кількості, достатній для погашення зобов'язань *Клієнта*, які виникли в результаті здійснення Торговцем маржинальних операцій в інтересах *Клієнта*.

3) Рівень маржі після погашення частини заборгованості *Клієнта* повинен дорівнювати граничному рівню маржі або у випадку неможливості відновлення рівня маржі до граничного рівня маржі - мінімальному значенню, що перевищує граничний рівень маржі, до якого рівень маржі може бути відновлений у результаті реалізації належних *Клієнту* цінних паперів чи придбання за кошти *Клієнта* відповідних цінних паперів.

10.13. Торговець зобов'язаний надавати *Клієнту* звіт, що містить інформацію про перерахунок рівня маржі, у порядку та терміни, встановлені в договорі (*Генеральному договорі*) з *Клієнтом*.

10.14. Торговець, що здійснює маржинальні операції, повинен розраховувати на кожний день та підтримувати такі нормативи:

- норматив граничнодопустимого розміру заборгованості всіх *Клієнтів* перед Торговцем (норматив R1), який має становити не більше 2;
- норматив граничнодопустимого розміру заборгованості одного клієнта перед торговцем (норматив R2), який має становити не більше 0,25.

Норматив R1 розраховується за формулою:

$$R1 = \frac{ЗКК}{РК},$$

де ЗКК - сума заборгованості усіх *Клієнтів* перед Торговцем за зобов'язаннями, що виникли за результатами здійснення Торговцем маржинальних операцій в інтересах *Клієнтів*, за сплатою гарантійного забезпечення в результаті здійснення Торговцем в інтересах *Клієнтів* строкових операцій, інша заборгованість *Клієнтів* перед Торговцем за результатами інших договорів, укладених Торговцем в інтересах *Клієнтів*;

РК - регулятивний капітал Торговця.

Норматив R2 розраховується за формулою:

$$R2 = \frac{ЗК}{РК},$$

де ЗК - заборгованість одного *Клієнта* перед Торговцем, розрахована згідно з вимогами пункту 10.7 цієї глави.

10.15. Торговець зобов'язаний вести журнал обліку направлених *Клієнту* вимог про внесення коштів та/або цінних паперів (далі - журнал).

Журнал має містити:

- номер вимоги про внесення коштів та/або цінних паперів;
- найменування або унікальний код (номер) *Клієнта*;
- дату та час направлення вимоги;
- рівень маржі станом на момент направлення вимоги.

У випадку продажу Торговцем частини цінних паперів, що належать *Клієнту* і знаходяться в розпорядженні Торговця на підставі договору (*Генерального договору*) з *Клієнтом*, або купівлі цінних паперів за рахунок коштів *Клієнта* згідно з вимогами підпункту 2 пункту 10.12 цієї глави журнал також повинен містити:

- рівень маржі до часткового погашення зобов'язань *Клієнта* перед Торговцем;
- дату та час розрахунку рівня маржі до погашення зобов'язань *Клієнта* перед Торговцем;
- номер договору;
- вид договору (купівля, продаж);
- найменування емітента, вид, форму випуску, тип цінного папера;
- суму погашених зобов'язань у вартісному вираженні у гривнях;
- рівень маржі після часткового погашення зобов'язань *Клієнта* перед Торговцем.

Глава 2. ПОРЯДОК ПРОВАДЖЕННЯ ДИЛЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. При провадженні дилерської діяльності Торговець укладає договори купівлі-продажу (міни, позики) фінансових інструментів від свого імені та за свій рахунок.

2. Предметом дилерського договору є купівля, продаж, позика фінансових інструментів.

3. Дилерський договір, крім вимог, визначених розділом IV цього Положення, має містити:

- 1) реквізити ідентифікації фінансового інструменту;
- 2) кількість фінансових інструментів (у разі придбання цінних паперів інституту спільного інвестування у емітента їх кількість визначається з урахуванням статті 56 Закону України "Про інститути спільного інвестування");
- 3) суму договору або порядок її визначення на дату проведення розрахунків;
- 4) умови і термін/строк оплати фінансових інструментів, які є об'єктом цивільних прав за договором;
- 5) умови і строк здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти;
- 6) спосіб проведення розрахунків (з дотриманням/без дотримання принципу «поставка цінних паперів проти оплати»).

4. Договір РЕПО, укладений Торговцем у власних інтересах, повинен відповідати вимогам, визначеним в розділі IV Положення, пп. 2-3 п. 7.2 та п. 8 (крім пп. 1 пп. 8.3.) глави 1 цього розділу.

5. Вимоги до договору позики цінних паперів, що укладає Торговець у власних інтересах, визначені в розділі IV Положення, пп. 2-3 п. 7.2 та п. 9 (крім пп. 1 пп. 9.3) глави 1 цього розділу.

6. Банк (Торговець), оскільки є користувачем міжнародної міжбанківської системи передачі інформації та здійснення платежів (SWIFT), може (відповідно до внутрішніх документів Банку) укладати дилерські договори щодо купівлі/продажу фінансових інструментів відповідно до п. 7.4. глави 1 цього розділу.

Глава 3. ПРАВА, ОBOB'ЯЗКИ ТА ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ТОРГОВЦЯ ПРИ ПРОВАДЖЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Торговець під час встановлення ділових відносин до надання *Клієнту* будь-якої інвестиційної послуги укладає з *Клієнтом* *Генеральний договір* або інший договір, який містить результати проведеного Торговцем *оцінювання клієнта*, в електронній чи паперовій формі, який повинен відповідати Вимогам до договорів.

2. Торговець при провадженні професійної діяльності має право:

2.1. здійснювати строкові операції як за власний рахунок, так і за рахунок своїх клієнтів в їх інтересах;

2.2. виступати поручителем або гарантом виконання зобов'язань перед третіми особами за договорами, що укладаються від імені *Клієнта* Торговця, отримуючи за це винагороду, що визначається договором Торговця з *Клієнтом*;

2.3. виступати повіреним щодо вчинення певних юридичних дій, а саме внесення змін/розірвання договору, що укладається на виконання договору доручення у разі, якщо такі договори були укладені за участю Торговця, або внесення змін/розірвання договору доручення та/або договору, що укладається на виконання договору доручення, у разі якщо такі договори були укладені за участю торговця, у якого на дату укладання таких договорів немає ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу - діяльності з торгівлі фінансовими інструментами;

2.4. надавати консультаційні послуги щодо емісії, обігу та обліку цінних паперів, щодо прав та обов'язків емітента, інвестора та/або особи, яка видала неемісійний цінний папір, щодо обігу та обліку інших фінансових інструментів, а також щодо здійснення фінансових інвестицій у зазначені цінні папери та інші фінансові інструменти;

2.5. відмовити *Клієнту* в укладенні договору чи проведенні операцій з фінансовими інструментами, зокрема у випадку, якщо Торговець вбачає, що такі дії можуть призвести до порушення вимог законодавства України, у тому числі до маніпулювання цінами на фондовому ринку або укладання договорів з використанням інсайдерської інформації;

2.6. укладати договори міни, за якими фінансові інструменти передаються у власність в обмін на будь-який інший актив, у власних інтересах та в інтересах *Клієнта/Клієнтів*;

2.7. укласти з іншим торговцем договір субкомісії за згодою *Клієнта* (комітента), у разі якщо Торговець уклав з *Клієнтом* договір комісії або отримав від *Клієнта* замовлення до *Генерального договору*, відповідно до якого Торговець виступає комісіонером. За таким договором субкомісії Торговець набуває права та обов'язки комітента щодо субкомісіонера, залишаючись відповідальним за дії субкомісіонера перед своїм *Клієнтом*;

2.8. здійснити операцію з фінансовими інструментами за межами України за участю іноземної інвестиційної фірми, у разі отримання від *Клієнта* замовлення до *Генерального договору* щодо проведення такої операції. Зазначені операції здійснюються із дотриманням вимог законодавства країни, в якій здійснюється операція. Торговець здійснює зазначені операції у разі наявності ліцензії на провадження депозитарної діяльності депозитарної установи, дію якої не було зупинено;

2.9. укладати договори, зміни до них або розірвання договорів з клієнтами або прийнятими контрагентами із застосуванням програмного модуля, якщо це передбачено *Генеральним договором*;

2.10. примусово реалізовувати фінансові інструменти, що належать *Клієнту*, або купувати фінансові інструменти за рахунок коштів *Клієнта* з метою виконання зобов'язань *Клієнта* перед Торговцем за маржинальними операціями, якщо рівень маржі менший за критичний рівень маржі. Таке право повинно бути передбачено *Генеральним договором*.

3. Торговець при провадженні професійної діяльності зобов'язаний:

3.1. здійснювати заходи відповідно до вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;

3.2. надавати до НКЦПФР адміністративні дані щодо своєї діяльності відповідно до нормативно-правових актів НКЦПФР, що встановлюють склад, строки та порядок їх надання;

3.3. подавати до загальнодоступної інформаційної бази даних НКЦПФР про ринок цінних паперів для подальшого розміщення інформацію про всі вчинені поза організованим ринком ним або за його участю правочини щодо емісійних цінних паперів;

3.4. у разі прийняття НКЦПФР рішення про анулювання ліцензії та наявності у Торговця невиконаних договорів доручення, комісії, додаткових договорів РЕПО, замовлень до *Генерального договору*, договорів, що укладаються на виконання, Торговець

зобов'язаний виконати, розірвати або внести зміни до таких договорів до дати набрання чинності рішенням про анулювання ліцензії та надати такі дані у порядку та строки, встановлені НКЦПФР.

До невиконаних договорів доручення, договорів, що укладаються на виконання договорів доручення, розрахунки за якими здійснюються не через Торговця, застосовуються норми пункту 2.7 цієї глави.

3.5. якщо укладення *Генерального договору* відбувається шляхом приєднання *Клієнта* до запропонованого Торговцем договору, Торговець зобов'язаний забезпечити інформування клієнта про всі умови такого договору, про порядок припинення дії договору та про порядок інформування про внесення змін до договору, а також оприлюднити на вебсайті АТ «БАНК 3/4» у мережі Інтернет за адресою: www.bank34.ua у цілодобовому режимі текст такого договору, зміни до нього, умови приєднання та його розірвання;

3.6. надавати операторам організованого ринку, членом яких він є, інформацію про *Клієнтів*, яким Торговець надає прямий електронний доступ до багатосторонньої системи організованого ринку та які дали згоду на доступ до інформації про себе в обсязі, визначеному НКЦПФР, під час укладання на організованому ринку правочинів з цінними паперами, щодо яких не здійснювалася публічна пропозиція (крім цінних паперів емітентів, які вважаються такими, що здійснили публічну пропозицію відповідно до закону);

3.7. встановити права *Клієнта* стосовно фінансових інструментів, які є об'єктом цивільних прав за договором/ замовленням, діяти в інтересах *Клієнта*, враховуючи умови, зазначені в укладеному з ним договорі, вимоги законодавства щодо фінансових інструментів, кон'юнктуру фондового ринку, умови здійснення клірингу та розрахунків, надання депозитарних послуг, ризик вибору контрагентів та інші фактори ризику;

3.8. використовуючи власний професійний досвід та міркування, аналізуючи поточну ціну, курс за попередні дні та пропозиції на ринку по цінному паперу, щодо яких одержано замовлення від *Клієнта*, вживати всіх відповідних заходів з метою отримання якомога кращого результату для *Клієнта* при виконанні договорів та/або замовлень, враховуючи ціну, витрати, швидкість, ймовірність виконання та розрахунку, розмір, характер або інші міркування, суттєві для виконання замовлення. Дії Торговця для отримання якомога кращого результату для *Клієнта* визначені у главі 3 розділу VI Положення;

3.9. у разі отримання від *Клієнта* доручення (розпорядження) із зазначенням конкретних умов щодо вчинення відповідного правочину керуватися дорученням (розпорядженням) *Клієнта*, із дотриманням вимог встановлених Правилами ТЦП та внутрішніми положеннями Торговця;

3.10. попереджати *Клієнта* про ризики конкретного правочину з фінансовими інструментами;

3.11. узгоджувати з *Клієнтом* рівень можливого ризику при здійсненні операцій з купівлі, продажу або міни фінансових інструментів, у тому числі щодо ліквідності фінансових інструментів, що придбаватимуться;

3.12. надавати *Клієнту* інформацію щодо курсу фінансових інструментів та/або ринкової вартості фінансових інструментів;

3.13. у першу чергу виконувати операції з фінансовими інструментами за договорами та замовленнями *Клієнтів* у порядку їх надходження, якщо інше не передбачено договором або дорученням / розпорядженням *Клієнта*, а потім операції за власний рахунок з такими самими фінансовими інструментами.

Торговець здійснює дії відповідно до п. 9 глави 3 розділу VI Положення, у разі продажу фінансових інструментів, знаходяться у власності Торговця. Операції з фінансовими інструментами здійснюються з урахуванням вимог законодавства, чи технічних регламентів/ділової практики.

3.14. у разі наявності у Торговця зацікавленості, яка перешкоджає йому виконати договір та/або замовлення *Клієнта* на найвигідніших для нього умовах, Торговець

зобов'язаний негайно повідомити про це *Клієнта* з подальшим письмовим підтвердженням *Клієнта* про отримання такого повідомлення засобами зв'язку, визначеними відповідним договором;

3.15. здійснювати функції керуючого рахунком в цінних паперах *Клієнта* в межах повноважень, наданих клієнтом, згідно з умовами відповідного договору (у разі призначення *Клієнтом* Торговця керуючим його рахунком у цінних паперах у депозитарній установі);

3.16. надавати *Клієнту* звіти Торговця про виконання договору доручення, договору комісії, замовлень до *Генерального договору* згідно з Правилами ТЦП, а також копії будь-якого з документів, які стосуються укладання та виконання Торговцем договорів в інтересах цього *Клієнта*, у разі якщо така умова передбачена договором з *Клієнтом*;

3.17. виконувати функції податкового агента у випадках, визначених Податковим кодексом України;

3.18. інформувати *Клієнта* про вимоги законодавства про інститути спільного інвестування в частині обмежень обсягів участі фізичних осіб у венчурних/кваліфікаційних інститутах спільного інвестування, вимоги законодавства щодо переважного права акціонерів приватного акціонерного товариства на придбання акцій, що продаються іншими акціонерами до того, як буде виконано дії за його замовленням (дорученням, розпорядженням);

3.19. вживати заходів щодо уникнення конфлікту інтересів, що виникають у процесі надання послуг, повідомляти *Клієнта* про загальний характер та/або джерела конфліктів до того, як буде виконано дії за його замовленням (дорученням, розпорядженням).

Дії Торговця у разі наявності конфлікту інтересів з *Клієнтом* у зв'язку із зацікавленістю щодо купівлі-продажу фінансових інструментів пов'язаними особами Торговця, *Відповідними особами* Торговця визначені у главі 6 розділу VI Положення;

3.20. інформувати *Клієнта* про умови обігу цінних паперів, в тому числі обмеження щодо обігу цінних паперів, що передбачені рішенням державного органу чи його посадової особи, проспектом цінних паперів/рішенням про емісію/ іншим документом, що містить інформацію про випуск цінних паперів, до того, як буде виконано дії за його замовленням (дорученням, розпорядженням);

3.21. до моменту укладання договору з *Клієнтом* додатково надати йому інформацію, зазначену в [статті 7 Закону України "Про фінансові послуги та фінансові компанії"](#);

3.22. керуватися принципами чесності, справедливості та професійності з метою найкращого забезпечення інтересів *Клієнта*;

3.23. здійснювати належну перевірку *Клієнта* (представника *Клієнта*), у порядку, визначеному у главі 1 розділу VI Положення;

3.24. відмовити особі в укладенні договору чи проведенні операцій з фінансовими інструментами у випадку, якщо Торговець вбачає, що такі дії призведуть до порушення вимог Закону України "Про акціонерні товариства", Закону України "Про інститути спільного інвестування" та "Про фінансові послуги та фінансові компанії" в частині, що стосується обігу фінансових інструментів;

3.25. відмовити особі в укладенні договору чи проведенні операцій з фінансовими інструментами у випадку, якщо умови такого договору або проведення операції суперечать умовам обігу цінних паперів, встановлених проспектом цінних паперів/рішенням про емісію/іншим документом, що містить інформацію про випуск іноземних цінних паперів;

3.26. на постійній основі вживати заходів щодо виявлення "підозрілих" операцій відповідно до визначених внутрішніми документами Торговця процедур;

3.27. звітувати керівництву Банку про результати діяльності *Відділу*, що оформлюються актами проведення звірки наявності коштів та фінансових інструментів згідно глави 2 розділу VIII Положення.

4. Торговець, у разі здійснення маржинальних операцій, зобов'язаний:

4.1. розробити застереження про ризики, які можуть виникнути внаслідок здійснення маржинальних операцій, та ознайомити усіх *Клієнтів*, в інтересах яких Торговцем здійснюються такі операції, з інформацією про зазначені ризики;

4.2. використовувати програмно-технічний комплекс, який забезпечує автоматизовану систему розрахунку рівня маржі та заборгованості *Клієнта* перед Торговцем, контроль відповідності рівня маржі та *нормативів R1 та R2* встановленим вимогам у режимі он-лайн;

4.3. призначити відповідальну особу, до обов'язків якої належить контроль за ризиками, що можуть виникати під час здійснення маржинальних операцій, та забезпечення інформаційної взаємодії з усіма *Клієнтами*, в інтересах яких Торговцем здійснюються такі операції.

5. Правочини, що вчиняються між торговцями, для кожного з них є провадженням професійної діяльності з торгівлі фінансовими інструментами.

6. Торговець при провадженні професійної діяльності не має права:

6.1. розголошувати комерційну таємницю щодо відносин з *Клієнтом*, за винятком випадків, передбачених законодавством;

6.2. запевняти *Клієнта* у гарантованому отриманні доходу за фінансовими інструментами (чи його певної величини) або у гарантованій відсутності збитків від інвестування в фінансові інструменти, робити інші заяви, які можуть бути розцінені як гарантування зазначеного;

6.3. у разі укладання з *Клієнтом Генерального договору* та додаткових договорів до нього здійснювати операції з фінансовими інструментами за рахунок та в інтересах *Клієнта* без отримання від нього замовлення (доручення, розпорядження);

6.4. використовувати кошти, фінансові інструменти *Клієнтів* для здійснення операцій у власних інтересах, інтересах інших *Клієнтів* або третіх осіб або використовувати кошти, фінансові інструменти як забезпечення, у тому числі заставу, якщо інше не передбачено законодавством або відповідним договором з *Клієнтом*;

6.5. здійснювати операції з фінансовими інструментами *Клієнта*, використовувати кошти *Клієнта* виключно з метою отримання винагороди, не діючи в інтересах *Клієнта* та/або не виконуючи договори та/або замовлення до *Генерального договору* на найвигідніших для *Клієнта* умовах;

6.6. задовольняти вимоги своїх кредиторів за рахунок фінансових інструментів, а також коштів, що належать *Клієнтам*;

6.7. передавати виконання договору комісії, замовлення *Клієнта* іншим особам без попередньої згоди *Клієнта* та у разі, якщо це не обумовлено умовами відповідного договору з *Клієнтом*;

6.8. передавати виконання замовлення *Клієнта* іншим особам, якщо це замовлення отримано від іншого торговця, щодо якого він виступає субкомісіонером;

6.9. здійснювати операції з емісійними фінансовими інструментами, випуск яких не зареєстрований у порядку, встановленому законодавством країни їх розміщення, якщо державна реєстрація таких емісійних фінансових інструментів передбачена законодавством відповідної країни;

6.10. здійснювати правочини (крім укладання додаткових договорів щодо зміни терміну/строку оплати та/або строку здійснення переходу прав власності на фінансові інструменти, або щодо розірвання раніше укладених договорів) з фінансовими інструментами, обіг, розміщення яких зупинено у встановленому законодавством порядку, починаючи з дати оприлюднення інформації про такі події на офіційному вебсайті НКЦПФР;

6.11. здійснювати операції з купівлі, продажу або міни фінансових інструментів власного випуску (крім розміщення, викупу фінансових інструментів Торговцем як емітентом та продажу Торговцем як емітентом викуплених фінансових інструментів; придбання Банком власних акцій з урахуванням обмежень, визначених [Законом України](#)

"Про банки і банківську діяльність", та посередницької діяльності Банку з купівлі-продажу власних акцій);

6.12. при проведенні посередницької діяльності (брокерської діяльності) здійснювати торгівлю акціями того емітента, у якому він безпосередньо або побічно володіє майном у розмірі понад п'ять відсотків статутного капіталу;

6.13. розривати договори купівлі-продажу фінансових інструментів, що укладаються на організованому ринку, крім випадків, передбачених законом;

6.14. здійснювати види діяльності (в тому числі додаткові послуги), які не передбачені законом.

6.15. обмежувати право *Клієнта* на укладення *Генерального договору* у формі єдиного документа згідно з пунктом 5 розділу IV цього Положення.

Глава 4. ПРОЦЕДУРИ МОНІТОРИНГУ ТА ВИЯВЛЕННЯ "ПІДОЗРІЛИХ" ОПЕРАЦІЙ ТА ВИМОГИ, СПРЯМОВАНІ НА ЗАПОБІГАННЯ МАНІПУЛЮВАННЮ ЦІНАМИ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ, УСТАНОВЛЕНІ ТОРГОВЦЕМ

1. Процедури моніторингу та виявлення «підозрілих» операцій:

1.1. До «підозрілих» операцій відносять правочини щодо фінансових інструментів, за наслідком вчинення яких настане або може настати порушення законодавства України, до якого, зокрема, відноситься маніпулювання цінами на фондовому ринку або укладання договорів з використанням інсайдерської інформації.

1.2. Надаючи фінансові послуги Торговець забезпечує моніторинг та виявлення «підозрілих» операцій до початку, у процесі, під час спроби їх проведення.

1.3. Процедуру моніторингу та виявлення «підозрілих» операцій розроблено на виконання вимог Правил ТЦП з метою підвищення оперативності виявлення та не допущення порушень під час здійснення операцій з фінансовими інструментами.

1.4. При визначенні ціни фінансових інструментів Торговець застосовує ринкові методи її визначення, виходячи з умов ринкової кон'юнктури та вільного вибору контрагентів.

1.5. Працівники Торговця не мають права:

- здійснювати фальсифікацію або створювати оманливий вигляд ринку цінних паперів з метою маніпуляції цінами або стабілізації ціни на будь-які фінансові інструменти на штучному ціновому рівні, а саме здійснювати такі операції:

- укладати фіктивні угоди, що не призводять до зміни права власності на цінні папери;

- використовувати будь-які шахрайські схеми чи плани з метою введення в оману *Клієнтів* чи інших осіб;

- використовувати інсайдерську інформацію при здійсненні угод з цінними паперами;

- подавати будь-яку неправдиву звітність або ухилятися від подання передбаченої звітності;

- маніпулювати ринком та примушувати *Клієнта* до купівлі, продажу цінних паперів, використовуючи спотворену інформацію про цінні папери, про емітентів емісійних цінних паперів, про ціни на цінні папери;

- надавати рекомендації щодо операцій на фондовому ринку з метою створення сприятливих умов для проведення операцій в інтересах Торговця, якщо вони перешкоджають інтересам *Клієнта* Торговця, суперечать чинному законодавству, нормативно-правовим актам, положенням та стандартам професійної діяльності;

- укладати правочини за власний рахунок на підставі відомостей, отриманих із розпоряджень *Клієнта*;

- провадження діяльності, що має відношення до маніпулювання та неправомірного використання інсайдерської інформації;

- проводити в інтересах *Клієнта* операції, у разі виявлення неправдивої інформації щодо особи *Клієнта* та/або контрагента в документах, що були надані Торговцю з метою проведення операції.

1.6. Заходи, спрямовані на моніторинг та виявлення «підозрілих» операцій:

- встановлення порядку проведення навчання працівників Торговця з метою уникнення маніпулювання та неправомірного використання інсайдерської інформації;
- дотримання встановлених на законодавчому рівні заборон щодо маніпулювання та неправомірного використання інсайдерської інформації та встановлення відповідальності за порушення заборон;
- аналіз чинного законодавства щодо ознак маніпулювання та неправомірного використання інсайдерської інформації;
- моніторинг нормативно-правових актів НКЦПФР, правил та внутрішніх положень операторів організованого ринку з приводу ознак зловживань на фондовому ринку та засобів запобігання правопорушенню;
- моніторинг укладених угод на фондовому ринку;
- зосередження уваги *Клієнта* на проведенні операцій на організованому ринку з метою формування об'єктивної ціни на цінні папери;
- надання *Клієнтам* роз'яснень, спрямованих на уникнення ризиків залучення до шахрайських схем, які можуть використовуватися при торгівлі цінними паперами;
- аналіз операцій *Клієнта* (їх сукупності) щодо наявності/відсутності ознак маніпулювання та неправомірного використання інсайдерської інформації;
- у разі виникнення підозри щодо наявності ознак маніпулювання цінами, вимагати від *Клієнта* документального аргументування того, що вчинені *Клієнтом* дії не мають на меті вплинути на ціну фінансового інструменту.

1.7. Запобігання здійсненню «підозрілих» операцій на організованих ринках покладається на операторів організованого ринку відповідно до встановлених вимог законодавства та внутрішніх документів оператора організованого ринку.

1.8. При прийнятті замовлення від *Клієнта* та/або при виконанні замовлення на укладання договору поза межами організованого ринку, працівник Торговця повинен перевірити справедливість запропонованої *Клієнту* ціни, зібравши ринкові дані, що використовуються при оцінці ціни такого фінансового інструменту, і шляхом порівняння з подібними або порівнюваними фінансовими інструментами (у разі їх наявності).

1.9. Критерієм визначення операції як «підозрілої», що здійснюється поза межами організованого ринку (крім державних цінних паперів та боргових цінних паперів, емітованих державами G7) є:

- відхилення ціни цінного папера на 10 % від поточної ціни, що розраховується як середнє арифметичне цін укладених договорів поза межами організованого ринку протягом останніх 12 місяців згідно відомостей розміщених на сайті Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України;
- наявність обґрунтованих підозр, що операція з цінними паперами здійснюється із використанням інсайдерської інформації.

1.10. Не може бути визнана «підозрілою» операція стосовно тих цінних паперів, щодо яких на сайті Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України відсутня інформація про укладення угод за період останніх 12 (дванадцяти місяців) і більше.

1.11. У разі виявлення угоди, що відповідає «підозрілій» операції, необхідно провести наступні дії:

- аналіз можливих причин її виникнення та проведення перевірки такої угоди;
- аналіз документів та інформації, отриманої від *Клієнта* щодо цієї угоди, цін, що склалися на організованому ринку, особливостей випуску та обігу цінних паперів, фінансових показників емітента (для недержавних цінних паперів);

- інформувати керівника Торговця та ризик-менеджера про дії *Клієнта* чи групи клієнтів, що підпадають під визначення маніпулювання, та *Клієнтом* не надано переконливих доказів вчинення дій без мети впливу на ціну фінансового інструменту;

- застосувати заходи дисциплінарного стягнення (зауваження; попередження; догана; суворі догани; звільнення) до працівників, у разі виявлення причетності працівника Торговця до дій, що призвели до маніпулювання цінами. Вибір заходу здійснюється керівником Торговця з урахування тяжкості порушення, складу порушення та інших обставин справи.

1.12. Торговець не має права брати участь або мати прямі чи опосередковані фінансові інтереси в будь-яких проектах чи об'єднаннях, які створені з метою маніпулювання цінами на ринку цінних паперів.

1.13. Торговець має право відмовити *Клієнту* у проведенні в його інтересах операції, якщо він має підстави вважати, що в поведінці *Клієнта* або контрагента наявні наступні ознаки маніпулювання:

- немотивована відмова в наданні *Клієнтом* або контрагентом додаткових відомостей про угоду, яку він має намір здійснити;

- наявність нестандартних умов та інструкцій *Клієнта* щодо укладення договору на організованому ринку:

- необґрунтована умова щодо здійснення купівлі або продажу фінансових інструментів обов'язково перед закриттям торговельної сесії оператора організованого ринку;

- *Клієнт* та/або контрагент наполягає в укладенні на організованому ринку угод з фінансовим інструментом за ціною, що має суттєве відхилення від ціни відповідного фінансового інструменту, яка склалася на організованому ринку тієї ж торговельної сесії (поточна ціна) шляхом подання безадресних заявок;

- необґрунтована терміновість у проведенні операції, на якій наполягає *Клієнт* або контрагент;

- надання заявки на купівлю або продаж фінансових інструментів шляхом вчинення умисних протиправних дій, в тому числі шахрайства чи використання інсайдерської інформації;

- неодноразове протягом торговельного дня здійснення або намагання здійснити операції чи надання заявки на купівлю або продаж фінансових інструментів, що не мають очевидного економічного сенсу або очевидної законної мети, якщо за результатами таких торгів власник таких фінансових інструментів не змінюється..

У випадку виявлення ознак маніпулювання цінами на фондовому ринку співробітник Торговця, що відповідальний за обслуговування *Клієнтів* повинен в межах своєї компетенції докласти всіх зусиль для перевірки наданої *Клієнтом* та/або контрагентом інформації про майбутню угоду на причетність до маніпулювання цінами, а також повідомити про це керівника Торговця (особу, що виконує його обов'язки). Рішення про проведення або відмову у проведенні такої операції в інтересах *Клієнта* за результатами вивчення наявної інформації про угоду приймає керівник Торговця або особа, що виконує його обов'язки.

1.14. У разі вчинення правочину щодо фінансових інструментів, за яким у Торговця одразу або в майбутньому виникла аргументована підозра про вчинення *Клієнтом* та/або контрагентом "підозрілої" операції - повідомити про це НКЦПФР у складі нерегулярних адміністративних даних не пізніше наступного робочого дня з дня виникнення такої аргументованої підозри.

2. Вимоги, спрямовані на запобігання маніпулюванню цінами на ринках капіталу, установлені Торговцем:

2.1. Торговець не допускає маніпулювання цінами на ринках капіталу.

2.2. Маніпулюванням на організованих ринках є:

2.2.1. Здійснення або намагання здійснити операції чи надсилання заявки або котирування щодо укладення деривативних контрактів, купівлю або продаж фінансових інструментів, допущених до торгів на організованих ринках, які надають або можуть надавати уявлення щодо поставки, придбання або ціни деривативного контракту, фінансового інструменту, допущеного до торгів на організованих ринках, що не відповідають дійсності, та вчиняються одноосібно або за попередньою змовою групою осіб і призводять до встановлення інших цін, ніж ті, що існували б за відсутності таких операцій або заявок.

2.2.2. Здійснення або намагання здійснити операції чи надсилання заявки або котирування щодо укладення деривативних контрактів, купівлю або продаж фінансових інструментів, допущених до торгів на організованих ринках, шляхом вчинення умисних протиправних дій.

2.2.3. Поширення через засоби масової інформації, у тому числі електронні засоби масової інформації, або будь-яким іншим способом інформації, що не відповідає дійсності, зокрема недостовірної інформації, у разі коли особа, яка поширила таку інформацію, знала або повинна була знати про недостовірність такої інформації, що призводить або може призвести до введення в оману учасників ринку щодо:

- а) ціни, попиту, пропозиції або обсягів укладених на організованих ринках фінансових інструментів та правочинів щодо них;
- б) ціни, попиту, пропозиції або обсягів торгів іншими, ніж зазначено у пункті "а", активами, допущеними до торгів на організованих ринках;
- в) ціни, попиту, пропозиції або обсягів торгів на організованих ринках базовим активом фінансових інструментів;
- г) значення базового показника деривативного контракту.

2.2.4. Укладання деривативних контрактів, купівля або продаж фінансових інструментів, допущених до торгів на організованому ринку, перед закриттям торговельної сесії організованого ринку з метою введення в оману учасників ринку щодо цін, що склалися наприкінці торговельної сесії.

2.2.5. Неодноразове протягом торговельного дня укладання двома або більше учасниками торгів деривативних контрактів, договорів купівлі-продажу фінансових інструментів, допущених до торгів на організованому ринку, у власних інтересах чи за рахунок одного і того самого клієнта, за якими кожен з учасників торгів виступає як сторона деривативного контракту, продавець та покупець одного і того самого фінансового інструменту, допущеного до торгів на організованому ринку, за однаковою ціною в однаковій кількості або які не мають очевидного економічного сенсу або очевидної законної мети хоча б для одного з учасників торгів або їх клієнтів, а також надання клієнтом кільком учасникам торгів доручення на укладення в його інтересах одного або більше деривативних контрактів, договорів з одним і тим самим фінансовим інструментом, допущеним до торгів на організованому ринку, під час яких покупець та продавець діють в інтересах клієнта.

2.2.6. Здійснення протягом торговельного дня або намагання здійснити операції чи надсилання заявки або котирування щодо укладення деривативних контрактів, купівлю або продаж фінансових інструментів, допущених до торгів на організованому ринку, а також фінансових інструментів, що є базовим активом фінансових інструментів, що не мають очевидного економічного сенсу або очевидної законної мети, якщо за результатами таких торгів власник таких активів, фінансових інструментів не змінюється.

2.2.7. Неодноразове невиконання учасником організованого ринку зобов'язань за контрактами, укладеними протягом торговельного дня у власних інтересах або за рахунок клієнтів, якщо укладення зазначених контрактів призвело до істотного збільшення або зниження ціни деривативного контракту, іншого фінансового інструменту, допущеного до торгів на організованому ринку, за умови що такі контракти мали вагомий істотний вплив на ціну такого активу.

2.2.8. Укладення на організованому ринку деривативних контрактів та договорів щодо фінансових інструментів, допущених до торгів на організованому ринку, за ціною, що суттєво відхиляється від ціни відповідного деривативного контракту, фінансового інструменту, що склалася на такому організованому ринку тієї самої торговельної сесії (поточна ціна) шляхом подання безадресних заявок або котирувань, за умови укладення договорів від імені та/або за рахунок осіб, між якими (працівниками яких) існувала попередня домовленість про укладення деривативного контракту, придбання або продаж фінансового інструменту, допущеного до торгів на організованому ринку, за ціною, що суттєво відхиляється від поточної ціни.

2.3. Не є маніпулюванням на організованих ринках дії, що мають на меті:

2.3.1. Підтримання цін на емісійні цінні папери у зв'язку з їх публічним розміщенням або обігом, за умови вчинення учасником організованого ринку капіталу таких дій на підставі договору про виконання функцій маркет-мейкера, укладеного з оператором такого ринку.

2.3.2. Підтримання цін на цінні папери відкритих або інтервальних інститутів спільного інвестування у зв'язку з їх викупом у випадках, передбачених законом.

2.3.3. Підтримання цін, попиту, пропозиції або обсягів укладення деривативних контрактів, торгів фінансовими інструментами, допущеними до торгів на організованому ринку, за умови, що такі дії вчиняються учасником організованого ринку капіталу на підставі договору про виконання функцій маркет-мейкера, укладеного з оператором такого ринку.

2.4. Торговець здійснює процедури спрямованні на уникнення маніпулювання цінами на ринках капіталу, а саме:

- проводить аналіз операцій на відсутність маніпулювання цінами на ринках капіталу
- при укладанні угод враховує біржові курси;
- проводить моніторинг та вивчення кращих практик для удосконалення процедур контролю та для уникнення маніпулювання цінами на ринках капіталу.

Розділ VIII. ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА ПОДАННЯ ЗВІТНОСТІ ЩОДО ОПЕРАЦІЙ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

Глава 1. ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО ОБЛІКУ ТОРГОВЦЯ

1. Внутрішній облік - це упорядкована система збору, узагальнення та відображення інформації щодо оцінювання *Клієнтів*, інформації в грошовому та кількісному вираженні про всі замовлення, правочини, операції з фінансовими інструментами, грошовими коштами, які здійснює Торговець, звітності перед *Клієнтами*, у тому числі операції, не пов'язані з купівлею-продажем фінансових інструментів, шляхом цілісного, неперервного і документального їх обліку, а також обліку пов'язаних з ними прав та зобов'язань, інформації щодо спілкування з *Клієнтами*, тощо.

2. Торговець самостійно визначає порядок ведення внутрішнього обліку згідно з вимогами цього Положення, Правил ТЦП та своїх внутрішніх документів.

3. Об'єктами внутрішнього обліку Торговця зокрема є:

1) інформація для проведення оцінювання *Клієнтів* та висновки щодо результатів проведених оцінювань *Клієнтів*;

2) *Генеральні договори* та інші договори, укладені Торговцем з *Клієнтами*;

3) замовлення до *Генеральних договорів*, договори, укладені Торговцем на виконання замовлень або договорів, інші операції з фінансовими інструментами та грошовими коштами, а також пов'язані з ними права та зобов'язання;

4) результати проведених оцінок відповідності й доречності інвестиційних послуг у разі необхідності здійснення оцінок відповідності й доречності у вигляді електронних записів;

- 5) фінансові інструменти, які є об'єктами цивільних прав за правочинами, їх рух;
- 6) грошові кошти, призначені для здійснення правочинів з фінансовими інструментами, та грошові кошти, отримані внаслідок здійснення правочинів з фінансовими інструментами, їх рух.

Документи і записи, що зберігаються у системі внутрішнього обліку Торговця, визначені у додатку 5 Положення.

4. Внутрішній облік ведеться в грошовому вираженні з урахуванням вимог валютного законодавства України та в кількісному вираженні в одиницях фінансових інструментів певного виду.

5. Торговець здійснює ведення внутрішнього обліку в паперовій та/або електронній формах.

6. При веденні внутрішнього обліку в електронній формі має забезпечуватись:

- можливість перегляду та переведення на паперовий носій будь-яких даних, які містяться у внутрішньому обліку;
- формування резервних копій даних внутрішнього обліку в електронній формі;
- захист даних внутрішнього обліку від несанкціонованого доступу сторонніх осіб, випадкового пошкодження чи внесення несанкціонованих змін;
- роздрукування журналу обліку та реєстрів внутрішнього обліку в повному обсязі та/або витягів з них.

7. Записи у системі внутрішнього обліку Торговця зберігаються на надійному носії, що дозволяє зберігати інформацію у спосіб, доступний для подальшого використання НКЦПФР, і в такій формі та у спосіб, щоб виконувалися такі умови:

- НКЦПФР має можливість легко отримати доступ до них і відтворити кожен ключову стадію обробки кожного правочину;
- будь-які виправлення чи інші поправки та вміст записів до таких виправлень або поправок можуть бути легко встановлені;
- неможливо маніпулювати чи змінювати записи іншим чином;
- існує можливість використання із залученням засобів ІТ або будь-якого іншого ефективного використання, якщо аналіз даних неможливо легко здійснити у зв'язку із обсягом та характером даних;
- внутрішні положення Торговця відповідають вимогам ведення обліку, незалежно від технології, що використовується.

8. Внутрішній облік грошових коштів, фінансових інструментів, які знаходяться у власності Торговця, фінансових інструментів власних випусків, а також договорів при здійсненні дилерської діяльності Торговця ведеться відокремлено від внутрішнього обліку грошових коштів, фінансових інструментів *Клієнтів*, а також договорів, укладених за дорученням чи в інтересах *Клієнтів* Торговця.

9. Внутрішній облік повинен забезпечувати можливість відображення виконання договору частинами, якщо це передбачено умовами договору.

10. Складовими внутрішнього обліку є:

- документи внутрішнього обліку;
- розпорядження на укладання відповідних правочинів, підписані Головою Правління, Директором Казначейства, або іншою уповноваженою особою та погоджене Управлінням ризиків,
- рішення Кредитного комітету (за відповідними фінансовими інструментами у разі потреби);
- журнал (журнали) обліку;
- реєстри внутрішнього обліку;
- акти проведення звірки наявності грошових коштів та фінансових інструментів;
- звіти Торговця *Клієнтам*;

- інші журнали та реєстри внутрішнього обліку, визначені внутрішніми документами Торговця.

11. При здійсненні діяльності Торговець дотримується наступного порядку ведення обліку та подання звітності щодо операцій з фінансовими інструментами:

- відображення інформації (замовлення, договори, додаткові договори тощо) в журналі обліку здійснюється не пізніше наступного робочого дня з дати виникнення такої інформації;

- замовлення підлягають реєстрації з обов'язковим зазначенням часу та дати отримання такого замовлення;

- кожна операція за замовленнями, договорами, строковими операціями вноситься до журналу (журналів) обліку та реєстрів внутрішнього обліку, які, в залежності від ступеню виконання замовлення, договору, строкової операції забезпечують облік грошових коштів, фінансових інструментів та зобов'язань щодо Торговця та кожного *Клієнта*, контрагента окремо у розрізі укладених та виконаних/не виконаних замовлень, договорів, строкових операцій.

12. Записи у внутрішньому обліку вносяться на підставі документів внутрішнього обліку, до яких належать, зокрема:

- договори або інші документи, які підтверджують факти укладання, виконання, зміни умов та розірвання договорів;

- замовлення;

- документи, якими підтверджуються факти проведення строкових операцій;

- банківські та/або інші документи, якими підтверджуються факти проведення грошових розрахунків за фінансові інструменти, операції з грошовими коштами;

- документи, що підтверджують факти здійснення операцій з фінансовими інструментами (виписки, довідки з рахунків у цінних паперах, звіти іноземної інвестиційної фірми тощо);

- документи, повідомлення, які отримує Торговець від операторів організованих ринків та депозитарних установ, іноземних інвестиційних фірм, що є підставою для виникнення, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків за договорами щодо фінансових інструментів;

- рішення та інші документи органів державної влади, у тому числі судової, які є підставою для виникнення, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків за договорами щодо фінансових інструментів;

- інші документи, які підтверджують факти, пов'язані з укладанням і виконанням договору, припиненням обов'язків з інших причин, зі зміною умов договору, з проведенням розрахунків за договором, з виконанням, зміною чи припиненням договору, який укладений між Торговцем і *Клієнтом*, повністю або частково.

13. Документи внутрішнього обліку складаються та засвідчуються відповідно до вимог чинного законодавства України, цього Положення та Правил ТЦП.

14. Записи та документи, які визначають відповідні права та обов'язки Торговця та *Клієнта* за договором про надання послуг, або умови, на яких Торговець надає послуги *Клієнту*, зберігаються протягом всього терміну тривалості ділових відносин з *Клієнтом*, враховуючи вимоги нормативно-правових актів Національного банку України що регламентують зберігання документів, організацію архівної справи та роботу з документами в банківській системі.

15. Торговець зобов'язаний надавати Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку, а також іншим органам державної влади відповідно до їх повноважень та у порядку, встановленому законодавством, інформацію та/або копії документів, що є складовими внутрішнього обліку.

16. До *журналу (журналів) обліку* вноситься інформація про всі договори, замовлення, зміни до них, строкові операції, що стосуються здійснення Торговцем

професійної діяльності на ринках капіталу, в хронологічному порядку у міру виникнення подій.

16.1. Журнал обліку має містити таку інформацію, зокрема:

1) щодо договорів при здійсненні професійної діяльності Торговця на ринках капіталу:

- реквізити ідентифікації договору;
- реквізити сторін договору;
- предмет договору з визначенням виду послуги, яку надає Торговець за договором;
- реквізити ідентифікації фінансового інструменту (за винятком *Генерального договору*);
- кількість фінансових інструментів (крім *Генерального договору*);
- суму договору (крім *Генерального договору*);
- термін дії договору;
- дату виконання (розірвання) договору;
- реквізити ідентифікації договору, замовлення, на виконання якого укладений договір;
- реквізити контракту оператора організованого ринку (зазначається для договорів, укладених на організованому ринку) / номер тікету (зазначається для договорів, укладених за межами України);

Клієнта:

- вказівки щодо того, чи є Торговець керуючим рахунком у цінних паперах

2) щодо замовлень:

- реквізити ідентифікації замовлення (номер, дата та час надання замовлення, термін дії замовлення);
- реквізити ідентифікації *Генерального договору*, до якого надано замовлення;
- вид дії (індикатор замовлення або характер замовлення): купівля, продаж, міна, позика, операція РЕПО;
- реквізити ідентифікації фінансового інструменту;
- кількість фінансових інструментів;
- суму замовлення;
- дату виконання (анулювання) замовлення;

3) щодо строкових операцій:

- ідентифікаційний номер за реєстром договорів, що формується оператором організованого ринку;
- дату проведення строкової операції;
- реквізити сторін укладених строкових контрактів;
- предмет строкової операції з визначенням: виду дії (купівля або продаж); реквізити ідентифікації строкового контракту (код (позначення) строкового контракту); найменування строкового контракту; сума, за якою укладені строкові контракти за строковою операцією; кількості укладених строкових контрактів;
- реквізити ідентифікації договору комісії, договору доручення або замовлення до *Генерального договору*, на виконання якого проведено строкову операцію;
- дату виконання строкових контрактів.

16.2. Торговець може вносити до журналу обліку додаткову інформацію щодо доручень, звітів Торговця, які надаються *Клієнтам*, звітів Торговцю від інших торговців (у разі якщо це передбачено відповідним договором), розпоряджень, операцій тощо.

17. **Реєстр замовлень** є сукупністю записів про замовлення, отримані Торговцем від *Клієнта*. Реєстр складається Торговцем в паперовій або електронній формі та повинен містити всі реквізити, визначені пунктом 4.2 глави 1 розділу VII цього Положення, щодо кожного замовлення *Клієнта*, отриманого за певний період часу, а також додаткові дані:

- дату складання Реєстру;

- номер Реєстру, який наданий Торговцем відповідно до встановленого ним порядку нумерації Реєстрів;
- період часу, за який складений Реєстр (зазначаються дата його початку та закінчення);
- підпис *Клієнта* або уповноваженої особи *Клієнта* та відбиток печатки - у випадку надання замовлень юридичною особою (за наявності печатки);
- підпис керівника (уповноваженої особи) Торговця, засвідчений печаткою Торговця.

Якщо Реєстр у формі паперового документа нараховує більше одного аркуша, аркуші Реєстру повинні бути пронумеровані та прошиті, а їх кількість засвідчена підписом уповноваженої особи та печаткою Торговця.

У разі складання Реєстру у формі електронного документа Реєстр повинен бути оформлений відповідно до вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг.

18. **Реєстри внутрішнього обліку** ведуться Торговцем для забезпечення внутрішнього обліку грошових коштів, фінансових інструментів, що належать Торговцю та *Клієнтам*, а також зобов'язань щодо грошових коштів, фінансових інструментів.

18.1. Торговець здійснює ведення таких реєстрів внутрішнього обліку:

- реєстр внутрішнього обліку грошових коштів та розрахунків за договорами і операціями з фінансовими інструментами;
- реєстр внутрішнього обліку фінансових інструментів.

18.2. Торговець веде реєстр внутрішнього обліку грошових коштів та розрахунків за договорами і операціями з фінансовими інструментами, а також реєстр внутрішнього обліку фінансових інструментів у розрізі номера (коду) рахунку внутрішнього обліку Торговця, *Клієнта*.

18.3. Рахунки внутрішнього обліку використовуються Торговцем тільки в рамках внутрішнього обліку.

18.4. Торговець самостійно визначає нумерацію, найменування та структуру рахунків внутрішнього обліку.

19. Журнал (журнали) обліку та реєстри внутрішнього обліку забезпечують можливість групування даних за договорами, за видом професійної діяльності, за реквізитами ідентифікації фінансових інструментів, за договорами, укладеними на організованому ринку, або договорами на поза організованому ринку, за кожним *Клієнтом*, за датою здійснення операції або датою укладання/виконання договору, тощо.

20. У реєстрі внутрішнього обліку грошових коштів та розрахунків за договорами і операціями з фінансовими інструментами відображаються відомості про всі операції, пов'язані з рухом грошових коштів Торговця та *Клієнтів*, а також залишки грошових коштів Торговця та *Клієнтів* за місцями їх обліку. Облік грошових коштів ведеться в грошовому вираженні.

20.1. **Реєстр внутрішнього обліку грошових коштів** та розрахунків за договорами і операціями з фінансовими інструментами має містити, зокрема:

- номер (код) рахунку внутрішнього обліку Торговця, *Клієнта*;
- реквізити ідентифікації договору, строкової операції або іншої операції, пов'язаної з рухом грошових коштів;
- дату проведення операції з грошовими коштами;
- номер (за наявності) та дату документа внутрішнього обліку, який підтверджує факти проведення грошових розрахунків (для операцій, за якими рух грошових коштів здійснюється через банківський рахунок Торговця);
- найменування операції (внесення *Клієнтом* грошових коштів, вилучення *Клієнтом* грошових коштів, оплата *Клієнтом* витрат, пов'язаних із виконанням договору, операції, плата за послуги Торговця, інші операції, встановлені внутрішніми документами Торговця);

- вхідний залишок грошових коштів на рахунку внутрішнього обліку Торговця, *Клієнта* (для операцій, за якими рух грошових коштів здійснюється через банківський рахунок Торговця);

- суму за операцією;
- розмір плати за послуги Торговцю;
- суму витрат, пов'язаних із виконанням договору, операції;
- вихідний залишок грошових коштів по рахунку внутрішнього обліку Торговця,

Клієнта (для операцій, за якими рух грошових коштів здійснюється через банківський рахунок Торговця).

21. **Реєстр внутрішнього обліку фінансових інструментів** призначений для відображення всіх операцій, пов'язаних з рухом фінансових інструментів Торговця та *Клієнтів*, і визначення залишків фінансових інструментів за місцями їх обліку. Облік фінансових інструментів ведеться у кількісному вираженні (в одиницях).

21.1. Торговець окремо здійснює:

- облік фінансових інструментів *Клієнтів* відповідно до укладених договорів;
- облік фінансових інструментів, що належать Торговцю.

21.2. Реєстр внутрішнього обліку фінансових інструментів має містити, зокрема:

- номер (код) рахунку внутрішнього обліку Торговця, *Клієнта*;
- вид фінансового інструменту;
- найменування емітента фінансового інструменту (або особи, яка видала цінний папір), прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) особи, яка видала цінний папір; код за ЄДРПОУ - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - резидента, номер реєстрації - для емітента (або особи, яка видала цінний папір) - нерезидента, для фізичної особи, яка видала цінний папір, - реєстраційний номер облікової картки платника податків (у разі відсутності відповідно до законодавства не зазначається);

- міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів (код ISIN) - номер (код), що дає змогу однозначно ідентифікувати цінні папери або інший фінансовий інструмент, присвоєння якого передбачено законодавством;

- номер договору або іншої операції з фінансовими інструментами;
- дату проведення операції з фінансовими інструментами;
- номер (за наявності) та дату документа внутрішнього обліку, який підтверджує факти здійснення операцій з фінансовими інструментами (для операцій, за якими зміни в системах обліку прав власності на цінні папери вносяться на підставі розпоряджень Торговця);

- найменування операції (поставка фінансових інструментів, одержання фінансових інструментів, інші операції, встановлені внутрішніми документами Торговця);

- вхідний залишок фінансових інструментів по рахунку (для операцій, за якими зміни в системах обліку прав власності на цінні папери вносяться на підставі розпоряджень Торговця);

- кількість фінансових інструментів за операцією;
- вихідний залишок фінансових інструментів по рахунку (для операцій, за якими зміни в системах обліку прав власності на цінні папери вносяться на підставі розпоряджень Торговця).

22. Облік зобов'язань за фінансовими інструментами та грошовими коштами ведеться Торговцем відповідно до укладених договорів та інформації, що міститься у журналі (журналах) обліку та реєстрах внутрішнього обліку.

Глава 2. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЗВІРКИ НАЯВНОСТІ КОШТІВ ТА ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

1. Торговець проводить періодичну звірку фактичної наявності коштів та фінансових інструментів на власних рахунках та на рахунках *Клієнтів*, щодо яких Торговець є керуючим рахунком в цінних паперах, відповідно до договорів з цими *Клієнтами*.

2. Дані стосовно залишків коштів у реєстрі внутрішнього обліку коштів та розрахунків за договорами та операціями з фінансовими інструментами звіряються з даними бухгалтерського обліку коштів, з виписками із рахунків на поточну дату.

Звірка наявності коштів проводиться не рідше одного разу на місяць.

3. Звірка наявності фінансових інструментів проводиться у розрізі випусків фінансових інструментів, які знаходяться на балансі Торговця, а також за всіма фінансовими інструментами *Клієнтів*, стосовно яких Торговцю *Клієнтом* надані повноваження з розпорядження та реалізації прав за фінансовими інструментами.

Дані стосовно залишків фінансових інструментів звіряються Торговцем з даними рахунків бухгалтерського обліку, з виписками з рахунків у цінних паперах на звітну дату та/або SWIFT-повідомленнями про стан рахунків у іноземних інвестиційних фірм.

Звірка наявності фінансових інструментів проводиться Торговцем:

а) протягом 10 робочих днів місяця, наступного за кварталом, протягом якого змінювався залишок фінансових інструментів;

б) щороку щодо всіх фінансових інструментів протягом місяця, наступного за роком, за який проводиться звірка.

4. За підсумками проведення звірки Торговець складає акт проведення звірки із зазначенням у разі наявності розбіжностей, виявлених під час проведення звірки.

Акт проведення звірки підписується:

- фахівцем *Відділу*, який проводив звірку;

- фахівцем, відповідальним за ведення внутрішнього обліку відповідно до внутрішніх документів Торговця (начальником *Відділу* або *Управління* або іншою уповноваженою особою структурного підрозділу);

- головним бухгалтером Торговця або особою, що виконує обов'язки головного бухгалтера.

Акт проведення звірки затверджується керівником Торговця, або особою, що виконує його обов'язки, або іншою посадовою особою, що згідно з наказом про розподіл функціональних обов'язків, здійснює загальне керівництво структурного підрозділу Торговця.

Глава 3. ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ТА НАПРАВЛЕННЯ ЗВІТНОСТІ ТОРГОВЦЯ ЩОДО ОПЕРАЦІЙ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

1. Торговець складає та подає до НКЦПФР місячні та нерегулярні адміністративні дані у вигляді електронних документів відповідно до нормативно-правового акту НКЦПФР щодо подання адміністративних даних та інформації у вигляді електронних документів до НКЦПФР.

2. Адміністративні дані складаються з довідок, склад та структура яких визначені нормативно-правовим актом НКЦПФР про порядок складання та подання адміністративних даних щодо діяльності торговців цінними паперами до НКЦПФР. Всі довідки мають бути заповнені, містити достовірну та повну інформацію.

3. Торговець подає дані до центрального апарату НКЦПФР у такі строки:

- місячні - не пізніше останнього числа місяця, наступного за звітним;

- нерегулярні - не пізніше 24:00 наступного робочого дня після дати виникнення нерегулярних даних.

4. Торговець розміщує у базі даних особи, яка провадить діяльність з оприлюднення регульованої інформації від імені учасників ринків капіталу, інформацію відповідно до законодавства про всі вчинені поза організованими ринками капіталу правочини щодо емісійних цінних паперів протягом трьох робочих днів після дати виконання правочину.

5. Торговець подає звітність до саморегулювальної організації та/або об'єднання професійних учасників, членом якого він є. Склад, порядок та строки подання такої звітності встановлені внутрішніми документами саморегулювальної організації/ об'єднання професійних учасників.

Розділ ІХ. ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА ПОДАННЯ ЗВІТНОСТІ ЩОДО КОШТІВ КЛІЄНТІВ

1. Торговець здійснює окремо облік грошових коштів *Клієнтів*, які передані йому для здійснення операцій з фінансовими інструментами, окремо облік грошових коштів *Клієнтів* відповідно до укладених договорів та окремо облік власних грошових коштів.

2. Відомості про всі операції, пов'язані з рухом грошових коштів *Клієнтів*, а також залишки грошових коштів *Клієнтів* за місяцями їх обліку відображаються у реєстрі внутрішнього обліку грошових коштів та розрахунків за договорами і операціями з фінансовими інструментами у розрізі номера (коду) рахунку внутрішнього обліку *Клієнта*.

3. Звірка наявності грошових коштів проводиться не рідше одного разу на місяць відповідно до глави 2 розділу VIII цього Положення.

4. Звіт Торговця, що складається Торговцем та надається *Клієнту* відповідно до п. 5 глави 5 розділу VI цього Положення, містить інформацію щодо вхідних та вихідних залишків грошових коштів, що перераховані *Клієнтом* на *Рахунок для платежів*.

5. Порядок та строки повернення Торговцем *Клієнту* грошових коштів, попередньо внесених *Клієнтом* на *Рахунок для платежів* для виконання операцій з фінансовими інструментами, та коштів, отриманих Торговцем в результаті виконання операцій з фінансовими інструментами, встановлюється договором між Торговцем та *Клієнтом*.

6. На запит *Клієнта* Торговець надає інформацію про залишок невикористаних коштів на *Рахунку для платежів Клієнта* за відповідним замовленням. Залишок невикористаних коштів повертається *Клієнту* у термін, обумовлений відповідним договором.

7. *Клієнт* може вимагати повернення перерахованих на *Рахунок для платежів* на виконання замовлення коштів, якщо замовлення ще не було виконане Торговцем і це передбачено умовами відповідного договору. Торговець повертає кошти на рахунок *Клієнта* у строки, передбачені відповідним договором.

8. Якщо *Клієнтом* було надано декілька замовлень на купівлю та на продаж фінансових інструментів, то за згодою з *Клієнтом*, йому може бути перерахований лише залишок коштів, розрахований шляхом заліку взаємних зобов'язань.

9. При недостатності коштів на рахунку *Клієнта* Торговець, виходячи з характеру відносин із своїм *Клієнтом*, може за згодою з *Клієнтом*, використовувати власні кошти на виконання замовлення *Клієнта* з послідуною компенсацією *Клієнтом* суми витрачених коштів Торговцю.

Розділ Х. ПРОЦЕДУРИ ЗАПОБІГАННЯ НЕСАНКЦІОНОВАНОМУ ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ І ЇЇ НЕПРАВОМІРНОМУ ВИКОРИСТАННЮ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПРИ СУМІЩЕННІ РІЗНИХ ВИДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Глава 1. ПРАВИЛА РОБОТИ З ІНФОРМАЦІЄЮ. ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЗАПОБІГАННЯ НЕСАНКЦІОНОВАНОМУ ДОСТУПУ ТА ВИКОРИСТАННЮ ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ

1. Відомості, які створюються, збираються, отримуються, використовуються, поширюються, охороняються та зберігаються Торговцем в процесі провадження діяльності, відносяться до інформації з обмеженим доступом, окрім інформації, що відповідно до законодавства є публічною.

2. Інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, інформація щодо даних, проектів, схем, угод, листів, звернень, інших документів, доповідей, переговорів, зображень, цифр, знань, відомостей, тощо, що передається, запам'ятовується, зберігається, знаходиться, була чи є доступною, може бути знайдена чи знята, іншим чином відтворена, зафіксована, скопійована в аналоговому або цифровому вигляді, в усній формі, на

паперових чи електронних носіях, магнітних, оптичних касетах та дисках, інших засобах збереження або передачі слухових, зорових образів або асоціацій з ними, в тих чи інших системах, що стосується Торговця, *Клієнтів, потенційних клієнтів*, контрагентів, партнерів та працівників Торговця або іншим чином пов'язана із діяльністю Торговця.

2.1. **Конфіденційна інформація** – інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень.

Конфіденційна інформація, що стосується діяльності Торговця, може бути ним надана на запит зацікавленої особи у порядку, визначеному цим Положенням, а також в інших випадках, визначених законом.

2.2. Інформація з обмеженим доступом Торговця є комерційною таємницею, крім інформації, яка відповідно до законодавства не становить комерційної таємниці. Комерційна таємниця не підлягає розкриттю іншим особам, за винятком випадків, передбачених чинним законодавством України, цим Положенням та рішеннями органів управління Торговця.

2.3. Інформація, що містить персональні дані, збирається, обробляється, зберігається та захищається у відповідності до вимог законодавства про захист персональних даних.

2.4. Торговець зобов'язаний забезпечити захист інформації, в тому числі інформації з обмеженим доступом, шляхом реалізації організаційних та технічних заходів, спрямованих на запобігання втратам, крадіжкам, несанкціонованому знищенню, викривленню, підробленню, копіюванню та неконтрольованому поширенню інформації з обмеженим доступом.

3. У складі комплексної системи правил роботи з інформацією, захисту інформації, пов'язаною з безпосереднім провадженням професійної діяльності на ринках капіталу: торгівлі фінансовими інструментами та запобігання несанкціонованому доступу та використанню інформації з обмеженим доступом, застосовуються організаційні, системні, програмно-технічні заходи та спеціалізовані засоби та методи захисту інформації. Серед інших застосовуються засоби антивірусного захисту.

3.1. **До організаційних заходів Торговця щодо захисту інформації** відносяться контроль за виконанням вимог до приміщень, зберігання носіїв інформації, вимог до персоналу:

3.1.1. *Відділ* розміщується у приміщенні, яке відповідає усім вимогам, визначеним в нормативно-правових актах з питань захисту інформації Національного банку України та НКЦПФР та конфіденційності діяльності, зокрема:

- приміщення *Відділу* є приміщення з обмеженим доступом;
- приміщення відокремлено від приміщень інших структурних підрозділів Банку;
- приміщення не є прохідним та розташовується таким чином, що унеможливується безконтрольне проникнення сторонніх осіб без супроводу працівників *Відділу*;
- вхідні двері приміщення обладнані кодовим замком та механічним замком, що забезпечує надійне закриття приміщення в неробочий час та обмежує доступ до приміщення сторонніх осіб в робочий час;
- в приміщення *Відділу* допускаються сертифіковані НКЦПФР фахівці, що мають право здійснювати дії, пов'язані з безпосереднім провадженням професійної діяльності на ринках капіталу – торгівлі фінансовими інструментами, і мають пряме відношення до проведення операцій з торгівлі фінансовими інструментами, керівництво та інші працівники Банку відповідно до наказу Голови Правління у присутності працівників *Відділу* за умови недоступності/виключення моніторів;
- приміщення *Відділу* обладнане охороною та протипожежною сигналізацією;
- розміщені в приміщенні устаткування, технічні засоби, призначені для обробки конфіденційної інформації, відповідають вимогам техніки безпеки, санітарним нормам і вимогам пожежної безпеки;

- розміщення технічних засобів в приміщенні унеможливилює візуальний перегляд конфіденційних документів та екранів дисплеїв комп'ютерів, на яких знаходиться конфіденційна інформація, через вікна;

- ремонт та/або подальше використання системних блоків здійснюється після видалення з них програмного забезпечення;

- *Відділ* має сейф для зберігання засобів захисту інформації та металеві шафи, які обладнані замками, для зберігання документів внутрішнього обліку. Документи щодо діяльності з торгівлі фінансовими інструментами та передані в архів відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України зберігаються в архіві Банку;

3.1.2. інформація по операціям з торгівлі фінансовими інструментами, в тому числі і журналу обліку розміщуються на серверах Банку. Резервні копії журналу обліку розміщуються на іншому сервері Банку відповідно до внутрішніх нормативних документів Банку щодо зберігання резервних копій;

3.1.3. технічний захист інформації в серверному приміщеннях відповідає усім вимогам, визначеним в нормативно-правових актах Національного банку України з питань технічного захисту інформації;

3.1.4. на випадок зникнення електричного струму в електромережі та одержання необхідної надійності та якості електроживлення локальних обчислювальних мереж, систем обробки та передавання інформації, електронної пошти, протипожежних установок, охоронної сигналізації, *Відділ* підключений до системи гарантованого електропостачання;

3.1.5. організована цілодобова охорона Банку, яка виключає можливість викрадення, компрометацію або псування засобів захисту інформації, електронних та паперових документів із приміщення *Відділу*;

3.1.6. виконання робіт в приміщенні (ремонтні роботи, прибирання приміщення та інші) здійснюються під контролем співробітників *Відділу*;

3.1.7. в приміщенні *Відділу* не дозволяється встановлювати обладнання, через яке можливе неконтрольоване поширення інформації;

3.1.8. у *Відділі*, відповідно до «Політики чистого столу та чистого екрану в АТ «БАНК 3/4», застосовується політика «чистого столу» відносно паперових документів і змінних носіїв даних, а також політика «чистого екрана» відносно засобів обробки інформації для того, щоб зменшити ризики неавторизованого доступу, втрати й ушкодження інформації як під час робочого дня, так і при позаурочній роботі;

3.1.9. посадовим особам, персоналу Торговця, особам, які перебували у трудових відносинах з Торговцем та були звільнені відповідно до законодавства, забороняється розголошувати (поширювати) та відтворювати у будь-який спосіб інформацію з обмеженим доступом, що стала їм відома при виконанні посадових обов'язків, як у власних інтересах, так і в інтересах третіх осіб;

3.1.10. доступ до інформації, що є комерційною таємницею Торговця, надається:

- голові та членам Правління (особам, що виконують обов'язки голови та членів Правління);

- головному бухгалтеру (особі, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку) в межах, необхідних для виконання службових обов'язків;

- іншим посадовим особам Торговця та фахівцям в межах, необхідних для виконання службових обов'язків.

Інші співробітники Торговця для вирішення разових питань допускаються до приміщення, де зберігаються документи щодо діяльності Торговця на підставі усного розпорядження керівника Торговця лише в присутності хоча б однієї з осіб, які вказані в цьому підпункті;

3.1.11. особи, що отримали доступ до інформації, що є комерційною таємницею Торговця, зобов'язані зберігати та підтримувати режим обмеженого доступу до інформації, не допускати та у міру можливостей попереджувати несанкціоноване використання інформації з обмеженим доступом;

3.1.12. співробітник Торговця, що отримав інформацію з обмеженим доступом на час роботи з такою інформацією і до її повернення, несе відповідальність за збереження отриманої інформації від несанкціонованого доступу інших осіб;

3.1.13. в день звільнення співробітника Торговця всі носії інформації з обмеженим доступом згідно з внутрібанкіськими вимогами передаються посадовій особі;

3.1.14. забороняється залишати, відтворювати інформацію з обмеженим доступом у місцях, де така інформація може стати доступною для ознайомлення іншим особам, що не мають право на таке ознайомлення, робити копії з інформації з обмеженим доступом, а також виносити інформацію з обмеженим доступом за межі Торговця;

3.1.15. всі співробітники Торговця при прийомі на роботу в Банк дають письмове зобов'язання щодо збереження банківської та професійної таємниці та іншої інформації з обмеженим доступом.

3.2. Програмно-технічні засоби захисту інформації.

Програмно-технічний комплекс захисту автоматизованої системи обробки інформації щодо професійної діяльності з торгівлі фінансовими інструментами створюється на базі програмних систем, що забезпечують діяльність Торговця відповідно до вимог законодавства, а саме: внутрішній облік, укладання договорів, передачі адміністративних даних тощо.

Для забезпечення захисту інформації запроваджується програмно-технічний комплекс захисту автоматизованої системи обробки інформації.

Метою застосування програмно-технічного комплексу захисту інформації автоматизованої системи обробки інформації є забезпечення таких умов роботи, при яких вирішуються наступні задачі:

- автентифікація електронної інформації;
- захист інформації, що передається по каналах зв'язку;
- захист автоматизованих робочих місць від несанкціонованого доступу;
- контроль цілісності інформації, що передається;
- розмежування прав доступу користувачів до інформації, засобів обчислювальної техніки і технічних засобів автоматизованих систем;
- шифрування інформації при передачі у відкритий канал зв'язку;
- забезпечення антивірусного захисту;
- ведення захищених протоколів роботи автоматизованих робочих місць.

Всі робочі станції, на яких здійснюється обробка інформації та ведення баз даних, повинні бути захищені системою паролів, які забезпечують точну ідентифікацію виконавця роботи. Співробітникам Торговця забороняється розголошувати будь-кому відомості про систему паролів, шифрів та кодів, які використовуються допущеними до цієї роботи працівникам, залишати свої робочі місця не заблокувавши доступ до систем електронного обліку.

Програмно-технічний комплекс Торговця повинен відповідати вимогам до програмних продуктів на фондовому ринку, затвердженим відповідним нормативно-правовим актом НКЦПФР.

3.3. Системні засоби захисту інформації.

Комп'ютери обладнані антивірусною програмою, що забезпечує перевірку системи на наявність активних Boot-вірусів та їх деактивацію.

Крім того, у Торговця встановлено один комплекс менеджменту, який забезпечує:

- ведення баз даних;
- генерацію і розподіл ключової інформації;
- емісію аутентифікаційних карток та карток доступу;
- адміністрування в підсистемі доступу і дистанційне управління технічними засобами захисту.
- створення цілісної системи захищеного електронного документообігу.

3.4. Спеціалізовані засоби захисту інформації.

В якості спеціалізованого засобу захисту інформації використовуються програмно-апаратні засоби електронного підпису (далі – ЕП).

Ключі ЕП, а також їх сертифікати забезпечують реалізацію наступних функцій:

- накладання ЕП на електронний документ з використанням особистого ключа ЕП;
- ідентифікацію особи, яка підписала електронний документ;
- підтвердження з використанням сертифікату відкритого ключа ЕП достовірності ЕП в електронному документі;
- забезпечення цілісності, достовірності та юридичної сили електронного документа.

Ключова інформація та пароль дозволу роботи з даними зберігається на носіїв ключової інформації, що гарантує неможливість підробки ключової інформації та її гарантований захист від несанкціонованого використання в разі виконання адміністративних вимог щодо зберігання та використання носіїв ключової інформації.

4. Системні, програмно-технічні засоби та засоби зв'язку запобігають втратам, крадіжкам, несанкціонованому знищенню, викривленню, підробленню, копіюванню інформації відповідно до законодавства.

5. Функціонування системних, програмно-технічних засобів та засобів зв'язку здійснюється з урахуванням дублювання роботи всіх систем та елементів у Торговця.

6. Банк використовує для здійснення торгівлі фінансовими інструментами лише ті канали зв'язку, які надають впевненість в захисті інформації, та власник яких взмозі на вимогу Банку надати відомості щодо захисту інформації в системі.

7. Процедури запобігання несанкціонованому доступу до службової інформації підрозділу, який здійснює торгівлю фінансовими інструментами, її неправомірному використанню передбачають також наступне:

7.1. доступ до торгівельно-інформаційних систем операторів організованого ринку виключно фахівцям, яким Банком надано відповідні повноваження та які відповідаються вимогам, визначеним операторами організованих ринків;

7.2. обмеження працівників Торговця на обмін інформацією з підрозділами Банку зазначені у внутрішньому нормативному документі Банку - Положенні про відділ торгівлі цінними паперами управління інвестиційного бізнесу АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «БАНК 3/4»;

7.3. заборону працівникам Торговця на розголошення будь-яким особам та працівникам Банку, а також незаконне використання інсайдерської інформації, яка стала відома їм у ході виконання покладених на них функціональних обов'язків;

7.4. надання інформації щодо дилерських операцій з фінансовими інструментами, інвестиційного портфеля Банку, операцій з цінними паперами Банку власної емісії при проходженні Банком обов'язкових процедур, визначених чинним законодавством України, а саме: для визначення та оновлення рейтингу Банку та його цінних паперів, проходження процедур зовнішнього аудиту фінансової звітності відповідно до наказів та розпоряджень по Банку безпосередньо рейтинговим агенціям та зовнішнім аудиторам;

7.5. заборону працівникам Торговця на суміщення роботи в підрозділі Торговця з роботою в інших підрозділах Банку, які проводять інші види діяльності, що не пов'язані з цінними паперами, а також з проведенням інших видів професійної діяльності;

7.6. заборону працівникам підрозділів Банку, які проводять інші види діяльності, що не пов'язані з цінними паперами, а також пов'язаних з проведенням інших видів професійної діяльності, на суміщення такої діяльності з роботою в підрозділі Торговця;

7.7. обмеження доступу працівників Банку, які безпосередньо не здійснюють торгівлю фінансовими інструментами до приміщень, де розташовується підрозділ Торговця, яке забезпечується встановленням кодових замків та/ або іншими засобами обмеження доступу;

7.8. інформація, що містить персональні дані, збирається, обробляється, зберігається та захищається у відповідності до вимог законодавства про захист персональних даних.

8. Торговець зобов'язаний забезпечити захист інформації, в тому числі інформації з обмеженим доступом, шляхом реалізації організаційних та технічних заходів, спрямованих на запобігання втратам, крадіжкам, несанкціонованому знищенню, викривленню, підробленню, копіюванню та неконтрольованому поширенню інформації з обмеженим доступом.

Глава 2. ВИМОГИ ДО ПРОГРАМНО-ТЕХНІЧНОГО КОМПЛЕКСУ

1. Торговець здійснює свою професійну діяльність за допомогою програмно-технічного комплексу – сукупності технічних та програмних засобів, що забезпечують виконання функцій, пов'язаних з наданням послуг з торгівлі фінансовими інструментами та веденням внутрішнього обліку.

2. Функціонування програмно-технічного комплексу здійснюється з урахуванням дублювання роботи всіх систем та елементів. Внутрішня організація інформаційного обслуговування Торговця здійснюється з урахуванням розподілення задач.

3. Програмно-технічний комплекс Торговця відповідає таким вимогам:

- здійснення цілісної, неперервної фіксації (в тому числі аудіо та/або відео - фіксацію) взаємодії з *Клієнтами* (представниками *Клієнтів*) та іншими учасниками ринку цінних паперів під час отримання, опрацювання та виконання доручень (розпоряджень) *Клієнтів*, які призводять чи можуть призводити до укладання договору та/або отримання замовлення;

- наявність розподілення обов'язків між користувачами - сертифікованими фахівцями Торговця для реалізації функцій контролю;

- здійснення резервного копіювання даних внутрішнього обліку в будь-який час із забезпеченням відновлення інформації;

- зберігання інформації протягом п'яти років з моменту їх отримання/створення;

- захист від несанкціонованого доступу сторонніх осіб та запобігання витоку інформації;

- зводить до мінімуму ризик викривлення даних;

- забезпечує режим конфіденційності інформації;

- забезпечує можливість відтворення всіх стадій обробки кожного правочину;

- забезпечує можливість встановлення будь-яких виправлень чи інших поправок та вміст записів до таких виправлень та/або поправок;

- забезпечує виявлення і фіксації порушень функціонування взаємозв'язку з *Клієнтами* та іншими учасниками фондового ринку, підключеними до програмно-технічного комплексу (повторних передач інформації, збоїв, використання дублюючих інформаційних систем тощо).

Комплекс заходів, що забезпечують функціонування програмно-технічного комплексу Торговця та збереження інформації викладено в главі 1 цього розділу.

4. У разі якщо Торговець надає *Клієнтам* прямий електронний доступ до торгів на організованому ринку:

1) програмно-технічний комплекс Торговця повинен забезпечувати автоматичну фіксацію дій таких *Клієнтів* та не допускати подання *Клієнтами*, які не дали згоду на доступ до інформації про себе в обсязі, визначеному НКЦПФР, заявок щодо укладання на організованому ринку контрактів за фінансовими інструментами, щодо яких не здійснювалася публічна пропозиція (крім цінних паперів емітентів, які вважаються такими, що здійснили публічну пропозицію відповідно до закону);

2) Торговець повинен мати ефективні системи та засоби контролю, які забезпечують належну оцінку і аналіз відповідності *Клієнтів*, що користуються цією послугою, щоб *Клієнти*, що користуються цією послугою, не могли перевищити відповідні встановлені обмеження, щоб торгівля, яку *Клієнти* здійснюють за допомогою цієї послуги, піддавалася

належному контролю й щоб відповідні засоби контролю ризиків запобігали торгівлі, яка може спричинити ризики для самого Торговця, створити чи сприяти створенню невідповідних умов торгівлі на ринку або порушити правила операторів організованого ринку, порушити законодавство щодо використання інсайдерської інформації чи маніпулювання на фондовому ринку (ринку цінних паперів). Прямий електронний доступ без таких засобів контролю заборонений;

3) Торговець відповідає за забезпечення дотримання *Клієнтами*, що користуються цією послугою, вимог законодавства та правил операторів організованого ринку;

4) Торговець здійснює постійний моніторинг таких угод на предмет виявлення порушень правил операторів організованого ринку, невідповідних умов торгівлі або діянь, які можуть становити зловживання на фондовому ринку й про які слід повідомити НКЦПФР. Торговець забезпечує наявність обов'язкового письмового договору між ним та *Клієнтом* стосовно основних прав і обов'язків, що впливають із надання даної послуги, залишаючись відповідальним за дії свого *Клієнта* згідно з даною угодою;

5) Торговець, що надає *Клієнту* прямий електронний доступ до торгів на організованому ринку, відповідним чином повідомляє про це оператора організованого ринку, на якому Торговець надає *Клієнту* прямий електронний доступ.

6) Торговець повинен надавати на вимогу НКЦПФР опис систем і засобів контролю, зазначених в підпункті 2 цього пункту, та доказів їх застосування.

Розділ XI. ПОРЯДОК НАВЧАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ТОРГОВЦЯ

1. Здійснювати діяльність з торгівлі цінними паперами повинно не менше чотирьох сертифікованих фахівців (у тому числі керівні посадові особи Банку та *Управління*).

2. Кваліфікаційні вимоги до працівників, що проводять діяльність з торгівлі фінансовими інструментами, визначені в посадових інструкціях.

Кожні три роки працівники, що проводять діяльність з торгівлі фінансовими інструментами, повинні оновлювати свої сертифікати НКЦПФР на право вчиняти дії, пов'язані з безпосереднім провадженням професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках.

3. Порядок навчання, підвищення кваліфікації та сертифікація фахівців визначається нормативно-правовими актами НКЦПФР.

4. Підвищення кваліфікації є підвищенням рівня професійних знань працівника, вмінь, навичок та етичних принципів роботи на ринках капіталу, що є його важливим професійним обов'язком.

5. Торговець забезпечує своїм працівникам безперервний професійний розвиток згідно з вимогами чинного законодавства, у тому числі нормативно-правовими актами НКЦПФР щодо порядку атестації фахівців з питань ринків капіталу.

6. Безперервний професійний розвиток працівника передбачає безперервний процес навчання та вдосконалення професійної кваліфікації фахівця впродовж періоду здійснення ним дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на ринках капіталів.

7. Вимоги щодо підвищення кваліфікації працівників:

7.1. Працівники мають постійно підвищувати рівень кваліфікації.

7.2. Працівники мають право брати участь у будь-яких заходах з підвищення кваліфікації фахівців ринків капіталу:

- навчання на курсах, відкритих лекціях, тренінгових програмах, програмах розвитку тощо;

- участь у семінарах, вебінарах, конференціях та інших заходах.

Розділ XII. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Положення затверджується Головою Правління Банку, набуває чинності з моменту його затвердження та діє до його скасування або затвердження в новій редакції.

2. З моменту затвердження цього Положення вважати таким, що втратило чинність Положення про провадження АТ «БАНК 3/4» діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, затвержене Головою Правління від 30.06.2021 року.

3. Усі взаємовідносини між Торговцем його клієнтом, контрагентом, контрольно-регулюючими органами, що не були враховані у цьому Положенні, регулюються нормами чинного законодавства України.

4. У разі невідповідності будь-якої частини Положення чинному законодавству України або нормативно-правовим актам Національного банку України та Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, у тому числі у зв'язку з прийняттям нових актів законодавства України або нормативно-правових актів Національного банку України та Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, а також змін до правил (стандартів) провадження професійної діяльності на ринках капіталу, затверджених об'єднанням/саморегулювальною організацією професійних учасників ринків капіталу, членом якої є Банк, це Положення буде діяти лише в тій частині, яка не суперечитиме чинному законодавству України або нормативно-правовим актам Національного банку України.

До внесення відповідних змін до Положення працівники Банку у своїй роботі повинні керуватися нормами чинного законодавства України та нормативно-правовими актами Національного банку України та Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Додаток 1
до Положення про провадження АТ «БАНК
3/4» діяльності з торгівлі фінансовими
інструментами

ЗВІТ ТОРГОВЦЯ № _____^A
про виконання^A ЗАМОВЛЕННЯ № _____ / _____-БО/20 від « _____ » _____ 20__ року
ДО ГЕНЕРАЛЬНОГО ДОГОВОРУ від « _____ » _____ 201__ року № _____-БО/20__
про надання інвестиційних послуг^{B/}
ДОГОВОРУ КОМІСІЇ від « _____ » _____ 20__ року № _____-БК/20__^{C/}
ДОГОВОРУ ДОРУЧЕННЯ від « _____ » _____ 20__ року № _____-БД/20__^D

м. Київ^A

« _____ » _____ 20__ року^A

Блок I зазначається як загальна складова А для одного з В,С,Д:

Торговець, що діє як^A Комісіонер^{B, C/}Повірений^D: АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «БАНК 3/4»
(АТ «БАНК 3/4»), ліцензія Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на здійснення професійної діяльності на ринках капіталу з торгівлі фінансовими інструментами серія АЕ №294791, дата видачі: 30.04.2015 р., рішення про видачу ліцензії від 07.04.2015 р. №456, що передбачає: брокерську діяльність, субброкерську діяльність, від імені якого діє посада та П.І.Б. уповноваженої особи на підставі назва та реквізити дозволяючого документу, склав цей Звіт торговця № _____ про виконання^A замовлення № _____ / _____-БО/20__ від « _____ » _____ 20__ року до Генерального договору від « _____ » _____ 20__ року № _____-БО/20__ про надання інвестиційних послуг^{B/} договору комісії від « _____ » _____ 20__ року № _____-БК/20__^{C/} договору доручення від « _____ » _____ 20__ року № _____-БД/20__^D (надалі – Звіт)^A

Блок II зазначається у разі підписання Звіту другою стороною: Комітентом, або Довірителем

, а

Клієнт, що діє як Комітент^{B, C/}Довіритель^D: Прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності) (для фізичної особи)/найменування (для юридичної особи) (реквізити ліцензії^d, від імені якого діє посада та П.І.Б. уповноваженої особи на підставі назва та реквізити дозволяючого документу, прийняв даний Звіт про наступне:^A

Блок I зазначається як складова для В з відповідною нумерацією:

1. Клієнт надав « _____ » _____ 20__ року, а Торговець отримав « _____ » _____ 20__ року замовлення № _____ / _____-БО/20__ від « _____ » _____ 20__ року до Генерального договору від « _____ » _____ 20__ року № _____-БО/20__ про надання інвестиційних послуг (надалі –Замовлення).

Блок 2 зазначається як складова для В з відповідною нумерацією:

2. Реквізити Замовлення:

Вид Замовлення	
Дата набрання чинності Замовлення	
Строк дії Замовлення	

Блок 3 зазначається як складова для одного з В,С,Д з відповідною нумерацією. Зазначається тільки один з варіантів, інші види послуг видаляються:

3. Вид послуги за^A Замовленням^{2 В/} Договором^{С, D}:

☐	купівля
☐	продаж
☐	міна
☐	здійснення операції РЕПО: ☐ купівля із зобов'язанням зворотного продажу ☐ продаж із зобов'язанням зворотної купівлі
☐	позика

Блок 4 зазначається як загальна складова А для В,С,Д з відповідною нумерацією:

4. Реквізити ідентифікації фінансових інструментів, щодо яких надається Звіт³:

Вид/тип/найменування фінансового інструменту ⁴	
Серія фінансового інструменту (за наявності) ⁵	
Міжнародний ідентифікаційний номер ⁶ фінансового інструменту /Номер первинного розміщення відповідно до оголошення Міністерства фінансів України про проведення аукціону ⁷	
Найменування ⁹	

Емітент фінансового інструменту ⁸	Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ ¹⁰	
Номінальна вартість ¹¹ одного цінного папера, валюта		

Блок 5 зазначається як загальна складова А для В, С, D за відповідним видом послуги з відповідною нумерацією:

5. Реквізити укладеного(их) договору(ів) та плата за послуги Торговця¹²:

а) для видів послуг: купівля, продаж, міна, позика

Номер договору			
Дата укладання договору			
Дата виконання договору ¹³			
Місце вчинення правочину ¹⁴	☐	на організованому ринку	
		оператор організованого ринку	Найменування Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ
	☐	поза організованим ринком	
	☐	за межами України	
Спосіб проведення розрахунків ¹⁵	☐	з дотриманням принципу "поставка цінних паперів проти оплати"	
	☐	без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати"	
Кількість фінансових інструментів, штук			
Ціна одного фінансового інструменту, грн.			
Сума (орієнтовна сума) договору, грн.			
Плата за послуги Торговця, грн.			
Інше			

б) для виду послуги: здійснення операції РЕПО

	договір РЕПО	
	перша частина	друга частина
Номер договору		
Дата укладання договору		
Дата виконання першої частини РЕПО	X	
Дата виконання договору ¹⁶		
Місце вчинення правочину	☐	на організованому ринку
		оператор організованого ринку
	☐	поза організованим ринком
	☐	за межами України
Спосіб проведення розрахунків	☐	з дотриманням принципу "поставка цінних паперів проти оплати"
	☐	без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати"
Кількість фінансових інструментів, штук		
Ціна одного фінансового інструменту, валюта		
Сума (орієнтовна сума) договору, валюта		
Плата за послуги Торговця, грн.		
Інше ¹⁷		

Загальна сума плати за послуги Торговця за укладені договори - _____ грн.¹⁸

Блок 6 зазначається як складова для одного з В, С з відповідною нумерацією:

Положення про провадження АТ «БАНК 3/4» діяльності з торгівлі фінансовими інструментами (нова редакція)

- для операцій, за якими зміни в системах обліку прав власності на цінні папери вносяться на підставі розпоряджень торговця як керуючого рахунком в цінних паперах;

ТА/АБО

- для операцій, за якими рух коштів здійснюється через банківський рахунок торговця.

6. Вхідні/вихідні залишки на початок та після виконання^A Замовлення^B/Договору^C:

- ЦП - на рахунок в цінних паперах^A Клієнта^{B, C} № _____ в депозитарній установі АТ «БАНК 3/4»^A;

- коштів - на Рахунок для платежів зазначений в реквізитах^A Клієнта^{B, C}:

	Вхідний залишок на початок виконання ^A Замовлення ^B /Договору ^C	Вихідний залишок після виконання ^A Замовлення ^B /Договору ^C
¹⁹ ЦП, штук ^A		
²⁰ Кошти, валюта ^A		

Блок 7 зазначається як складова для одного з В,С,Д з відповідною нумерацією:

7. Дата виконання^A Замовлення^B/Договору^{C, D} - « _____ » _____ 20 _____ року, час виконання замовлення/заявки (за необхідності) _____.^A

Блок 8 зазначається як загальна складова А для одного з В,С,Д, але в залежності від способу оплати послуг Торговця з відповідною нумерацією:

8.

у разі утримання Торговцем винагороди до складання Звіту зазначається:

Плата за послуги Торговця у сумі _____ гривень, без ПДВ утримана Торговцем на рахунок № _____ в АТ «БАНК 3/4», код ЄДРПОУ 36002395, із суми, що надійшла на Рахунок для платежів, зазначений в реквізитах Клієнта^A.

АБО у разі утримання Торговцем винагороди до складання Звіту із суми, яку Клієнт перерахував на Рахунок для платежів зазначається:

Плата за послуги Торговця у сумі _____ гривень, без ПДВ утримана Торговцем на рахунок № _____ в АТ «БАНК 3/4», код ЄДРПОУ 36002395, із суми, яка була перерахована Клієнтом на Рахунок для платежів, зазначений в реквізитах Клієнта^A.

АБО у разі самостійного перерахування Клієнтом винагороди до складання Звіту зазначається:

Плата за послуги Торговця у сумі _____ гривень, без ПДВ перерахована Клієнтом на рахунок № _____ в АТ «БАНК 3/4», код ЄДРПОУ 36002395.^A

АБО у разі, якщо плата за послуги Торговця не була утримана з Клієнта або перерахована ним самостійно до дати складання Звіту зазначається:

Плата за послуги Торговця, яку Клієнт зобов'язаний сплатити на рахунок № _____ в АТ «БАНК 3/4», код ЄДРПОУ 36002395 - _____ гривень, без ПДВ.^A

Блок 9 зазначається як загальна складова А для одного з В,С,Д у разі надання Торговцем додаткових послуг з відповідною нумерацією:

9. Вартість наданих додаткових послуг у сумі _____ гривень, без ПДВ перерахована Клієнтом на рахунок № _____ в АТ «БАНК 3/4», код ЄДРПОУ 36002395.^A

Блок 10 зазначається як загальна складова А для одного з В,С,Д з відповідною нумерацією:

10. Звіт складено у двох примірниках: один – для Торговця, один – для Клієнта, що мають однакову юридичну силу. За необхідністю можуть бути укладені додаткові оригінальні копії.^A

Блок зазначається як загальна складова А для одного з В,С,Д:

РЕКВІЗИТИ ТА ПІДПИСИ СТОРІН^A

ТОРГОВЕЦЬ

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «БАНК 3/4»
 Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ: **36002395**
 Місцезнаходження: _____
 Банківські реквізити: рах. № _____
 в АТ «БАНК 3/4»

Посада уповноваженої особи

_____/П.І.Б./
 МП

КЛІЄНТ

с) *значається для фізичної особи:*

Прізвище, ім'я, по батькові (у разі наявності)
 Реєстраційний номер облікової картки платника
 податків: _____/
паспорт серія (за наявності) та номер: _____²¹

Адреса _____ місця _____ проживання: _____

Адреса _____ місця _____ перебування: _____

Банківські реквізити: рахунок № _____
 в АТ «БАНК 3/4»
 Рахунок для платежів: № _____
 в АТ «БАНК 3/4»

Блок *значається у разі зазначення блоку II:*

_____/П.І.Б. Клієнта/

d) *значається для юридичної особи:*

Повне найменування

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ²² _____
 Номер реєстрації з реєстру країни місцезнаходження²³: _____

Місцезнаходження: _____

Банківські реквізити: рахунок № _____
 в АТ «БАНК 3/4»
 Рахунок для платежів: № _____
 в АТ «БАНК 3/4»

Блок *значається у разі зазначення блоку II:*

Посада уповноваженої особи

_____/П.І.Б./
 МП²⁴ (підпис)

Блок *значається як загальна складова А для одного з В,С,Д у разі особистого отримання Звіту у паперовій формі.*

Звіт отримано «__» _____ 20__ року _____/П.І.Б. Клієнта
 (підпис)

Блок *значається як загальна складова А для одного з В,С,Д у разі відправлення Звіту у паперовій формі Клієнту засобами поштового або кур'єрського зв'язку*

Відправлено Клієнту поштою/кур'єром «__» _____ 20__ року^А

А – загальна складова звіту торговця;

В – складова звіту торговця про виконання замовлення до Генерального договору;

С – складова звіту торговця про виконання договору комісії;

Д – складова звіту торговця про виконання договору доручення.

¹ Ліцензія *значається у разі якщо Клієнтом є професійний учасник ринку капіталів – торговець.*

² Вид послуги за Замовленням – *значається індикатор замовлення/заявки, а саме позначення - купити/продати, або характер заявки, якщо це не заявка купити/продати.*

³ Для виду послуги Міна заповнюється інформація щодо цінних паперів, які були **поставлені та отримані** Клієнтом, із зазначенням підблоків: **ЦП поставлені та ЦП отримані.**

⁴ *Значається вид/тип/найменування фінансового інструменту – для фінансових інструментів, вид опціонних сертифікатів - для випуску опціонних сертифікатів, найменування (позначення) деривативу, прийняте оператором організованого ринку, в тому числі за межами України – для деривативів.*

⁵ *Значаються інші реквізити ідентифікації відповідно до виду фінансового інструменту.*

⁶ *Ззначається для емісійних фінансових інструментів, якщо присвоєння міжнародного ідентифікаційного номеру для них передбачено законами України або законодавством країни їх розміщення (крім державних облигацій України при первинному розміщенні).*

⁷ Зазначається для державних облігацій України при первинному розміщенні.

⁸ Зазначається (назва реквізиту):

- **емітент фінансового інструменту;**
АБО

- **особа, яка видала фінансовий інструмент.**

⁹ Зазначається (назва реквізиту та значення відповідно):

- **найменування** емітента фінансового інструменту (або особи, яка видала фінансовий інструмент),
АБО

- **прізвище, ім'я, по батькові** (у разі наявності) особи, яка видала фінансовий інструмент.

¹⁰ Зазначається (назва реквізиту та значення відповідно):

- **код за ЄДРПОУ** - для емітента (або особи, яка видала фінансовий інструмент) - резидента,
АБО

- **номер реєстрації** - для емітента (або особи, яка видала фінансовий інструмент) - нерезидента,
АБО

- **реєстраційний номер облікової картки платника податків** (у разі відсутності відповідно до законодавства не зазначається) - для фізичної особи, яка видала фінансовий інструмент.

¹¹ Зазначається для облігацій внутрішніх державних позик України - у національній чи іноземній валюті.

¹² Для **кожного** укладеного договору зазначається блок даних відповідно до виду послуги:

а) для видів послуг: купівля, продаж, міна, позика;

б) для виду послуги: здійснення операції РЕПО.

¹³ При проведенні розрахунків без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати" – зазначаються (назва реквізиту та значення відповідно):

- **дата поставки цінних паперів** та відповідна дата;

- **дата оплати за цінні папери** та відповідна дата.

Датою виконання договору позики є остання з таких подій, що можуть відбуватись в будь-якій послідовності, - дата переходу прав власності на цінні папери від позичальника до позикодавця та дата оплати винагороди позикодавцю.

¹⁴ Зазначається тільки один варіант, решта варіантів видаляється. Для виду послуги Позика – зазначається тільки поза організованим ринком.

¹⁵ Зазначається тільки один варіант, решта варіантів видаляється. Для виду послуги Позика та операцій поза межами України – не зазначається.

¹⁶ Дата виконання другої частини операції РЕПО.

¹⁷ Якщо операція включає конвертацію валюти зазначається обмінний курс.

¹⁸ Зазначається у разі укладання кількох договорів на виконання.

¹⁹ Зазначається для операцій, за якими зміни в системах обліку прав власності на цінні папери вносяться на підставі розпоряджень Торговця як керуючого рахунком в цінних паперах.

²⁰ Зазначається для операцій, за якими рух коштів здійснюється через банківський рахунок Торговця.

²¹ Для резидентів. У разі відсутності відповідно до законодавства реєстраційного номера облікової картки платника податків - зазначається серія та номер/номер паспорта у формі картки (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера платника податків, повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті).

Для нерезидентів - у разі наявності.

²² Для юридичної особи – резидента.

²³ Для юридичної особи – нерезидента. Зазначається номер реєстрації відповідно до торговельного, банківського або судового реєстру або реєстру місцевого органу влади іноземної держави про реєстрацію юридичної особи.

²⁴ У разі наявності.

Додаток 2
до Положення про провадження АТ «БАНК
3/4» діяльності з торгівлі фінансовими
інструментами

Перевірка об'єкта інвестування щодо можливості укладання договорів з *непрофесійним клієнтом* із застосуванням **програмного модуля**

№ п/п	Ознака для перевірки	Джерело інформації	Підтвердження
1	державні цінні папери;	сайт Міністерства фінансів України,	Наявність цінного паперу в реєстрі
2	облігації місцевих позик;	сайт Міністерства фінансів України	Наявність цінного паперу в реєстрі
3	цінні папери інститутів спільного інвестування, акції та облігації, допущені до торгів на фондовій біржі в частині включення до біржового реєстру	сайти операторів організованого ринку, документи (інформація в електронному вигляді) щодо емісії ЦП ІСІ тощо	Виписка оператора організованого ринку про допущення до торгів в частині включення до біржового реєстру (роздруківка з сайту)
4	акції та облігації, за якими дотримуються вимоги щодо дійсності проспекту цінних паперів відповідно до частини першої статті 100 Закону України "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки" та забезпечується емітентом таких цінних паперів розкриття інформації на фондовому ринку відповідно до вимог, встановлених статтями 126 - 130 Закону України "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки"	сайти НКЦПФР, smida.gov.ua, stockmarket.gov.ua, проспект цінних паперів, тощо	Відомості про розкриття інформації (щорічної, щоквартальної), відомості розділу «правопорушення» - про відсутність фактів неусунених порушень про нерозкриття інформації на ринках капіталів, визнання недійсним проспекту цінних паперів

Документи (роздруківки з сайтів, копії, надані клієнтом) мають бути засвідчені підписом відповідального виконавця Торговця, що підтверджує факт, джерело (для інформації з сайтів, реєстрів) і дату отримання інформації.

Додаток 3
до Положення про провадження АТ «БАНК
3/4» діяльності з торгівлі фінансовими
інструментами

Висновок щодо результатів проведеного оцінювання Клієнта

Дані щодо оцінювання Торговцем Клієнта для визнання його *професійним клієнтом*:

Клієнт: *ПІБ*,
реєстраційний номер облікової картки платника податків: _____

Оцінювання проводиться стосовно (обирається один із варіантів):

	Інвестиційних послуг в цілому
	Інвестиційних послуг (вказати) _____
	Операцій щодо фінансових інструментів (вказати) _____
	Фінансових інструментів (вказати) _____

Оцінювання проводиться на підставі даних, наданих Клієнтом, або тих, що є в Банку.

Критерій 1. Протягом останніх чотирьох кварталів Клієнт укладав та виконував щокварталу не менше 10 правочинів щодо фінансових інструментів, розмір яких є значним відповідно до критеріїв, визначених Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку:

	Укладено правочинів	Виконано правочинів
_ квартал 20__ р.		
_ квартал 20__ р.		
_ квартал 20__ р.		
_ квартал 20__ р.		

Критерій 1	відповідає
	не відповідає

Критерій 2. Клієнт володіє коштами, розміщеними на банківських рахунках, та цінними паперами на суму не менше 0,5 мільйона гривень з урахуванням коефіцієнта, зазначеного в п. 3 розділу XIII Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» на відповідний період, в якому проводиться оцінювання Клієнта (далі – Сума Коштів).

Застосовується коефіцієнт ____ (період з «__» ____ 20__ р. до «__» ____ 20__ р.).
Сума Коштів відповідно до критерію: ____ млн. грн.

Кошти Клієнта, розміщені на банківських рахунках¹:

Реквізити рахунку (номер рахунку, назва банківської установи, код валюти рахунку)	Сума коштів, грн. (для рахунків в іноземній валюті – у гривневому еквіваленті за офіційним курсом Національного банку України на дату оцінювання)
Разом:	

Цінні папери Клієнта, на рахунках в цінних паперах:

Реквізити рахунку в цінних паперах (депозитарний код рахунку в цінних паперах, назва депозитарної установи, код МДО)	Кількість цінних паперів, штук	Номінальна вартість цінних паперів в грн. (для цінних паперів, номінованих в іноземній валюті – у гривневому еквіваленті за офіційним курсом Національного банку України на дату оцінювання)

Загальна сума коштів, що володіє Клієнт, розміщених на банківських рахунках, та цінних паперів за номінальною вартістю - _____ грн.

Критерій 2		відповідає
		не відповідає

Критерій 3. Досвід проведення операцій на ринку цінних паперів не менше одного року або стаж роботи у фінансовій установі (або іноземній юридичній особі, яка має аналогічний статус відповідно до законодавства іншої держави) за відповідним фахом не менше одного року.

а) досвід проведення операцій на ринку цінних паперів:

	не має	
	до 1 року	
	більше 1 року	

б) стаж роботи у фінансовій установі (або іноземній юридичній особі, яка має аналогічний статус відповідно до законодавства іншої держави) за відповідним фахом:

Назва фінансової установи	Посада	Стаж роботи, в роках

Критерій 3		відповідає
		не відповідає

Відповідність формальним критеріям, визначеним законодавством:

	Професійний клієнт
--	--------------------

¹ Зазначається для кожного рахунку окремо відповідно виписки з рахунків або довідки з банку.

	Непрофесійний клієнт
--	----------------------

Документи, що надавалися Клієнтом:

- заява Клієнта від __.__.20__ р. про визнання його непрофесійним клієнтом;
 інші документ (зазначити) _____²

або

Клієнт ПІБ має вміння, досвід та знання, що надають достатні підстави вважати, що у зв'язку із передбачуваними правочинами та/або інвестиційними послугами Клієнт може самостійно прийняти рішення щодо інвестування та взяти на себе пов'язані з цим ризики.

Документи, що надавалися Клієнтом Торговцю та Торговцем Клієнту відповідно до визначеного законодавством порядку для визнання Клієнта професійним клієнтом:

заява Клієнта від __.__.20__ р. про бажання визнати його професійним клієнтом щодо інвестиційних послуг в цілому та усвідомлення наслідків застосування до нього положень законодавства щодо професійних клієнтів;

інформаційний лист Торговця про права професійних клієнтів порівняно з правами непрофесійних клієнтів від __.__.20__ р., про положення законодавства щодо професійних клієнтів, зокрема про зменшення рівня захисту з підтвердженням Клієнта про ознайомлення та зазначенням, що він усвідомлює наслідки застосування до нього положень законодавства щодо професійних клієнтів.³

Результат оцінювання:

	Професійний клієнт
	Непрофесійний клієнт

Уповноважена особа Торговця, що здійснила __.__.20__ р. оцінювання:

клієнт: ПІБ,

реєстраційний номер облікової картки платника податків: _____

посада

підпис

П.І.Б.

² Зазначається у разі бажання Клієнта визнати його непрофесійним клієнтом

³ Зазначається у разі визнання Клієнта професійним

Додаток 4
до Положення про провадження АТ «БАНК
3/4» діяльності з торгівлі фінансовими
інструментами

Висновок щодо результатів проведеного оцінювання Клієнта

Дані щодо оцінювання Торговцем Клієнта:

Клієнт:

Назва,

ідентифікаційний код _____

країна реєстрації: _____

Оцінювання проводиться стосовно (обирається один із варіантів):

	Інвестиційних послуг в цілому
	Інвестиційних послуг (вказати) _____
	Операцій щодо фінансових інструментів (вказати) _____
	Фінансових інструментів (вказати) _____

1. Критерій 1. Прийнятний контрагент та професійний клієнт.

Клієнт є:

- 1.1. міжнародною фінансовою організацією;
- 1.2. іноземною державою чи її центральним банком;
- 1.3. державою Україна в особі центрального органу виконавчої влади, уповноваженого на реалізацію державної бюджетної політики у сфері управління державним боргом та гарантованим державою боргом;
- 1.4. Національним банком України;
- 1.5. професійним учасником фондового ринку (вказати реквізити ліцензії);
- 1.6. банком (у т.ч. іноземним);
- 1.7. страховою компанією (у т.ч. іноземною);
- 1.8. іноземною інвестиційною фірмою;
- 1.9. іноземною компанією з управління активами.
- 1.10. юридичною особою, у т.ч. створеною за законодавством іншої держави, яка відповідає хоча б двом з таких критеріїв:

1.10.1. Підсумок балансу становить не менше 20 мільйонів гривень з урахуванням коефіцієнту, зазначеного в розділі XIII Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» на відповідний період, в якому проводиться оцінювання Клієнта (далі – Підсумок балансу);

1.10.2. Річний чистий дохід від реалізації товарів, робіт і послуг за останній фінансовий рік становить не менше 40 мільйонів гривень з урахуванням коефіцієнту, зазначеного в розділі XIII Закону України «Про ринки капіталу та

організовані товарні ринки» на відповідний період, в якому проводиться оцінювання Клієнта (далі – Річний чистий дохід);

1.10.3. Власні кошти становлять не менше 2 мільйонів гривень з урахуванням коефіцієнту, зазначеного в розділі XIII Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» на відповідний період, в якому проводиться оцінювання Клієнта (далі – Власні кошти).

Висновок по критерію 1: Клієнт є/не є прийнятним контрагентом та професійним клієнтом.

Критерій 2. Протягом останніх чотирьох кварталів Клієнт укладав та виконував щокварталу не менше 10 правочинів щодо фінансових інструментів, розмір яких є значним відповідно до критеріїв, визначених Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку:

	Укладено правочинів	Виконано правочинів
квартал 20__ р.		
квартал 20__ р.		
квартал 20__ р.		
квартал 20__ р.		

Критерій 2		відповідає
		не відповідає

Критерій 3. Клієнт володіє коштами, розміщеними на банківських рахунках, та цінними паперами на суму не менше 0,5 мільйона гривень з урахуванням коефіцієнта, зазначеного в п. 3 розділу XIII Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» на відповідний період, в якому проводиться оцінювання Клієнта (далі – Сума Коштів).

Застосовується коефіцієнт ____ (період з «__» ____ 20__ р. до «__» ____ 20__ р.).
Сума Коштів відповідно до критерію: ____ млн. грн.

Кошти Клієнта, розміщені на банківських рахунках¹:

Реквізити рахунку (номер рахунку, назва банківської установи, код валюти рахунку)	Сума коштів, грн. (для рахунків в іноземній валюті – у гривневому еквіваленті за офіційним курсом Національного банку України на дату оцінювання)

Цінні папери Клієнта, на рахунках в цінних паперах:

Реквізити рахунку в цінних паперах (депозитарний код рахунку в цінних паперах, назва депозитарної установи, код МДО)	Кількість цінних паперів, штук	Номінальна вартість цінних паперів в грн. (для цінних паперів, номінованих в іноземній валюті – у гривневому еквіваленті за офіційним курсом Національного банку України на дату оцінювання)

¹ Зазначається для кожного рахунку окремо відповідно виписки з рахунків або довідки з банку.

Загальна сума коштів, що володіє Клієнт, розміщених на банківських рахунках, та цінних паперів за номінальною вартістю - _____ грн.

Критерій 3		відповідає
		не відповідає

2. **Критерій 4.** Професійний клієнт. Клієнт може самостійно прийняти рішення щодо інвестування та взяти на себе пов'язані з цим ризики.

Оцінювання представників/персоналу Клієнта (представник – особа, що приймає рішення стосовно проведення операцій з фінансовими інструментами):

- досвід проведення операцій на ринку цінних паперів не менше одного року;
- стаж роботи у фінансовій установі (або іноземній юридичній особі, яка має аналогічний статус відповідно до законодавства іншої держави) за відповідним фахом не менше одного року.

3.1. Представник: ПІБ, посада ²

а) досвід проведення операцій на ринку цінних паперів:

	не має	
	до 1 року	
	більше 1 року	

б) стаж роботи у фінансовій установі (або іноземній юридичній особі, яка має аналогічний статус відповідно до законодавства іншої держави) за відповідним фахом:

Назва фінансової установи	Посада	Стаж роботи, в роках

Критерій 3		відповідає
		не відповідає

3.2. Висновок по критерію 4: Самостійно прийняти рішення щодо інвестування та взяти на себе пов'язані з цим ризики Клієнт:

	може
	не може

Документи, що надавалися Клієнтом:

- заява Клієнта щодо визнання його непрофесійним клієнтом від __.__.20__ р.;
- інші документ (зазначити) _____³

або

Представник(и) Клієнта ПІБ, посада має(ють) вміння, досвід та знання, що надають достатні підстави вважати, що у зв'язку із передбачуваними правочинами та/або

² Зазначається для кожного представника, уповноваженого представляти інтереси Клієнта

³ Зазначається у разі бажання Клієнта визнати його непрофесійним клієнтом

інвестиційними послугами Клієнт може самостійно прийняти рішення щодо інвестування та взяти на себе пов'язані з цим ризики.

Документи, що надавалися Клієнтом Торговцю та Торговцем Клієнту відповідно до визначеного законодавством порядку для визнання Клієнта професійним клієнтом:

✓ заява Клієнта від __.__.20__ р. щодо визнання його прийнятним контрагентом та професійним клієнтом.⁴

3. Результат оцінювання Клієнта по критеріям та висновок щодо оцінювання Клієнта:

Результат оцінювання Клієнта по критеріям		Висновок щодо оцінювання Клієнта
<i>блок I</i>		
	Прийнятний контрагент, Професійний клієнт	Прийнятний контрагент, Професійний клієнт
	Заява Клієнта щодо визнання його прийнятним контрагентом та професійним клієнтом від __.__.20__ р. № _____	
<i>блок II</i>		
	Прийнятний контрагент, Професійний клієнт	Прийнятний контрагент, Непрофесійний клієнт
	Заява Клієнта щодо визнання його прийнятним контрагентом та непрофесійним клієнтом від __.__.20__ р. № _____	
<i>блок III</i>		
	Непрофесійний клієнт	Непрофесійний клієнт, Не є прийнятним контрагентом

Уповноважена особа Торговця, що здійснила __.__.20__ р. оцінювання:

Назва Клієнта

ідентифікаційний код _____

країна реєстрації: _____

_____ посада

_____ підпис

_____ П.І.Б.

⁴ Зазначається у разі визнання Клієнта професійним

Додаток 5
до Положення про провадження АТ «БАНК
3/4» діяльності з торгівлі фінансовими
інструментами

Документи і записи, що зберігаються у системі внутрішнього обліку Торговця

Назва зобов'язання	Тип запису
Оцінювання Клієнта	Інформація, яка надавалась <i>Клієнту</i> та <i>потенційному клієнту</i>
	Висновки щодо результатів проведеного оцінювання <i>Клієнта</i>
	Договори укладені з <i>Клієнтом</i> (<i>Генеральний договір</i> , додаткові договори до нього, тощо)
	Результати проведених оцінок відповідності й доречності інвестиційних послуг <u>у разі необхідності</u> здійснення оцінок відповідності й доречності
Обробка замовлень	Порядок обробки замовлень (наказів, розпоряджень, доручень). Оформлене замовлення як об'єкт внутрішнього обліку зберігається у документах внутрішнього обліку.
Клієнтські замовлення та правочини за ними	Записи замовлень <i>Клієнтів</i> (наказів, розпоряджень, доручень): - запис щодо замовлення із зазначенням часу приймання замовлення в журнал обліку; - записи щодо замовлення в реєстрах внутрішнього обліку.
	Записи правочинів та обробки замовлень: - запис щодо правочину із посиланням на замовлення в журнал обліку; - записи щодо правочину в реєстрах внутрішнього обліку. Правочин, що укладений на виконання замовлення, як об'єкт внутрішнього обліку зберігається у документах внутрішнього обліку.
Звітність перед Клієнтами	Звітність щодо послуг, що надається <i>Клієнтам</i> . Оформлений звіт Торговця як об'єкт внутрішнього обліку зберігається у документах внутрішнього обліку.
Захист активів Клієнта	Інформація щодо клієнтських фінансових інструментів, а саме інформація згідно якої встановлено права <i>Клієнта</i> стосовно фінансових інструментів, які є об'єктом цивільних прав за договором/ замовленням.
	Інформація щодо клієнтських коштів, що перераховані <i>Клієнтом</i> на рахунок для платежів для розрахунку за правочинами та оплати послуг Торговця
	Використання клієнтських фінансових інструментів та коштів: - звіт Торговця щодо виконання кожного замовлення; - акт проведення звірки наявності коштів (щомісячно); - акт проведення звірки наявності фінансових інструментів (щоквартально).
Спілкування з Клієнтами	Інформація про витрати та супутні витрати: - звіт Торговця.

	Інформація про Торговця та його послуги, фінансові інструменти та захист активів <i>Клієнта</i> : - вебсайт Банку щодо інформації про Торговця та його послуги; - замовлення <i>Клієнта</i> та звіти Торговця.
	Інформація для <i>Клієнтів</i> , а саме записи спілкування: - записи телефонних розмов.
	Маркетингові повідомлення (крім усної форми)
	Інвестиційні поради для непрофесійних <i>Клієнтів</i>
	Інвестиційне дослідження
Організаційні вимоги	Внутрішня організація Торговця
	Звіти з комплаєнсу
	Записи про конфлікт інтересів: - записи в базі внутрішніх подій операційного і комплаєнс ризиків.
	Стимули
	Звіти про управління ризиками
	Звіти про внутрішній аудит
	Записи про розгляд скарг: - записи у відповідних журналах Банку.
	Звіти про особисті угоди: - записи в базі внутрішніх подій операційного і комплаєнс ризиків.